

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

9578

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ
ΑΠΟΛΟΓΙΑ

Συντεθεισα μὲν ὑπό τινος Φιλαδέλφου
Χριστιανῆς πρὸς ἀφέλειαν τῶν Γούτεβων,

Ἄξιώσει

ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΚΑΙ
ΘΕΙΟΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡ-
ΧΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

Ἐπιθεωρηθεῖσα δὲ ἢ πολλαχῆς ὡς ἐν-
όντε ἐπιδιορθωθεῖσα παρὰ τινος

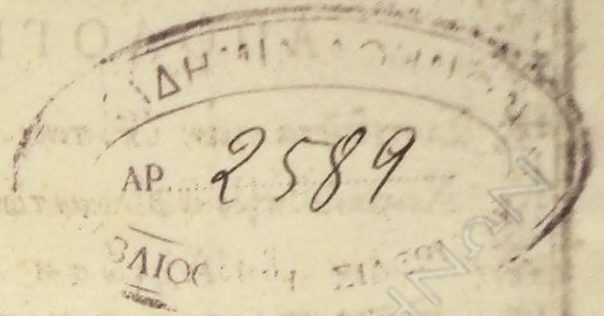
ΕΥΣΕΒΟΥΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ

Ἦδη τε τυπωθεῖσα ἀναλώμασιν Ἄνδρος
ΖΗΛΩΤΟΥ ἢ ΘΕΟΣΕΒΟΥΣ.

Ἐν τῷ τῷ Πατριαρχείῳ τῆς Κωνσταν-
τινουπόλεως τυπογραφείῳ

Ἐστὶ ἀψύχῃ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Ἡμεῖς οἱ κατὰ τὸν Ὑψηλὸν προσκυνητὸν Ὅρισμὸν
ἀπκατασαθέντες Προσᾶται τῆς ἐν τῷ Πατριαρχείῳ
τῆς Κωνσταντινῆ πόλεως Τυπογραφίας, δηλοποιῶμεν
ὅτι τὸ παρὸν Βιβλιᾶριον χειρόγραφον, Χριστιανικὴ ἐ-
πιγραφόμενον Ἀπολογία, ἐνεφαιίσθη ἡμῖν παρὰ τῷ
Ἐξοχωτάτῃ Ἀρχοντῷ Ἱατρῷ Βασιλείῃ, τῷ ἢ Ἐ-
φέσῃ τῆς Τυπογραφίας ταύτης. ἢ ὡς μὴ περιέχοντι
ὠαντίον τῇ ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ, ἢ τῇ πολιτικῇ Δι-
οικήσει ἐκρίθη ἄϊον ἐκδοσεως, ἢ ἐλευθέρῃ πωλήσεως
ἐν τοῖς ἐργασηρίοις, ἄτε δὴ ἐσφραγισμένον πρὸς ἔνδειξιν
ἢ ἀσφάλειαν, α. β. γ. δ. Δεκεμβρῆς α.

Γρηγόριος ἑλέω Θεῷ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντι-
νόλεως νέας Ῥώμης ἢ Οἰκεμενὸς Πατριαρχης.

Κωνσταντῖν Ὑψηλάτης μέγας Διερμηνεύς.

Ἐφέσῃ Σαμιῆλ. Κιζύκῃ Ἰωακείμ.

Ἀλέξανδρος Πᾶν Χαντζερός. Ἰωάννης Καρα-
τζᾶς μέγας Ποσέλνικ.

Τὰ ὄπλα τῆς στρατείας ἡμῶν ἐσάρκικὰ ἀλλὰ δου-
,, νατὰ τῷ Θεῷ, πρὸς καθάρεσιν ὀχυρωμάτων,
,, λογισμῶν καθαιρῶντες, ἢ καὶ ἕψωμα ἐπαυρό-
,, μων κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ.

Κορινθ'. Β' Κεφ. ι'. 4.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ
Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ

Ο Ξυγγραφεύς τῆ Βιβλιαρίε ὅτῃ διηγεῖται εἰς Γαλλικὴν διάλεκτον. τὰς ἀρχὰς ἢ τὰ αἴτια τῶν διχονοιῶν ἢ ταραχῶν τῶν ὄντων τότε εἰς τὴν Πολοιάν, ἔδωκεν ὄνομα εἰς αὐτὸ, Δοκίμιον. Καὶ ὁ σοφὸς ΜεταΦραστὴς τῆ αὐτῆ Βιβλίε ἐξήγησε τὴν δύναμιν τῆ ὀνόματος ἐκείνου, εἰς τὸ σημειωμάτε ἐπὶ τῶν, ὅτι οἱ Νεώτεροι ὅταν πρῶτον συγγράψουν διὰ κάμμίαν ὑπόθεσιν, εἰς τὴν ὁποίαν πρότερος ἄλλος ἐν ἔγραψεν, ὀνομάζου τὸ πονημάτε αὐτὸ Δοκίμιον, ὡς τάχα ἀτελές, ἢ ὅσον μόνον διὰ τὴν δώση εἰς ἄλλον τινα ἀπόπεραν τῆ τι ἔχει τὴν γράψῃ εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ὑπετέλεσον. Τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἢ ὁ ἀνω εἰρημικός ΜεταΦραστὴς τὸ πόνημα ὅτῃ αὐτὸς πρῶτος περὶ ἀνεξιθρησκείας ἔγραψε, Σχεδιάσμα ὀνόμασεν. Ἐυτελέστατον ὄν μάλιστα περὶ ἀνεξιθρησκείας κανόνισμα. Ἐγὼ ὁμῶς ὀνόμασα τὸ ὑτέλές μοι τῆτο πονημάτιον Ἀπολογίαν μιμνήσκου τὰς παλαιὰς ὅτῃ συνέγραψαν εἰς παρομοίαν ὑπόθεσιν, ἀγκαλὰ ἢ πολὺ διαφορετικῶ-

τερον. "Οτι τὸν παλαιὸν καιρὸν ἐβλασφημῆτο, ἡ Χρι-
 στιανικὴ Θεησκεία ἀπὸ ἐχθρῶς ἀνωθεν ξένος, Ἑθνι-
 κῶς, Εἰδωλολάτρης, ἢ ὡς πρὸς ταύτας ἡ ἀπολογία
 ἐγένετο. Τὴν σήμερον δὲ πάντῃ παραδόξως, ἐχθρῶς
 ἔχει τὰ ἴδια αὐτῆς τέκνα, τὰς χθρῆς ἢ πρώην οἰ-
 κείας δὲ τὰς ὁποίας ἢ παραπονυμένη πικρῶς λέγει
 μὲ τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν (ΚεΦ. α'. 2.), Ἰὺς ἐ-
 γύνησα ἢ ὕψωσα, αὐτοὶ δὲ μὲ ἠθέτησαν, Καὶ τότε
 μὲν αἱ πολεμῶντες τὴν Θεησκείαν αὐτὴν δὴ ἦσαν
 ἄθεοι. Νῦν δὲ ἔτοι, μὲ ὄλον ὅπῃ ἐπαγγέλλονται
 Θεῖσαι, ὅμως τῇ ἀληθείᾳ εἰσὶν ἄθεοι. ἢ πικρότε-
 ρον μάλισα ἢ ὑβριστικώτερον καταφέρονται πρὸς τὸ
 Θεῖον. Διὰ ταῦτα ἐν εὐλογώτερον ἢ ἀπολογία ὑ-
 πὲρ τῆς Χριστιανικῆς Πίσεως ὄνομα ἐτέθη τῷ λόγῳ.
 Αἰ γὰρ, ὡτε τοῖς Πολιτικοῖς ἢ Ἐκκλησιαστικῶς
 ὁ πρὸς τινὰ κατηγορίαν γινόμενος λόγος, ἀπολογί-
 ας ἔχει ἢ τάξιν ἢ χῶραν. Ἐχομεν δὲ εἰς τῆτο ἢ
 παραδειγμα ἱκανὸν τὸν Θεῖον Κίριλλον Ἀλεξανδρεί-
 ας. Ὅσις, δὴω τινῶν ἀνά μέρος, τὰ δώδεκα αὐτῶ
 ΚεΦάλα ἀσκειασάντων. ἦτοι Ἐπισκόπων τι-
 νῶν ἀνατολιῶν, ἢ τῶ Θεοδορίτῃ Κύρῃ. ἢ εἰς τὰ
 δῶ

δύο μέρη ἀνά μέρος ἀπαντήσας, ἔδαμῃ ἀντίρρησιν,
 ἢ ἀνασκευὴν φαίνεται ὀνομάζων τὸν ἑαυτῷ λόγον, ἀλ-
 λ' ἀπολογία. Ἀπελογήθη γὰρ πρὸς τὰς ἐκείνων κα-
 τηγορίας, ὑπὲρ τῆς ἀληθείας τῶν δώδεκα αὐτῷ Κε-
 φαλαίων ἢτοι τῶν ἀναθεματισμῶν Ὡσε κατ' ἐμὴν
 γνώμην ἢ ἢ παρὰ τῆ Γαίλλου Δὸν Κλήμεντος ἐπιγρα-
 φεῖσα Ἀνασκευὴ τῆς κτ. Ἀπολογία ἔπρεπε μᾶλλον
 νὰ ἐπιγραφῆ. ὡσάν ὅπῃ δ' αὐτῆς ἀπολογεῖται εἰς
 τὴν ἀνασκευὴν ὅπῃ ὁ δολιότροπος Βολταῖρ ἐποίησε τῶν
 Γερῶν Βιελίων. Οὕτως ἔν ἔχει φύσεως τὰ πράγμα-
 τα. Γνώμην εἰσάγει τις. Ἀνασκευάζει ἕτερος κατη-
 γορῶν. Ὁ δὲ εἰσάγων τὴν γνώμην, ἢ ἕτερός τις ἀπο-
 λογεῖται ὑπὲρ αὐτῆς. Καὶ ταῦτα μὲν ἔτιω. Ὑμεῖς δὲ
 ἀδελφοὶ Χριστιανοὶ Ὁρθόδοξοι δεῦρασθε τὴν παρεῖσαν
 μοι Ἀπολογία μὲ ζῆλον ἢ πόθον ψυχῆς. ὅπῃ ζηρι-
 ζόμενοι εἰς τὴν εὐσέβειαν νὰ ὠφελήθητε ψυχῆτε ἢ
 σώματι. Οἱ δὲ ἐξωκείλαντες ἡμῶν ἀδελφοὶ ἄμποτες
 ἀπαγνώσκοντες αὐτὴν, νὰ φωτισθῶσι δὴ τῆς θείας
 χάριτος, ἢ νὰ ἐπιστρέψωσι εἰς τὴν ἀγιωτάτην Πίστιν
 τῆ Χριστοῦ τὴν ἀγίαν ἢ ἐκλεκτὴν ποιμνὴν. Τὰ γὰρ
 ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις, δυνατὰ ἐσὶ παρὰ τῷ
 Θεῷ. ἔρρωσθε ἢ εὐχεσθε.

*****

ΑΠΟΛΟΓΙΑ

ὑπὲρ τῆς ἀγίας Πίστεως τοῦ Χριστοῦ

Εοικε τὴν παρῶσαν ζωὴν ἐπιλελεῖσθαι καθέ-
 ,, λθῆ ἢ τοῦ Θεοῦ κηδεμονία, ἢ ἐν τοῖς πρὸ ἡμῶν χρόνοις
 ,, τὰς Ἐκκλησίας φυλάττεισα ,, Τέτοιο εἶναι Προ-
 οίμιον μιᾶς Ἐπιστολῆς, τὴν ὁποῖαν γράφει πρὸς Νε-
 κτάριον Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Θεολόγος
 Γρηγόριος, θρητῶν κατ' ἀρχαίαν τὴν τότε ἐκκλησιασι-
 κὴν κατάστασιν, ὡς ἀθλίαν. Ἐπειδὴ ἀνεφύησαν, ἢ
 ἐπλήθυον διάφοροι αἵρέσεις, ἢ ἐτάρατον πανταχῶς
 τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν διατρέφοντες τὰς λαοὺς
 ἢ ὄχι τῶσπερ τὰ ἀπόκρυφα ἢ συνεσπόμενα, ἀλλ'
 ἢ μὲ καθε ἀφοβίαν ἢ θρασύτητα παρρησιαζόμενοι,
 χριστόθεν Ἐπισκόπος εἰς τὰς Καθολικὰς Ἐκκλη-
 σίας τὰς ἐδικέστων ὁμόφρονας. Καὶ ὄχι μόνον μὲ τὸ
 σῶμα ἐδίδασκον τὰς ἀνοσίεως αἵρέσεις τῶν, πλανῶντες
 τὰς Ὀρθόδοξους, ἀλλ' ἀκόμι ἐδημοσίεον ἢ Βιβλία
 τῆς ἐδικέστων κακοφροσύνης, ἢ πανταχῶς ἐπλάτυ-
 ναν

ναν τὴν ἀσέβειαν . Ἄυτὰ ἔκαναν οἱ Ἀρειανοὶ , αὐτὰ
 οἱ Πνευματικῶν , αὐτὰ οἱ Εὐνομιανοὶ , αὐτὰ οἱ
 Ἀπολιναριοὶ , ἢ ἔλοι οἱ ἄλλοι αἰρετικοὶ . Καὶ αὐτὰ
 βλέπων ὁ Θεὸς Πατὴρ , εἰς ἀπορίαν πῶς ἢ ἀμηχανί-
 αν ἐμπροσθῶν , διὰ τὴν ἀπειρον τῆ Θεῶ μακροθυμίαν ,
 ἐξεφώνησεν , ὅτι φαίνεται μοι πῶς παντελῶς ἀφη-
 κεν ἀπρονόητον τὸν κόσμον ἢ πρόνοια τῆ Θεῶ . Ἐοικε
 τὴν παρθσαν ζωὴν ἐπιλελοιπέναι καθόλου ἢ τῆ Θεῶ
 κηδεμονία . Ἄλλ' ὦ Θεότατε Πάτερ , αἰτίως ἀ-
 πὲ τὴν πληθὺν τῶν αἰρέσεων ὅπῃ ἐφάνησαν εἰς τὰς ἡ-
 μέρας ταύτας , ἐπαρακινήθης νὰ ἐιφώνησῃς ἕνα τοιούτον πα-
 ραδόξον λόγον . τί ἤθελες εἰπεῖν ἂν ἔβλεπες τὴν παρθσαν
 τῶν ἀνθρώπων κατάστασιν ; ἢ ὅποια βέβαια εἶναι ἀθλι-
 ωτάτη . ἢ τόσον πολλὰ ἀθλία , ὥστε ὅπῃ δὲν δύνα-
 ται πινᾶς νὰ τὴν ὁμοιάσῃ , μὲ κἀμμίαν ἀπὸ τὰς πα-
 λαιᾶς Ἰσραήλ . Ἀληθῶς πολλὰ ἀπὸ τὰ γινόμενα
 αἰ ταῖς ἡμέραις ἡμῶν ταύταις κἀμνεσιν ἡμᾶς μὲ περισ-
 σότερον δίκαιον νὰ φωνάζωμεν , ὅτι , Ἐοικε τὴν πα-
 ρῆταν ζωὴν ἐπιλελοιπέναι καθόλου ἢ τῆ Θεῶ κηδε-
 μονία . Ἐπειδὴ ὄχι ὁ θεῖνα , ἢ ὁ θεῖνα αἰρεσιάρχης βλα-
 σφημῆ εἰς τὴν Πίστιν , ἢ ταρατῆ τὴν Ἐκκλησίαν τῆ

Θεὸς ἄλλ' ἔθνος μέγα, γένος σχεδὸν ὁλόκληρον κα-
 τὰ τὴν δύσιν, ἀπεκήρυξαν τὸν χριστιανισμόν. ἀπεισκό-
 ράκισαν τὸ Ἱερόν Ἐυαγγέλιον. ἢ πᾶσαν ἀπλῶς ἀγί-
 αν γραφὴν ἀπέβαλον Προφῆτας ἢ Ἀποστόλους, ἀ-
 πεδίωξαν Μάρτυρας, Οσίοις, Δικαίους, πᾶσαν ἀγί-
 τητα. ἐβεβήλωσαν τὰ Θυσιαστήρια, ἢ ἀπλῶς εἶπεν
 τὰ πάντα ὅσα θεία, ὅσα σεμνά, ὅσα τίμια διὰ τὴν
 ἀβυσσώτην Πίσιν τῷ Χριστῷ, ὅλα τὰ ἀπέρριψαν, ἢ
 σπερδαζεν ἐπιμελέεσθαι νὰ ἐπανέλθουν, ἂν τυχόν ἢ
 δὲν ἔφθασαν, εἰς τὴν πρώτην ἐκείνην ἀσέβειαν, εἰς τὴν
 ἁπλοῖαν ἐνέρισκοντο πρὶν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Πίσιν τῷ
 Χριστῷ. Ἐπειτα δὲ ἀφ' ἑκείνοι ἀπεκατεσάθησαν τοι-
 ῆτοι, δὲν εὐχαρισῶται γὰρ εἶναι αὐτοὶ μόνον εἰς τὸν κό-
 σμον, τὸ πάντῃ ξένον ἢ ἀνήκεστον δῆγμα τῶν αἰώνων.
 ἀλλὰ φρατεύματα μεγάλα ἢ φοβερά, ἐξορμήσαντες
 ἀπὸ τὰ οὐρανῶν, περιέρχονται ἄνω ἢ κάτω ὡσάν τῶν
 σοι Ἀπόστολοι τῷ ἁδὲ, μὲ σιωπὸν ἢ ἀποφασιν νὰ
 ἐξαπλώσων πανταχῶ τὴν δόξαν τῆς θνητοψυχίας, τὴν
 ἀσέβειαν τὴν ἀθείαν, προβάλλοντες μὲν εἰς τὰ πλήθη
 τὸ ψευδώνυμο ἄνομα τῆς ἐλευθερίας, σπέρνοντες δὲ ὅ-
 ττα φθασὲν φθορὰς, ἀφαισμίς, λεηλασίας, ἀ-

καταστασίας, ἢ ἀρπαγᾶς. ὥχ τί νὰ εἰπῶ; ἢ τι νὰ
 βόησω; τὸ κακὸν εἶναι ἀνεκδήγητον. Θεότατοι Ἀποσό-
 λοι κήρυκες πρῶτοι τῆς ἐρανίς ταύτης ἀληθείας. Ποι-
 μένες, ἢ Ἱεράρχαι δαΐδοχοι τῶν Ἀποσολῶν. Μάρτυρες
 Θεοὶ, ὅπῃ μὲ τὴν χύσιν τῶν αἱμάτων σας ἐλαμπρίνα-
 τε, ἢ ἐσερεώσατε εἰς τὸν τετραπέρετον κόσμον τὴν ἀ-
 γιωτάτην Πίσιν τῆ Χριστοῦ. ὅλοι λέγω, πῶς εἶσθε; πῶς
 σιωπᾶτε; πῶς ὑπομένετε νὰ καταργῆται τὸ κήρυγμα-
 σας; νὰ ματαιώνωνται οἱ κόποι σας; νὰ ἀτιμάζωνται
 τὰ αἱματά σας; Ὡ ἀπερος τῆ Θεοῦ μακροθυμία. ὡ
 ἀνέκαστος ἀνοχή τῆς Θεοῦ μεγαλειότητος. Εἰς μίαν
 τόσῃ περιφρόνησιν τῆ Ἱερῆ Εὐαγγελίᾳ, ὅπῃ δὲν μένει
 ὑπερβολή, εἰς μίαν τόσῃ πλημμίαν τῆς ἀθείας, ὅ-
 πῃ ἀπελῆ τὸν κατακλυσμὸν ὅλης τῆς οἰκουμένης. εἰς ἑ-
 να τόσον μεάλωρατον σεισμὸν ὅλης τῆς παγκοσμίας Ἐκ-
 κλησίας. ὅπῃ προαγορεύει τὴν ἐπὶ τῷ χεῖρον μετασο-
 κίωσιν, ἐχρηάζετο βέβαια, ὅνας παγκόσμιος κατα-
 κλυσμός, ὡσαύτ ἐκείνον τῆ Νῆε. ἢ ὅνα ἐράνιον πῦρ
 καθὼς ἐκίνο τῶν Σοδομητῶν, διὰ νὰ καταποντίσῃ ἐ-
 κείνος, ἢ νὰ κατακαύσῃ τῆτο τὰς τολμηρὰς ταύτας
 κεφαλὰς τε ἢ γλῶσσας. Ἄλλ' ἐπειδὴ κρίμασιν εἰς

εἶδεν ὁ Κύριος ἢ ὑβριζόμενος ὑπομένει, ἢ ἀθετήματος
 ἀνέχεται, ἐχρηιάζεται βέβαια νὰ Φανῆ καὶ ἕως αὐτοῦ
 ἀρχάγγελος Μιχαὴλ διὰ νὰ Φωιάξῃ μὲ ἑρπίνοι σάλα
 πιγκα, τῶμεν καλῶς οἱ εὐσεβεῖς ὅλοι. Ἀρχάγγε-
 λον ἐννοῶ Μιχαὴλ, κατένα ἀπὸ τῆς παλαιῆς ἐκείνης
 θαυμασίης ποιμένας. ἕνας λέγω τοῦτοτος ἐχρηιάζεται
 νὰ εὐρεθῆ. ἢ ὅχι ἕνας ἀλλὰ ἢ πολλοὶ εἰς διάφορα
 μέρη, διὰ νὰ διδάξωσι μὲ ἐκείνον τὸν συνηθισμένον τῆν
 ζῆλον, τῆς ἐδικῆς μας ὀρθοδόξης Χριστιανῆς, νὰ τῆκεν
 τερρεσὶ ἢ ἀκλόνητοι εἰς ἐκείνα ὅπῃ ἐξ ἀρχῆς παρέλασον
 ἀπὸ τῆς ἀγίας Ἀποστόλης. ἢ ἀλληλοδιαδόχως ἀπὸ
 τῆς μεταγωγεσέρης Διδασκάλης, ἢ ἀπὸ τὴν ὑπερ-
 θαύμασον μαρτυρίαν τῶν θείων Ἀθλητῶν. Πλὴν
 πολλὰ ὀλίγας ἀκῶ τὰς διδασκαλίας, ἢ ἀπορω.
 Τάχα ἔλλειψαν ὀλοτελῶς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῆ
 Χριστῶ οἱ Βασίλειοι, οἱ Γρηγόριοι, οἱ Χρυσόστομοι, οἱ
 Ἀθανάσιοι, οἱ Αὐγουστῖνοι, ὅλοι δηλαδὴ οἱ ὄντως ἀ-
 ξιοὶ ἢ νὰ ἀποτρέψεν ἀπὸ τὰ κακὰ, ἢ νὰ προτρέψεν
 εἰς τὰ καλὰ; ἢ τάχα οἱ τοῦτοτοι ἄθερμοι Ἱεροκήρυκες
 σιωπῆσιν, ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν; Πλὴν ἴστο δὲν εἶ-
 ναι δίκαιον ἢ συμφέρον τὸ νὰ μὴν ἀνοίξῃ τινὰς ἀπὸ τῆς

νῦν ευρισκομένους διδασκάλους τῆς Ἐκκλησίας εἶμα, να
 μὴν εἰπῆ ἢ να μὴν γράψῃ βοηθῶν τὰς συναδελφούς τὸ
 κατὰ δύναμιν. Οὐδὲ εἰς τὸν Θεὸν εἶναι ἀρετὸν τῆτο. ὅς τις
 ἔτω Φιλάνθρωπος ἢ πλεσιόδωρος Δεσπότης εἶναι, ὅπῃ
 ἢ τῆς χάριτος τὰ δύο λεπτὰ δέχεται, ἢ τὸ ποτήριον τῆ
 ψυχρῆ ὕδατος ἀνταμοίβει πρόθυμώτατα. Διὰ τῆτο λοι-
 πὸν ἂς συνεισφέρῃ ἕκαστός ἐτι δύναμι πρὸς σερέωσιν τῆς
 αἰτίας ἢ ἀμωμῆς ἡμῶν Πίστεως. Ὅσον δὲ τὸ κατ' ἐμέ.
 ἐγὼ ὁ ταπεινὸς ἀγκαλὰ ἢ γνωρίζω τὴν ἀμαρτίαν ἢ
 πολλὴν ἀναξιότητάμε, πλὴν βλέπων τῆ κακῆ τὸν πλα-
 τυσμὸν οὐὰ να προξενήσω κάποιαν ὠφέλειαν εἰς τὰς ἀ-
 δελφούς με Χριστιανούς, ἐσύνθεσα τὸ βραχὺ τῆτο Βι-
 βλιάριον κατὰ τῶν ἀθέων αὐτῶν μάλλον ἢ ἐλευθέρων,
 ὅπῃ να εἶναι τρόπον τινα, ὡσάν εἶνα προφυλακτικὸν
 ἱατρικόν, εἰς ἐκείνους ὅπῃ θεῶ ἐλέει ἀκόμι δὲν ἐπιον τὸ
 Βολταιρικὸν Φαρμάκι. Καὶ ἐπειδὴ πρὸς Χριστιανούς εἶναι
 ὁ λόγος με, φανερόν ὅτι δύναμαι να κάμω ἢ τὰς νε-
 θεσίας με ἀπὸ τὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας ὡς Χριστιανὸι
 δεχέσθε. ἢ γιν ἀπὸ τὰς αἰτίας γραφάς, ἢ ἀπὸ τὰς ἀ-
 ξιοπίστες γνώμας ἢ διδασκλίας τῶν Θεοφόρων Διδα-
 σκάλων τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἀμποτε δὲ ἢ χάρις τῆ

παναγίε Πνεύματος νὰ φωτίση εἰς τὸ καλὸν ἢ τὰς ἀρ-
νητὰς τῶν θεῶν αὐτῶν λογίων. Καὶ δεῖ ἀμφιβάλλω
ὅτι οἱ εὐγνώμονες ἢ φιλάδελφοι ἀναγνώζαι ἀποβλέ-
ποντες εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ζήλει μὲ. θέλουν μοι χαρίσει
συγγνώμην, ἢ δὲ τὴν ἰδιαιτέαν ἢ εὐτέλειαν τῆς λόγου,
ἢ δὲ τὴν πτωχείαν τῶν νοημάτων τῆς Συγγραμμά-
τος. Οὐ γὰρ πάντες Εὐγένιοι, εἰδὲ πάντες Νεόφυτοι
χρυσοὶ, ἢ ἀργυροὶ κατὰ τὴν φράσιν ἢ τὰ νοήματα.
Ἄλλ' ὡς τῆς μεγάλης ταύτης οἰκίας, τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Χριστοῦ, ἢ τὰ ξυλίνα ἢ σιδηρέα σκεύη ὡς καιρῶ χροῖ-
ας χρήσιμα ἢ ἐπιτηδεῖα γίνονται κατὰ τὴν ἰδίαν
αὐτῶν ἰσχὺν ἢ ἐπιτηδεύματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ Ἐλευθερίας. Ἐν ᾧ ἐξετάζεται ἂν οἱ
ἄνθρωποι γονῶνται, ἢ ἤμπορῶν νὰ
εἶναι εἰς τὸν κόσμον ἐλεύθεροι.

ἌΓκαλὰ ἢ εἶναι ἄλλα τὰ κυρίως αἴτια, ὅπῃ ἐ-
κρήμισαν εἰς τὴν ἀτέλειαν τὰς ἀθεΐσαντας Γάλλους
Μὲ ὅλον τῆτο ἐπειδὴ ἢ αὐτοὶ διὰ νὰ συζητήσεν τὴν κο-
σμικὴν

σμηκὴν ἐλευθερίαν ἢ ἰσότητα ἔδειξαν ἢ δέχονταν τόση
 λυσσαν, ὡς ὅπως φαίνεται ὅτι δι' αὐτὴν ἢ μόνην με-
 κοινὴν βελίην ἢ ψήφον ἀπέβαλον σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου τὸν
 Χριστιανισμόν, ἢ τὰ θεῖα αὐτῆ Βιβλία. διὰ τῆτο ἐ-
 γὼ εὐρίσκω ἔυλογον νὰ ἐξετάσωμεν πρῶτον τὴν πρ-
 ολυφύλλητον τῆτην ἐλευθερίαν, ἢ γυν ἂν διδεται μία
 ταύτη ἐλευθερία εἰς τὸν κόσμον. ἢ ὕπερον νὰ ἐπιώ-
 μων περὶ Θρησκείας ἢ Πίσεως τὰ ἀναγκαῖα ἢ πρέ-
 ποντα.

Ὁ Ἄνθρωπος, λέγουσι, γινῶται ἐλεύθερος.
 Καὶ διὰ νὰ βεβαιώσων τὴν πρότασιν αὐτὴν φέρουσι
 εἰς μαρτυρίαν τὸν ἄνθρωπον ὅπως ἀνετράφη εἰς τὰς
 ἐοήμας χωρὶς καμμίαν συνάναστροφὴν ἄλλων ἀν-
 θρώπων. Ὁ ὅποιος εὐρέθη ὄχι μόνον ὕπερημνός ἀπὸ
 καθε ἑναρθρον ὀριλίαν, ἀλλὰ ἢ πάντη ἀπειρος ἀπὸ
 καθε προληψιν ἢ ἰδέαν κτωμένας δι' ἐρμηνείας ἄλ-
 λων ἀνθρώπων ὡ, ἐλεύθερος εὐρεθεὶς ἀπὸ καθε ἄλ-
 λην ἐξουσίαν. Ἄν ὁ ἄνθρωπος αὐτός ἔτυχεν ἀπα-
 ράλλακτα τοιαύτης λογιῆς, καθὼς θέλουσι, ἡμεῖς
 οὐδὲν τὸ ἰξουρομεν. Εἴμεθα ὁμως βέβαιοι ὅτι ὄχι μό-
 νοι οἱ ἄνθρωποι ἐκ φύσεως, ἀλλὰ ἢ ὅλα τὰ ἄλογα

ζῶσα γνωρίζεν ἢ αἰσθάνονται ὅτι ἐχρεῖ εἶναι ποιητῆς καὶ ἀ-
 συνίσταται τὸ εἶναι αὐτῶν ἢ ἡ εὐτυχία εἰς ὅλην τὴν ἐγνω-
 σμένην γῆν αὐτῆ ἢ ἔμφυτος αἰσθησις διὰ τὸν ἴδιον δη-
 μιουργὸν ἦτον ἐγνωσμένη. Εὐρεθείσης ἔπειτα ἢ τῆς Ἀ-
 μερικῆς, ἐφάνη ἢ ἐκεῖ ἀληθεύουσα ἢ αἰσθησις αὐτῆ.
 ὅθεν ἡμπερῶμεν ἀναλόγως νὰ ἐπιῶμεν, ὅτι ἢ αἰσθησις
 αὐτῆ τῶν κτισμάτων πρὸς τὸν κτίστην νὰ εἶναι παγκό-
 σμιος. Λεπιὸν ἰδὲ ἂν ἢ ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται ἐ-
 λεύθερος ἀπὸ κάθε ἄλλην ὑπεταγῆς ἰδέαν, ὅμως δεῖ
 δύναται νὰ εἶναι ἐλεύθερος ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν πλά-
 σην τῆ ἔμφυτον αἰσθησιν. ἢ ὁπῶα πάντοτε δίδει εἰς
 αὐτὸν νὰ καταλάβῃ ὅτι εὐρίσκεται ὑπὸ ἐξουσίαν, ἢ ἀ-
 ναγκάζεται πολλάκις νὰ κάμῃ ἐκείνο ὅπῃ ἐξ ἰδίας
 ἐκλήσεως δὲν θέλει. Ἄρα δὲν ἡμπορεῖ τινὰς νὰ ἀ-
 νηθῆ (ὁ γὰρ ἀναιρῶν τὰς αἰσθήσεις πλιγῶν δεῖ-
 ται κατὰ τὸν Φιλόσοφον) ὅτι ὅλη ἢ ἀνθρώπιος φύ-
 σις ὡσάν δημιούργημα ἢ ποίημα, εἶναι ὁμῶς μὲ ὅλα
 τὰ κτίσματα δέλη τῷ Θεῷ, τῷ δημιουργῷ ἢ δεσπό-
 τῃ τῶν ὅλων. ,, Τὰ σύμπαντα δόλα σὰ ,, λέ-
 γει πρὸς τὸν Θεὸν ἢ ὁ Προφητάναξ Δαβίδ. ἢ ἀνω-
 τέρω ,, Σὺ ἐθεμελίωσας τὴν γῆν ἢ διαμήνεις, τῆ
 δια-

ταξίσεσ δαμνέει ημέρα. Τῆτο εἶναι ἴδιον τῷ ἔργῳ νὰ
 πείθεται νὰ ἐκτελῆ τὸ προσαγόμενον. Ὅταν λοιπὸν
 ἢ κατὰ τὸ θεῖον σῶμα τῷ Δαδῖδ, τὰ κτίσματα
 πάντα, ἡ Γῆ, ἡ Θάλασσα, τὰ Στοιχεῖα, οἱ Πλά-
 νητες, οἱ Οὐρανὸι, ἢ τὰ ἐν Οὐρανῶις πάντα, εἶναι
 δευλα τῷ Θεῷ. πῶσ οἱ ἄνθρωποι δύνανται νὰ ἀρη-
 θῶν τὴν πρὸς τὸν Θεὸν δελεῖαν;

Ἐδῶ σοχάζομαι ὅτι ἡμπορῶν νὰ εἰπῶν ὁ κήρυκες
 τῆσ ἐλευθερίας αὐτῆσ, πῶ ὁ ἄνθρωπος γονῶται ἢ
 εἶναι ἐλεύθερος νὰ ἐκτελῆ, ἐν ὅχι ἐκείνα ὅτῃ αὐτῆ
 ἢ φύσις ἐναντιῶεται. τὲλάχισον πάντα ὅσα ἡ ἰδία
 αὐτῆ φύσις εἰς αὐτὸν ἐπιτρέπει. Εἰς αὐτὸ ἀποκρι-
 νόμεθα. ὅτι οἱ ἔτω φροῦντες τῆσ Ἐπικέρσ ἀγέλης
 θρόεμματα λογιζονται ἄθεοι, θνητόψυχοι, ἀποσάται
 τῶν θεῶν ἀποκαλύψεων, ἀτάρται ἢ αὐτῆσ τῆσ θεῖ-
 ἀσ μεγαλειότησ. ἀξιοι νὰ ἐδελύτῳται ὡσ ψυχῆσ τε
 ἢ σώματος τὴν ἀπώλειαν προξωνῶντες. Ἡμεῖσ ἔχο-
 μῶν τὰσ Γραφὰσ πλήρεισ ἀπὸ Ἡθικῆν ἢ ἀγιότη-
 τα. ἢ πισεύομεν τὰ ρητὰ αὐτῶν τῶν Γραφῶν εἰσ
 λόγια ἢ πρσαγῆσ θεῖασ. Ὅθω ἢ ὁ ἀθετῶν αὐ-
 τὰσ ἀθετῆ αὐτὸν τὸν ἴδιον Θεὸν. διὸ ἢ ἔχει νὰ

καταδικάζεται αιώνως. Καὶ αὕτη ἡ αἰώνος κόλασις, εἰς κανὼνα ἄλλο αἰσθητὸν κτίσμα δὲν ἀκοιζθεῖ, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν ἄνθρωπον διατὶ μόνος αὐτὸς ὢν (ὡς δεξιάζει ἢ ἡ Ἐκκλησία) ξεχωρισμῶς ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα μὲ τὴν δύναμιν τῆ λογικῆς, ἢ ἐσολισμῶς μὲ τὸ χάρισμα τῆς αὐτεξουσίας, θεληματικῶς γίνεται κακὸς ἢ ἀχρεῖος δούλος, μὴ πειθόμενος τοῖς προσάγμασι τῆ Δεσπότητος.

Πρὸς τῆς τοιαύτης εἶναι τόσον ἀμαθῆς ὅπῃ νὰ μὴν ἰξέρη πῶς δὴ ὄντα τὰ μέρη, ἐξ ὧν σύγκεται ὁ ἄνθρωπος ἢ γεν τὸ σῶμα ἢ ἡ ψυχὴ. ἡ ψυχὴ ὡς λογικὴ ὅπῃ εἶναι ἐξουσιάζει, ἢ ἄγει ὡς θέλει, ἢ κινεῖ τὸ σῶμα, ὅπῃ εἶναι τὸ ἄλογον μέρος; εἶναι λέγω τινὰς ὅπῃ νὰ μὴν ἰξέρη ἢ νὰ μὴν ὁμολογῇ τῆς τῆν ἀλήθειαν; ἡ ἀλήθεια αὕτη εἶναι γνωστὴ ἢ εἰς αὐτὰς τὰς ἐθνικὰς. ἐπειδὴ φθάνει μίαν μικρὰ παρατήρησιν ἢ καθ' ἑναὶς τὴν εὐρίσκει μέσα εἰς τὴν ἐδικήν τε συνείδησιν. Στοχασθεῖτε μόνον ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας ἐνεργείας ἢ παθῶν τῆς σάρκατος. πόση εἶναι ἡ δύναμις, τὸ κράτος ἢ ἡ ἐξουσία ὅπῃ ἔχει ἡ δεσποινὰ ψυχὴ ἐπάνω εἰς τὸ σῶμα. μὲ ὅλον ὅπῃ ἢ αὐτὸ σκοτίζει ἐνίοτε τὴν
 ψυχὴν

Ψυχὴν ἢ ελκεῖ αὐτὴν εἰς τὰ σωματικά τε θλήματα.
 Στοχασθῆτε, λέγω, ὅλα τὰ ἄλογα ζῶα, εὐθύς ὁ-
 πῆ Φανῆ ἔμπροσθέντες τὸ ἀντικείμενον τῆς ὀρέξεώς
 των, παρευθύς ἀκράτητα ὄρμῃν εἰς τὴν ἀπόλαυσιν
 τε. Ὅλον τὸ ἐναντίον βλέπομεν εἰς τὸ λογικὸν ψυχον
 τῆτο ζῶον τὸν ἀνθρώπον. ἢ πεινᾷ ἢ διψᾷ, ἢ φλόγα
 παθῶν σαρκικῶν διεγέρσειν εἰς αὐτὸ τὰ τερπνὰ ἀν-
 τικείμενα. Ἄλλ' ἠδέσποινα ψυχὴ ὅπῃ ὀρίζει αὐτὸ
 δὲν συγχαρῆι ὡσίτε, ἔτε τὴν πείναντε νὰ πάυση,
 ἔτε τὴν δίψαντε νὰ ἀναψύξη, ἔτε τὴν φλόγα τῆς
 σαρκικῆς ἐπιθυμίαςτε νὰ κατασβέση. Ἄπεχε τὸ
 προσάττει, ἢ ἀτέχει. Ἐγκρατεύς, ἢ ἐγκρατεύεται.
 Ἀποσρέφον τὰς ὀφθαλμὺς σε τῆ μὴ ἰδεῖν ματαιό-
 τητα ὡ τῆ ὀδῶ σε, ἢ ἀποσρέφει τὰς ὀφθαλμὺς.
 Φεύγα ἔξω, ξεμακρύνε δὴ νὰ νικήσης. ἢ πηδᾷ ἔ-
 ξω, ἢ τὸ τρόπαιον εἴνει τῆς σωφροσύνης, καθὼς
 (Γω. κεφ. λθ. 12.) ὁ πάγκαλλος Ἰωσήθ.

Ἡ ψυχὴ ὡς ἐξ ἑνὸς σώματος ὁμολογεῖται πα-
 ρὰ πάντων, ὅχι μόνον τῶν διδασκάλων τῆς Ἐκκλη-
 σίας ἡμῶν, ἀλλὰ ἢ τῶν ἔξω σοφῶν Ἑλλήνωντε ἢ
 βαρβάρων. πῶς εἶναι τὸ κρεῖττον μέρος. κρεῖττον μέ-

ρος, διατῑ είναι πνεῦμα, είναι Φύσις ἄλογος ἢ ἀ-
 πλοσάτη, είναι τέλος πάντων, τὸ ἐξάαιρετον λογική,
 ἢ αἰς λογική, ἐκληρώθη ἢ ἔχει φυσικῶς τὴν ἐξουσί-
 αν τῶ σώματος. Ἐκ τῶ ἐναντίας τὸ σῶμα είναι τὸ
 χεῖρον μέρος, διατῑ είναι ὑλικόν, ἢ ὕλη αὐτόχημα.
 είναι σύνθετον ἢ ἀναλύεται εἰς τὰ ἐξ ὧν συτετέθη.
 είναι νοσῶδες σκωληκόερωτον, προσωρινόν. Τῆς ψυ-
 χῆς είναι ἴδιον τὸ νὰ νοῆ, νὰ κρίνη, νὰ συλλογι-
 ζεται τ' ἀληθῆ ἢ ὠφέλιμα. Τῶ δὲ σώματος, τὸ νὰ
 ἐπιθυμῆ, νὰ θυμῶνη, νὰ ἐνεργῆ ἢ νὰ πάσχη σχε-
 δὸν ὅσα ἐνεργεῖ ἢ πάσχει εἷα ἄλογον κτήνος. ὡ-
 σε ὅπῃ ὁ ἄνθρωπος διὰ νὰ είναι ἢ νὰ λέγεται λο-
 γικός, ἦγεν μία Φύσις διαφορετικὴ ἢ ἐξάαιρετος ἀ-
 πὸ τὰ ἄλογα ζῶα, καθὼς τὸν ἐπλασεν ὁ δημιουργ-
 γὸς Θεὸς, πρέπει ἐξ ἀνάγκης τὸ ἄλογον αὐτὸ μέρος
 ἦγεν τὸ σῶμα μὲ ὄλατῃ τὰ πάθη, νὰ ὑποτάσση-
 ται εἰς τὴν λογικὴν ψυχὴν. ἢ ὅταν ἐκείνη ἀρχεῖ κα-
 λῶς, ἢ κρατεῖ χαλινωμένως τὰς θυμῶς ἢ τὰς ἐπι-
 θυμίας, ὅπῃ είναι τὰ πάθη τῶ σώματος, τότε κυ-
 ρίως ὁ ἄνθρωπος είναι ἐλεύθερος, καθαρὰν ἔχων
 τὴν συνείδησίντῃ. ἢ τότε μόνον διαφέρει ἢ ἀπὸ τὰ
 ἄλο-

λόγοι ζῶα.

Ἐὰν δὲ ἐξ ἐναντίας ἡ ψυχὴ ἀφήσῃ τὰς χαλι-
 νες, ἢ ἐξακολεθῆσῃ (Φῆυ) εἰς τὴν ὀρμὴν τῶν παθῶν
 τῆ σῶματος, ἢ θυμῆται ὡτὰν λέαινα, ἢ ἀγριῶ-
 ται ὡτὰν ἄρκτος, ἢ δολιεύεται ὡς ἀλώπηξ, ἢ
 ἀρπαύῃ ὡτὰν λύκος, ἢ χρεμετίζῃ ὡτὰν ἴππος,
 ἢ κυλιέται εἰς τὰς ἡδονὰς ὡτὰν χοῖρος, πῶ τέτε
 πλέον ἐλευθερία; πῶ πλέον εὐγένεια; πῶ ἀνθρω-
 πότης ὀλότελα; κατὰ ἀλήθειαν τέτη εἶναι ἡ κυρίως
 θελεία. θελεία ὅπῃ μόνη τέτη εἶναι ἐπίψυγος ἢ
 κατὰκρίτος. ἐπειδὴ ἐκείνος ὅπῃ μόνον κατὰ τὸ σῶ-
 μα εἶναι δεῖλος. ἢ δεσμῶ ἔν Φορῇ, ἢ ὀαμίς
 ἂν λαμδαίνῃ, ἢ τὰ πάνθεναι ἂν πασχη, ὄχι μόνον
 δεῦ ψέγεται, ὄχι μόνον δεῦ κατηγορεῖται ἀπὸ
 τὰς νῦν ἔχοντας, ἀλλὰ μάλισα ἢ ἐλεεῖται, ἢ οἰ-
 κτείρεται ὡς ὀμοφυῆς διὰ τὴν κακὴν τύχην τε. Ὅ-
 σοι δὲ εἰς ἄλογα πάθη τῆς σαρκὸς ὑπετάχθησαν.
 ὄχι μόνον ὡς μιαιφῶι ἢ ἀκάθαρτοι, κατηγορεῖνται
 ἢ μιτῶνται, ἀλλὰ ἢ ἀπὸ τὰς νόμους τῶν πόλεων
 ἀυτηρότατα κολάζονται, ὡς τρεσαλητήρησι, ἢ λυ-
 μεῶνες τῆς κοινῆς εὐκοσμίας ἢ τάξεως. Λοιπὸν δε-

λοι καθ' αὐτὸ ἢ γεννώμεθα ἢ ἔμεθα τῷ Θεῷ, ἢ τῶν αὐτῶν ὑπαλμάτων, ἢ ἀπειθεῖντες δὲν ἀπολαμβάνομεν ἄλλο, παρὰ κόλασιν ἢ τιμωρίαν αἰώνιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ Ἰσότητος. ἐν ᾧ ἐξετάζεται πῶς εἶναι ἢ τοιαύτη ἰσότης ἐπαινετὴ, ἢ πῶς ψευδώνυμος ἢ ὀλιθυρία.

Φίνεται πῶς ἦτον ἀκόλαστον καὶ ἐπαχθῆ ἐνταῦθα Β' κεφαίλ. ὡς ἐν τάξει συμπροσώματιες, ἐκείνο. ὅτι δηλαδὴ ἢ εἰς τὰ πολιτικά Μοναρχικῆ πρέπει γὰρ εἶναι ἡ δίκαισις τῶν πόλεων, κατὰ μέμησιν ἐκτιρέτως τῷ παρβασιλεύει πῶν ὅλων Θεῷ. ἐπὶ αὐτῇ ἡ Μααρχικῆ ἐξουσία. (ὅταν ὁ Μονάρχης εἶναι καλὸς ἢ ἀχὺ Τύραννος, εἰς τὰς κειμένους ὑποτάσσεται δικαίως νόμος, ἢ συμβῆλιν ἀνδρῶν σοφῶν ἢ χρυσῶν ἔχει πλησίοντα, ὅτι εἰς μένον τὸν Θεὸν εἶναι τὸ ἀπειρότοφον ἢ ἀλάθτητον) εἶναι ἡ ἀρετὴ ἢ συσκευατῆ δίκαισις. Τῆτο, λέγω, τὸ κεφάλαιον ἀγ-

καλὰ ἢ νὰ ἦτον ἀκόλεθον. Ἐγὼ ὁμῶς τὸ ἀφί-
νω εἰς τὸν Ἠθικὸν Φιλόσοφον. ἐκείνος ὡς εἰδήμων
ἢ τρίτων τῶν πολιτικῶν, ἄς τὸ προσθέσῃ, ἢ ἄς
τὸ πλετίσῃ ἢ μὲ ἄλλα πολλὰ ἢ κατὰ νοήματα,
ἢ μάλιστα μὲ παραδείγματα, ἀπὸ διάφορα γένη
Βασιλευομένων ζώων, τὰ ὅποια ἡ φύσις προβάλλει
εἰς τὰς ἐδικὰς μας ὀφθαλμῶς. Ὅτι ἐκεῖνα μό-
νον ἐγὼ μεταχειρίζομαι ὡταῦθα, ὅσα εἰς τὸν ἀπ'
ἀρχῆς συντένσει σκοπὸν μᾶς, ὅπῃ εἶναι, ὡς προείπον,
τῶν ἀπλεσέρων ἀδελφῶν μᾶς ἢ περὶ Πίσεως ὠφέλει-
α. Ἐπειτὰ ποῖα εἶναι ἡ ἀρίστη διοίκησις τῶν Πόλε-
ων, οἱ Ἠθικοὶ ἢ Πολιτικοὶ ἄς ἐρευνῶσι. Λοιπὸν ἀ-
φ' ἔϊδόμεν φυσικῶς τε ἢ τῇ βοηθείᾳ τῆς ἀγίας
ἡμῶν Πίσεως, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἔτε γυνῶνται, ἔτε
εἶναι ἐλεύθεροι, πρέπον εἶναι νὰ ἐξετάσωμεν τῶρα
τὰ περὶ Ἰσότητος κεφάλαιον, ὅτῃ νὰ ἰδῶμεν πῶς αὐτὴ
ἦτον ἢ εἶναι ἐπαινετὴ, ἢ πῶς ψευδώνυμος ἢ ὀλεθρῆα.

Εἰς τὴν νεωσὶ συστηθεῖσαν δημοκρατίαν τῶν Γάλλ-
λων κοντὰ ὅπῃ κηρύττεται τὸ ὄνομα τῆς ἐλευθερί-
ας, κηρύττεται ἀκόμι ἢ το ὄνομα αὐτὸ τῆς Ἰ-
σότητος. ἢ εἰς τὰς σημάδας ὑψηλὰ ἐπιγράψαν Ἐ-

λευθερία, Ἰσότης. Τὸ ὄνομα ὁμῶς τῆς Ἰσότητος ἡμ-
 πορεῖ νὰ ἐκληφθῆ διχῶς, ἰσότης δηλαδὴ καθὸς εἶ-
 ναι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ζῶα λογικά. ἢ Ἰσότης κατὰ
 τὴν ἀρετὴν ἢ γὰρ προκοπὴν ἢ φυσικὴν ἐπιδεξιότητα.
 Τὸ νὰ ζητῶν τὴν Ἰσότητα καθὸς ἄνθρωποι ἢ ὄχι ἄ-
 λογα ζῶα, αὐτὸ εἶναι πασιδὴλον ἄτυπον, ἢ πάν-
 τη ἀσύστατον. Πῶς ἡμπορεῖ νὰ ἐξισωθῆ ἐκεῖνος ὅπῃ
 ἔλαβεν ἀπὸ τὴν φύσιν μίαν κρᾶσιν ἢ σύμπληξιν λε-
 πτοτάτην ἢ εὐρωεάτην, ὅπῃ δὴν προξενεῖ κρᾶμίαν,
 ὡς δυνατόν, βλάβην τῇ τῆ νοῦς καθαρότητι ἢ ἐνεργεί-
 α; μὲ ἐκεῖνον ὅπῃ ἐκ μεθύοντων ἢ ἀσώτων γονέ-
 ων γυνηθεῖς, τεθρολομένον ἔχει πάντοτε τὸν νῦν διὰ
 τὴν πικυότητα ἢ ἀσυνταίαν τῆς ὀργανικῆς αὐτῆ κα-
 τασκευῆς, μὲ ὅλον ὅπῃ ἢ εἰ δύω αὐτοὶ ἄνθρωποι
 λογικοὶ ὀνομάζονται; πῶς ἡμπορεῖ νὰ ἐξισωθῆ, ἐκεῖ-
 νος ὅπῃ δι' ἐγκρατείας, ἢ ἀτκήσεως, ἀπεκατέστησε
 τὸν νῦν ἡγεμόνα κατὰ τῆ σώματος, τὸ κατ' εἰκόνα,
 ὡς ὄντε, τηρήτας αἰώητον. μὲ ἐκεῖνον ὅπῃ ὡ τρυ-
 φαῖς ἢ κρεπάλαις τὸν βίον διαγῶν, ἡγεμονεύεται ἀ-
 πὸ τὴν κοιλίαν ἢ τὰς ὀρέξεις τῆ σώματος; πῶς ὁ
 πεπαιδευμένος, μὲ τὸν ἀμαθῆ; πῶς ὁ καλῆς παιδα-

γαγίας λαχῶν, με τὸν ἀπαίδευτον ἢ ἀχρεῖον; Λοιπὸν ἢ αὐτῷ τῷ ἡλίῳ σαφέσερον ὅτι ἰσότης εἰς τὰς ἀνθρώπους κατὰ τῆτον τὸν τρόπον δοῦν δίδεται.

Ἄς ἐξετάσωμεν δὲ τὴν ἰσότητα κατὰ τὴν ἀρετὴν. ἢ γὰρ προκοπὴν ἢ ἐπιδεξιότητα. Βέβαια ἄτοπον εἶναι τὸ νὰ τιμᾶται ἢ νὰ μεγαλύνεται ὡς ἀμαθὴς, ἀπαίδευτος, ἢ ἄδυνός λόγῳ ἄξιός μόνον ἢ μόνον διὰ τὴν τῶν γονέων εὐγένειαν. ἢ ὡς εὐφυῆς πεπαιδευμένος ἐνάρετος ἢ πολλῶν ἄξιός νὰ ἐξεθωῖται ἢ νὰ ἀτιμᾶζεται μόνον ἢ μόνον εἰατὶ ἔτυχον οἱ γονεῖς αὐτῷ ἀγνεῖς. Εἰς καιρὸν ὅπῃ τὰ πλέον μεγάλα ἀξιώματα τῆς πολιτείας ἀναγκάειως ἀπαιτῶσι τὰς προκομνεσέρας ἢ ἀξιοτέρας ἀνθρώπους, ὅταν μὲ τὴν εὐγένειαν προκόπτωσι ἢ κατὰ τὴν ἀρετὴν. εὐλόγος ἄρα ἢ κατὰ τὴν ἐπίδοσιν ἰσότης εἰς τὰς ἀνθρώπους, ἢ φθάνωσι μόνον αἱ λαμπραὶ ἢ ἐνάρεται πράξεις διὰ αὐτὴν τὴν ἐξίσωσιν.

Πλὴν τὸ καλὸν τῆς τοιαύτης κατ' ἀρετὴν ἰσότητος τὸ εὐρίσκωμεν αὐτὸ τῆτο ἢ εἰς τὴν μοναρχικὴν διοίκησιν ὅπῃ βλέπομεν πολλάκις ὡς ἀπὸ τὰς παραμικρὰς νὰ ἀποκατασταθῇ πρῶτος σύμβουλος

τῷ Βασιλέως. ἢ ἐξ ἐραυτίας πολλὰς τῶν ἐξ εὐγενῶν
 νὰ παραδλέπωνται ὡς ἀνάξιοι, ἢ ἀμέτοχοι πάσης
 παιδείας. Οὗ καλὸς ἢ Φρόνιμος Βασιλεὺς λέγεται
 κοινὸς πατήρ, ὅθεν ἐπίσης σοχάζεται νὰ ἔχει διὰ
 ὄλης μικρὰς τε ἢ μεγάλης, εὐγενῆς τε ἢ ἀγενῆς μι-
 ἀν ἢ τὴν αὐτὴν πατρικὴν κηδεμονίαν, ἐξευτελίζων μό-
 νον ἐκείνης ἀπὸ ἀτιμάζονται μοναχοὶ ἐκ τῶν ἰδίων ἐρ-
 γῶν. Ὡς ὅσον μεγάλου ἢ φαστικώτατον πρᾶγμα τὸ
 νὰ εἶναι σικὰς καλὸς Βασιλεὺς ἐς αὐτὸν τὸν κόσμον.
 Αὐτὸ τὸ δίκαιον τῶν ἀνδρώπων, τὸ νὰ εἶναι δηλα-
 δὴ ἰσότητας κατὰ τὴν ἀρετὴν, ἰδὲ τὸ εὐρίσκομιν ἀ-
 καταπατήτων εἰς τὰς μοναρχίας τὰς συκχυροτηθέ-
 σασ κατὰ μίμησιν Μοναρχίας τῆς ἀνωτάτης. Φαίνε-
 ται δὲ νὰ καταπατῆται εἰς τὰς Ἀριστοκρατίας, ἢ εἰς
 τὰς κατ' ἐπιφάνειαν μόνον δημοκρατίας (καθὼς εἶ-
 ναι πικρῶν ἢ αὐτῆ τῶν Γάλλων) ἵδὲ τὰ ἢ ἐχρη-
 μάτισαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀσύσταται ἢ μεμπτέαι.
 Λαίπρον ἂφ' ἑξετάσασμιν τὰ περὶ ἐλευθερίας ἢ ἰσό-
 τητος ἐπίθετα, ὅπῃ ὡς θεϊότατα δόγματα κηρύτ-
 τονται εἰς τὴν νέως ἐσσηθεῖσαν δημοκρατίαν τῶν Γάλλων
 καλὸν εἶναι νὰ περιγραφῶμιον ὅσον τὸ δυνατόν ἐν

περιλήψαι δὲ τὰς ἀπλερέρας ἢ τὰς καταχρήσεις ἢ
σφάλματα ὅπερ γίνονται ἀπὸ αὐτῆς ἐν προσχήματι
δῆθεν τῆς ἰσότητος ἢ τῆς Ἐλευθερίας.

Τῶρα ἐγὼ αἰσθάνομαι ἀκρατάτην δυσκολίαν τὴν
λογικῆς νὰ παραίσω τὴν δουλίαν μᾶλλον ἢ ἔλευθε-
ρίαν εἰς τὴν ὁποίαν αὐτὸ ἑαυτὸς οἱ Γάλλοι καθυ-
πέβαλον; τί νὰ εἰπῶ ἢ τί νὰ ἐπαριθμήσω; εἰ νὰ
περιγράψω καθὼς πρέπει τὴν ἀθλιάντων κατάστα-
σιν; Δύω σχεδὸν ὥρας ἐκραύγαζον ἔλευθερία, ἔλευ-
θερία, ὅταν ἔκοψαν τὴν κεφαλὴν τῶ Βασιλέως τῶν
πᾶ ἔμεινεν πᾶ θεωρεῖται ἢ περιφρονεῖται ἢ τόσον πο-
λύφωτος ἐν τῇ ἔλευθερίᾳ; ὡς μοναχὴ ἢ μοναχὰ τὰ σώ-
ματα τῶν Γάλλων εἶναι ἔλευθερα, ἀβασίλευτα,
ἀνεξέκσια, ἢ ἀνεκίτακτα ἀπὸ ἀνθρωπίνην κυρι-
ότητα, ἢ γὰρ ὁ ἐσχηματισμὸς ἢ μεμορφωμένος πη-
λῶς, τὸ ὡραιοσκόπιον ὑποκείμενον τῆς Φθορᾶς ἢ τῆς
σήμεως, ἢ τράπεζα πῦν σκωλήκων, ἢ πηγὴ τῆς δυ-
σωδίας, τὸ σήμερον φαινόμενον, ἢ ὀρεχόμενον, ἢ θα-
λαλῆν, ἢ αὔριον παρερχόμενον, ἢ μαραινόμενον,
ἢ ἀχρεῖόμενον, ἢ εἰς ὄθεν λογιζόμενον. Τῆτο,
τῆτο ἢ μόνον εἶναι ἐκείνο, τὸ μέγα πρᾶγμα δὲ τὸ

ὁποῖον ἔσπευσε τόση μακία, ἔγνε ἢ γίνεται τόσος
 ἀθροισμὸς, ἐχύθησαν λίμναι αἱμάτων, ἐφονεύθη-
 σαν μύριαι μυριάδες ἀνθρώπων, ὄχι πολεμίων, ἀλλ'
 ὁμογενῶν ἢ ὁμοφύλων. τὰ σώματα μόνον τὰ σώμα-
 τα, τὰ βρωμερὰ ἢ σκωληκόβρωτα. Αἱ δὲ ψυχαὶ
 αὐτῶν, ὅπῃ κατὰ φύσιν εἶναι τὸ κρεῖττον μέρος ὡς
 ἀρχικόν, ἢ ἐξουσιαστικόν. αὐταὶ διὰ τὴν ἄκραν αὐτῶν
 φανλοσιότητα εἶναι τυθισμένοι εἰς μίαν ἀνεκδιήγητον
 δαλείαν. κατὰ τὴν ἀψευδεσάτην τῆ Κυρίου ἀπόφα-
 σιν Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν δῆλός ἐστι τῆς ἀμαρ-
 τίας (Ἰωάν. κεφ. ἡ. 34.). Καὶ ἀγκαλὰ ἕθεις ἀ-
 ναμάρτητος. ὅμως αὐτοὶ καθολικὰ διὰ τῆτο ἠθέλη-
 σαν νὰ ἀποτινάξωσιν καθε ἐξουσίαν, ἢ πολιτικὴν ἢ
 πνευματικὴν, διὰ νὰ ἔχωσιν ἄδειαν νὰ πράττωσιν ἀ-
 νυποσόλως καθε κακόν καθε ἄτοπον. νὰ συναφθῶσι
 μὲ τὰ ἄλογα ζῷα τῶν ὁποίων ἐμπράκτως ἐμιμήθησαν
 τὴν ζωὴν. Εἶναι ὅμως δῆλοι τῶν ἰδίων παθῶν, ἢ ἡ
 δαλεία αὐτῆ εἶναι χαλεποτέρα, χειροτέρα ἢ ἀθλιω-
 τέρα, παρὰ νὰ ἐδάλευαν ἀνθρώπους τυράνους, κατὰ
 τὴν σοφὴν ἐκείνην γνώμην τὴν λέγουσαν „ Δαλεύειν
 πάθει χαλεπώτερον ἢ τυράνους „ . Ἐπειδὴ Ου-

σικά τὸ σῶμα εἶναι ὑποκείμενον ἢ δέλον εἰς τὰ νεύ-
ματα τῆς δεσποίνης ψυχῆς, ἢ διὰ τῆτο δὴ εἶναι πα-
ράξενον ἂν τὸ ὑποτάσσει ἢ εἰς ἐξωτερικὴν ἐξουσίαν.
τὸ πάντῃ ξύνον ἢ ἀπαίσιον εἶναι τὸ νὰ ἀφίση ἢ δε-
σποινὰ ἢ κυρία ψυχὴ τὴν τάξεντης τὴν ὑψιλὴν, ἢ
τοῖς ὅλοις ἀδέλωτον, ἢ νὰ ὑποταχθῆ ἐκκρίως εἰς τὰ
ἄλογα ἢ βδελυκτὰ πάθη τῆ σώματος.

Καὶ ποῖοι εἶναι αὐτοὶ ὅπῃ πάσχωσι τὴν χαλαιπο-
τάτην ταύτην δαλείαν; οἱ πλέον πεφωτισμένοι κατὰ
τὴν φιλοσοφίαν. Καὶ βέβαια ἔτε κλίμα τῆ κόσμου,
ἔτε ἄλλο γένος ἀνθρώπων ἔτυχε νὰ εὐρεθῆ τόσον
πολλὰ κλετισμένοι ἀπὸ Ἀκαδημίας Σχολεῖα ἢ
παντοῖα μαθήματα, ὅσον τὸ Βασίλειον τῆς Γαλλί-
ας. Ὅμως φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν κα-
τὰ τὸν θεῖον Ἀπόσ. (Ρωμ. κεφ. α'. 22.), ἢ σχε-
ρᾶν ἐβεβαίωσαν μὲ τὴν διασρεφὴν τῶν αὐτῶν, ὅτι ὅταν
τὸ λογικὸν τῆ ἀνθρώπου δὴ φωτίζεται ἀνωθεν, ἢ γυν
ἐπὶ τὸ εὐαγγελικὸν φῶς, καθε ἀνθρώπινον φῶς
εὐρίσκεται σκότος ἢ μάταιον. Διατὶ ἂν αὐτοὶ ἤ-
θελαν νὰ φωτισθῶσι ἀπὸ κάρμιναν ἀκτῖνα τῆ Θεῖς
φωτὸς, βέβαια ἔτε τόσην λύσσαν ἤθελαν δείξῃ διὰ
οὐα

να δὲ καὶ καλόν, λέγω τὴν σωματικὴν ἐλευθερίαν, ἢ
 τὸσον πρόσωρον, ὅπῃ ἴσως δὲν σφάλλει τινὰς ἐν τῷ ὁ-
 μοιάσει μὲ τὸ ὄνειρον. ἕτε ἤθελαν ἐγκαταλείψθαι ὑπὸ
 τῆς θείας χάριτος νὰ πέσεν εἰς ἀδόκιμον νῦν, νὰ
 ποιῶσι τὰ μὴ καθήκοντα ταῦτα. Ψευδῶνιμος λοι-
 πὸν ἢ τὸσον διάζοπος αὐτῶν ἐλευθερία. ἢ ὅχι
 μόνον ἐλεύθεροι δὲν εἶναι, ἀλλὰ ἢ ἀπὸ κάθε δέλον
 εἶναι θαλοπρεπέστεροι. Ἀλλὰ δὲν τὸ αἰσθάνονται, μά-
 λιςα ἢ πηδῶσι, ἢ γαυριῶσι, ἢ πανηγυρίζουσι, ἢ
 τὰ δούρα τῆς ἐλευθερίας κληθύνουσι. ἢ τί θαυ-
 μαζόν; ἔδὲ οἱ μαινόμενοι ἢ ἔξω φρενῶν ὄντες, αἰ-
 σθάνονται τί λέγουσι ἢ τί κάνοσιν. Ἀλλ' ὅμως οἱ
 γνωστικοὶ ἢ φρόνιμοι ἢ ἀπὸ τὰ λόγια των, ἢ ἀπὸ
 τὰ ἔργα των ἔχουσι αὐτὰς πῶς εἶναι, καθὼς ἢ εἶ-
 ναι, αὐτὸ τῆτο μαινόμενοι.

Ἀλλὰ κοντὰ εἰς τὸ κήρυγμα τῆς Ἐλευθερίας,
 συνάπτουσι ἢ τὸ κήρυγμα τῆς Ἰσότητος. Λοιπὸν ὁ
 μαρὸς λαὸς, ἢ ἀσύνητος τί ἄλλο πλέον ἀρετῶν, ἢ
 θελητικόν, ἢ ἐρεθιστικόν πρὸς τσασιασμὸς ἢ διμεγε-
 σίας κατὰ τῶν κρείτόνων καρτερῆ νὰ ἀκῶση, ἔξω
 ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύο; Μὲ τὸ κήρυγμα τῆς Ἐλευθε-
 ρίας,

ρίας, βλέπει τὸν ἑαυτὸν τὰ ἔξω ἀπὸ κάθε ἑξωτερικὴν ἀνθρωπίνην ἐξουσίαν, τὴν ὁποίαν ἔπειτα ὀνομάζει τυραννίαν, ἢ ἄς μὴν εἶναι ἢ καθ' αὐτὸ τυραννία. Μὲ τὸ κήρυγμα τῆς Ἰσότητος φαντάζεται ὁ χυδαῖος ἢ βάνουσος τὸν ἑαυτὸν τὰ ἴσον μὲ τὰς πλεονεπειδευμένους ἢ ὑπερλάμπρους εἰς τὴν εὐγένειαν. Ἄλλ' ὦ μάταιοι ἢ ἀνόητοι ἀνθρώποι. τί κέρδος Πιθίκω εἰ δοκεῖ Λέων εἶναι, κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον; Ἄν ἡ Μαίμῃ, λέγει, φαντάζεται πῶς εἶναι Λεοντάρη, τί διάφορον ἔχει ἀπὸ τὴν φαντασίαν ἐκείνην; Ἰσότης, Ἰσότης. πῶς Ἰσότης εἰπέμοι; Ἐκεῖνος κατοικεῖ παλάτια λαμπρά, πύργους ὑπερνεφεῖς. ἢ σὺ δυσυχὲς ἀνθρώπιον, μόλις ἔχεις ἓνα πενιχρὸν οἰκοῖδιον, ὅσον διὰ νὰ σκεπάξης μέσα τὸ ταλαίπωρον ἢ ἀσθενὲς σῶμά σε. Ἐκεῖνος ἀναπαύεται εἰς χρυσῆν ἢ ἐλεφάντινον κρεβάτι, ἐπάνω εἰς τὰ ἀπαλά εἴδηματα. ἢ σὺ μόλις ἔχεις ἓνα ξυλόσρωμα διὰ νὰ ῥίψης ἐπάνω τὸ βασανισμένον σε κορμί. Ἐκεῖνος ἡ τράπεζα σενοχωρεῖται ἀπὸ τὰ πολλὰ ἢ διάφορα φαγητά. Καὶ σὺ μόλις ἔχεις ψωμί, ἢ ὀλέγει κακότυρον διὰ νὰ παρηγορήσης τὴν πέναν σε.

Τί νὰ

Γι να λεγω τα πολλα; πως ημπορευν ουω ανθρωποι να λεγωνται ιτοι, οταν ο υνας υπερπλετη η ο αλλος φενάζη από την πωίαντη; Ισότης ημπορεει ποτε να φαθη αναμεταξυ εις τα πλεονεκτικα γυνη; εκει οτω βασιλεύει τα πάθη; εκει οπω άλλο συχνότερον δεν ακχεται από το έμον η το σόν;

Ισότης ναι εσαθη υναν καιρόν. μα πω; εις την νεοπαγη Εκκλησίαν των Χριστιανων εκείνων των καλων, των ευλαδων, των αφελεσατων. Εκει, καθαως περιγραφει ο ιεροσ Λεκάσ (πράξ. Αποσ. κεφαλ. δ. 32.), καινύας δεν ελεγε πως εχει ειδικόντε πρᾶγμα, αλλά τα πάντα ησαν κοινά, η χρήματα η υδύματα, η φαγητά. Μα διατι ειχον τα πάντα κοινά; Διατι, λεγει, η καρδια η η ψυχη των πισευόντων ητον μία. Όλοι δια τον Θεόν ειχον μίαν γνώμη, εν θέλημα. η ησαν όλοι αναμεταξύτων συνδεδεμένοι με μίαν αδελφικην αγάπην, τόσον σφικτά, ωσε οπω η πληθος όντες πολυ, με ηλικίας διαφόρες, η άνδρες η γυναικες, η γέροντες η νεοι, όλοι ομω ησαν τόσον ενωμένοι, ωσαν να ητον εν σωμα κινέμενον από μίαν ψυχήν.

• Η ιδι-

Ἡ ἰδία ἐκείνη Ἰσότης ἢ ὁμοφυχία ἐφάνη εἰς πολλὰς αἰῶνας ἢ εἰς τὰ Κοινόβια τῶν παλαιῶν ὁσίων Παχωμίς, Σάββα, Εὐθυμῖς, Θεοδοσίς, ἢ ἄλλων πολλῶν. διατὶ ἐσώζετο ἢ εἰς αὐτὰς ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη ἢ ὁμοφυχία. Ἐκείνη κατὰ ἀλήθειαν ἐσαθῆ ἀληθινὴ Ἰσότης.

Αὐτὴ δὲ ὅπῃ οἱ νέοι Δημοκρατικοὶ προβάλλουσιν, εἶναι ψευδώνυμος καθὼς ἢ ἡ αὐτῶν ἐλευθερία, ἐπινοηθεῖσαι ὑπὸ πονηρῶν ἀνθρώπων, ὧν εἷς ἢ ὁ Ρομπεσπιέρ, δὴ νὰ κατορθώσῃσι τὰ ἴδια θελήματα μὲ τῆ ἀνότητι ὄχλου τὴν δύναμιν. Καὶ ἴσχυσαν βέβαια πολὺ (θερὸν γὰρ ὁ ὄχλος, οὐκ ἔχει δὲ νῦν.) κοντὰ εἰς τὰ ἀσύνητα πλήθη, μὲ τὸ διπλῆν τῆτο κήρυγμα τῆς Ἰσότητος ἢ ἐλευθερίας, ὥσε εἰς ὅποιον τόπον ἢ ἀν ἐπήγαιναν, ἐδέχοντο αὐτὰς πανταχῶ μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας, ὅχι ὡς πολεμίους, ἀλλ' ὡς φίλους σωτῆρας ἢ ἀδελφούς. Ὅμως ἐκατάλαβαν τέλος πάντων τὴν ἀπάτην βλέποντες ἑαυτὰς ἀντὶ ἐλευθέρους, αἰχμαλώτους γινωσκόμενοι ἢ δούλους.

Ἐκατάλαβε δὲ περισσότερον ἀπὸ καθὲ ἄλλο μέρος αὐτὴν τὴν ἀπάτην ἢ παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα γυμνῆ

δυσυχής ἢ ἐλεεινὴ ἀποκαταστάσις Βενετία. Βενετία
 ἢ ποτὲ λαμπροτάτη, ἢ ἀπανταχῆ γῆς ἐξάρχουσα. διὰ
 τε τὴν ἀρχαιοτάτην εὐγένειαν τῶν οἰκητόρων, διὰ τὴν
 χρησιμότητα ἢ πολλὴν ὑπεράσπισιν τῶν Τεχνῶν ἢ
 Ἐπισημῶν, ἢ διὰ τὴν μεγάλην αὐτῆς ἢ ὑψηλὴν σο-
 φίαν, ἢ φρόνησιν. Βενετία ἢ διὰ πολλὰς αἰῶνας πολ-
 λῶν μὲν ἀρχεσα Πόλεων Πόλις, νῦν δὲ ἀνεὺ πολέ-
 μω, ἀνεὺ μάχης, μὲ μόνον τὸ κήρυγμα αὐτῶν τῶν
 Τεροκηρῶν, δέλη (Φεῦ) γεισιμῆ, ἢ μέχρι τῶδε καυ-
 χωμένη τὸ ἀδέλωτον. Ὡ τῶν παραδόξων κριμάτων
 τῆς ὑπερσοφῆς προνοίας τῆ Θεῆ. Ἴσως ἦν ὀφειλόμενον
 αὐτῇ τὸ πόμα τῆτο τῆς θείας δικαιοσύνης, ὧν ἕνεκα
 πολλοῖς κατὰ διαφόρους καιροὺς ὡς ἐχθίστοις προσητέ-
 χθη ἢ Γαλινοτάτη τυραννικώτερον.

Καὶ ταυτὰ εἶναι τὰ ἀποτελέσματα ὅπῃ ἐπροξέ-
 νισιν ἔσωτε ἢ ἔξω τῆς Γαλλίας ἢ περὶ Ἰσότητος ἢ
 Ἐλευθερίας νέα αὐτῇ διακήρυξις. Τὰ ὅποια χρειά-
 ζονται ξεχωριστὴν λογογραφίαν, ἢ Ἰσολίαν διεξοδικήν.
 ὅπῃ ἡμεῖς ὡ τῶ παρόντι ἔτε ὑπεσχόμεθα, ἔτε διὰ
 μεθα ὠτελῶς νὰ ποιήσωμεν, ἔχοντες καθ'αυτὸ σκο-
 πὸν τὴν σύστασιν τῆς ἀγίας ἢ ὀρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως.

Κ Ε Φ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Ἐν ᾧ ἐξετάζεται πλατύτερον ἡ αἰτία δι' ἣν οἱ
 νέοι αὐτοὶ Δημοκρατικοὶ ἀπέβαλον τὴν
 Χριστιανικὴν Θρησκείαν, ἢ ἐπαρ-
 ρησιώσθησαν ἄθεοι.

Συνηθίζεν οἱ Φυσικοὶ, ἢ ἀκόμη οἱ Ῥήτορες ὅπως διὰ
 τὰ περιγράψεν τι εὐτελῶς πάσχεν ὅσον τὸ δυνατόν νὰ
 μιμηθῆν τὴν φύσιν. Συνηθίζεν, λέγω, αὐτοὶ ὅταν
 θέλουν νὰ ἐμφανίσουν σκοτεινότερον κἀνὴν πρᾶγμα, ἐ-
 πιμελῶνται πάντοτε νὰ παραβάλλουν αὐτὸ μὲν εἰς ἄλ-
 λο λαμπρότερον, ἢ τιμῆς ὑψηλοτέρας. Καὶ ἡμεῖς διὰ
 νὰ καταλάβωμεν περισσότερον τὴν εἰτέλειαν τῆς Φαν-
 τασιώδους καλῆς τῆς σωματικῆς ἐλευθερίας, φθάσει
 νὰ σοχασθῶμεν ὅτι αὐτὴ, ἂν ἢ συμβάλλει, συμ-
 βάλλει ὁμοίως εἰς τὸν πηλὸν, εἰς τὴν ὕλην τῆς νοσώδους
 σώματος. Καὶ ἐξ ἐναντίας ἡ ἀγία Πίστις τῆς Χριστῆ
 συμφέρει εἰς τὴν ψυχὴν, εἰς τὰ καλὰ ἢ Χρηζότατα
 ἔσθι. Καθὼς ἢ οἱ ἴδιοι ὁμολογῶν ἡθικώτατον τὸ ἄ-

γιον εὐαγγέλιον. Λοιπὸν εἶναι πρέπον ἢ δίκαιον, ἢ εἶναι ὁδοῦτελα ἰδὼν Φρονήμων ἀνθρώπων νὰ προκρίνωσιν εἴνα τόσον ἀμφίβολον, ὀλιγοχρόνιον, ἢ σωματικὸν καλὸν, ἢ νὰ ἀποβάλωσι τὸ ψυχικὸν ὄφελος, τὸ ἐράνιον, ἢ αἰώνιον ἀγαθόν; Εἶαι συλλαγμα γνωσικῶν ἀνθρώπων τὸ νὰ θελήσεν νὰ ἀποθάνεν τὸν αἰώνιον θάνατον, νὰ ἀπωλέσεν μίαν ζωὴν αἰωνίαν, διὰ νὰ ζήσεν εἰς τὸν κόσμον τέτον ὀλίγης χρόνης ἐλεύθεοι; Ὁχι ἔσθαια.

Πλὴν ἂς ἰδῶμεν ἢ ποῖοι εἶναι αὐτοὶ: ὅπῃ ἀπέεσταν τὸ θεῖον ἢ ἐράνιον αὐτὸ δῶρον, τὴν ὀρθόδοξον Πίσιν τῷ Χριστῷ; Ἡ Γαλλία; ἢ Γαλλία ὅπῃ εἰς τὸν πρῶτον αἰῶνα τῷ χριστιανισμῷ εἶδε τὸ Φῶς τῆς Πίσεως διὰ τῷ Ἀρσπαγήτῃ μεγάλῃ Διονυσίῃ, ἢ τόσον ἠύξησε, ἢ τόσον ἐπλατύνθη εἰς ὅλην ἐκείνην τὴν εὐρυχωροτάτην ἐπικράτειαν, ὥστε ὅπῃ ὁ Βασιλεὺς αὐτῆς εἶχεν ἐξαιρέτὸν τῷ ἐγκαλῶπισμα, ἢ τίτλον γνωριστικώτατον τὸ νὰ ὀνομάζεται, ἢ νὰ ὑπογράφεται χριστιανικώτατος; Καὶ διατὶ μίαν τότον Φανεράν ἢ ἀρχαιοτάτην Πίσιν ἠθέλησαν κατ' ἀρχαίς νὰ διαταράξεν, ἢ τῶρα ὀλοτελῶς νὰ ἀποβάλλεν ὡς ἄθεοι; Πρᾶγμα πολλὰ λυπηρὸν ἢ

ἢ πι-

ἢ πικρόν; Ἐπιπομεν πολλάκις αὐτῶν τὴν αἰτίαν ἀλλὰ τῶρα εἶναι χρεῖα νὰ τὴν ἐπιῶμεν σαφέτερον ἢ πλατύτερον.

Ἡ Ὁλὴ ἡ Θεῖα Γραφὴ ἢ περιέχουσα τὴν χριστιανικὴν Πίσιν, διδάσκει τὰς Χριστιανὰς, νὰ φυλάττουν μὲ ἄλλην τὴν ἀλήθειαν ὑποταγὴν ἢ σέβας εἰς τὰς Βασίλεις, ἢ Ἡγεμόνας τῶν Πόλεων. Εὐθύς ὁ Ἀπόστολος Πέτρος (Ἐπιστ. ἀ κεφ. β'. 13.) πρὸς αὐτὰς, Ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρώπινῃ κτίσει διὰ τὸν Κύριον. ἢτε βασιλεῖς ὡς ὑπερέχοντι, ἢτε Ἡγεμόσιν ὡς δι' αὐτῶν πεμπόμενοι, εἰς ἐκδίκησιν μὲν κακοποιῶν, ἔπαιον δὲ ἀγαθοποιῶν, Καὶ πάλιν κατωτέρω, Τὸν Θεὸν φοβῆσθε, τὸν Βασιλέα τιμᾶτε. Ὁ δὲ Θεὸς Παῦλος (Ῥωμ. κεφ. ιγ'.) εἰς ἑικοσι σίχτες ἢ ἐπέκεινα ἐπλάτυνε, ἢ ἐξηγήσῃ μὲ τὴν ἀποστολικὴν τε σοφίαν τὸ νόημα τῶν κοσμικῶν ἀρχῶν ἢ ἐξουσιῶν, λέγων, ὅτι αὐταὶ εἶναι ὑπὸ Θεοῦ διορισμέναι ἔκδικοι τῆς αὐτῆς μεγαλειότητος. ἢ πᾶς ὅλοι ἔχομεν χρέος νὰ ὑποτασσώμεθα εἰς αὐτὰς πληρώνοντες ἢ τὸν φόρον. ὅχι μόνον διὰ τὸ εἶναι φοβεροὶ φοβῆντες τὴν μάχαιραν, ἀλλὰ ἢ διὰ τὴν συνείδησιν, ἢ γὰρ ἐπειδὴ εἶναι Θεοῦ ἔκδικοι. Καὶ ταῦτα

παραγγέλσει μιμέμενοι έβδαια τον Δεσπότην αυ-
 τών ή Διδάσκαλον, όσιν με την θείκην τε άπόρσει
 (Ματθ' κεφ. κβ. 21.) άπεσόμισε τες πονηροτά-
 τες Φαρισαίς, άποφασίζων συντομώτατα, „ Από-
 δοτε τὰ Κάισαρος Κάισαρι ή τὰ τῷ Θεῷ τῷ Θεῷ.

Αυτὰ όλα εναντιώνονται αναφανδόν εις τας ίδεας
 τών νέων Δημοκρατικῶν. Οθεν επειδή ή οι Πνευμα-
 τικοί αυτών, ή οι εκκλησιαστικοί με αυτὰ ή τὰ τοι-
 αυτὰ έχαλίνωναν την όμην τῷ όχλῳ, ή δυν εκινέντο
 εις επαίσεις. Τέλος πάντων ο ενθουσιασμός της έ-
 λευθερίας άποφασίζει άποστασίαν πάσης αρχῆς ή έ-
 ξουσίας, ε μόνον επιγείς άλλα ή έρανίς. Λέγει εν.
 Τί; ή Γραφή έμποδίζει; Ούτε Κάισαρα, έτε Θεόν,
 έτε Ηγεμόνας, έτε Αρχοντας, έτε Αποσόλους, έτε
 Γραφάς, έτε Ευαγγέλια. Έξω Πριφῆται, έξω Α-
 πόστολοι, έξω Ευαγγέλια. έξω Χριστός, έξω Θεός.
 Αντι δε τέτων ως έλθη ως παρρησιασθη εις τὸ μέσον
 ο σοφώτατος Βολταίρ, ο συνετώτατος Ρωσών, ο Α-
 μήτριος, ο Βουλζών, ο Ονιάτης, ο Κόλινσος, οι άρι-
 σοι ή εξαιρέτοι πολιτικοί. Ουτοι ή οι παρόμοιοι, ά-
 πὸ της σήμεραν ως τιμῶνται, αυτοί ως γεραίρονται.

αυτοί

αυτοὶ ἄς κηρύτθωνται ὡς ὄντως εὐεργεταὶ τῆς ἀνθρώπι-
 τήτος. Ἐπειδὴ μὲ τὲς σοφωτάτες κανόνας τῆς ἀρίστης
 αὐτῶν Πολιτικῆς, ἐφώτισαν τὸ ἀνθρώπινον γένος,
 ἢ τὸ ἕκαμαν νὰ ἀποτινάξῃ τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας. Ἐ-
 λευθερία, Ἐλευθερία. Ἰδὲ ἡ αἰτία διὰ τὴν ὁποίαν
 εἶνα ἀρχαϊότατον εἰς τὸν Χριστιανισμόν γένος, πλετι-
 σμύον μὲ ὅλα τὰ χριστιανικὰ Φῶτα, μὲ ὅλην τὴν χρι-
 στιανικὴν σοφίαν, ἐξ ἀπροόπτου ἤκασθη εἰς τὸν κόσμον
 πῶς ἠρνήθησαν τὴν Πίσιν τῶν, πῶς ἀπεκήρυσαν τὸν
 Χριστιανισμόν. Καὶ αὐτὴ ἐσαΐθη αἰτία τόσον δυνατὴ,
 τόσον μεγάλη ἢ ἰσχυρὰ, ὡσεὶ ὅτῃ ἕκατέρωθεν εὐκο-
 λώτατα ἐκείνο ὅτῃ δὲν ἐδυνήθησαν νὰ κατορθώσωσιν οἱ
 Νέρωνες, οἱ Τραϊανοὶ, οἱ Δέκιοι, οἱ Μαξιμιανοὶ, οἱ
 Διοκλητιανοὶ, ἐνὶ λόγῳ ὅλοι οἱ τύραννοι τῆς κόσμου.
 Λεῖπὸν δὲ τὴν ἐλευθερίαν αὐτὴν, ἀσέβεια, ἀρησιο-
 χροΐα, ἀθεία. Ἐπειτα δὲ νὰ μὴ λέγωνται ἄθε-
 οὶ, κηρύτθωσι πῶς Φροῖδτιν εἶνα ὑπερτάτου ὄν, μίαν
 πανύψιστον ἐσίαν. ἢ δημοσίαν ἐορτὴν νόμοθέτησαν τῆ
 ὑπερτάτου αὐτῆς ὄντος, εἰς τὴν ὁποίαν δύναται νὰ συν-
 δράμεν ὅλα τὰ ἔθνη. Ὅτι βέβαια ἐκ φύσεως κάθε
 ἄνθρωπος αἰσθάνεται τὸν ποιητὴν τῆ, αὐτὸ τὸ ὑπέρ-

τατον ὄν . Μὲ ὄλον τῆτο ὁ θεὸς Παῦλος (Ἐφεσ . κεφ . β' . 12 .) τὲς ὀνομάζει ἀθεοῦς , διατὶ ζῶσιν ἀπὸ Χριστοῦ . Κατὰ ἀλήθειαν αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι , οἱ ὁποῖοι , καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Ἰερεμίας (κεφ . β' . 13 .) , ἐποίησαν τὰ δύο ἢ πονηρὰ . ἐγκατέλιπον τὴν πληρὴν τῆς ζωῆς , τὸν ἀληθινὸν Θεὸν , τὸν ὡ Πατρὶ , ἢ Υἱῶ , ἢ ἀπὸ Πνεύματι θεολογούμενον , ἢ λατρουόμενον . ἢ ἄρῳσαν ἑαυτοῖς λάκκους συντετριμμένους , τὰ ἐθνικὰ , ἢ μᾶλλον εἰπεῖν , γραῶδη παραληρήματα . ἀπὸ τὰ ὀποῖα ἔτε φόρος ἔθεῖς , ἔτε ἐλπίς καὶ μῖα εἰς αὐτὲς ἀκολοθεῖ . σίμῳνα δηλαδὴ μὲ τὸ ἀφρονέσατον δόγμα τῆς θνητοῦυχίας των . Διὰ τὰ ἔχωσιν ἐντεῦθεν ἀφορμὴν ἢ ἀθεοῦσαν νὰ πράττῃν ἀθεῶς τὰ μὴ καθήκοντα , κρίσεως μὴ ἔσης , κατ' αὐτὲς , μηδὲ ἀταπεδύσεως .

"Οὕτως εἰς αὐτὲς ἐπληρώθη ἢ ἡ προφητεία τῆ Προφήτη Ἀμώς (κεφ . ή . 9 .) ἢ λέγῃσα . Δύσεται αὐτοῖς ὁ ἥλιος μεσημερίας . Ὀνοητὸς ἥλιος δηλαδὴ , ὁ εἰς πρεπόντως ὀνομάζεται ἥλιος δικαιοσύνης , διατὶ μόνος φωτίζει τὲς ἀξίας . μόνος φωτίζει ἐκείνας ὅπῃ δὲ πονηροῦνται , ὅπῃ δὲ ἐθελοκακῶσιν , ὅπῃ δὲ θρασυνοῦνται νὰ τὸν ελασφημῶν . Ναὶ λέγω , αὐτοὶ εἶναι ἐ-

καί οἱ ὅτι μετῆρξίαις ἔστις, ἤγεν εἰς ἕνα καιρὸν ὅτι ἔ
 ὄνοητος ἤλιος τῷ Εὐαγγελίῳ καταλάμπει ἢ φωτίζει
 ὅλην τὴν οἰκουμένην, ἐκβοῶν κλείσαντες τὰς ὀφθαλ-
 μὰς, ἔμειναν μέσα εἰς τὸ βαθύτατον ζόφον τῆς ἀτε-
 λείας, μὴ βλέποντες τὸ Φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει
 πάντα ἀφρωτὸν ἐυχόμενον εἰς τὸν κόσμον.

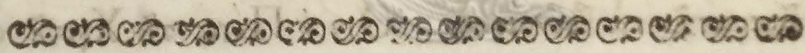
Ναὶ ἐσκοτίσθη ἢ ὁ Ἐωσφόρος, ἢ Ἐφρασίθη ἢ
 Ἡλὰ, ὅμως οὐκ ἐτόλμησε νὰ ἀνηθῆ τὴν ὑπαρξὴν τῷ
 Θεῷ, μάλις αὐτὸν ὠμολογεῖ ὑψίστον, εἰς τὸν ἀνώτα-
 τον βαθμὸν ἠΐρασμῶν τῆς δόξης ἢ μεγαλειότητος.
 Ἡθέλησε μόνον νὰ βάλῃ ἢ ἐκείνος τὸν θρόνοντα ἐπάνω
 τῶν ἀστέρων, ἢ νὰ γνή ὁμοίως τῷ ὑψίστῳ (Ἡσαΐας
 κεφ. ιδ' 13). Ἀλλ' οἱ μεγαλόφρονες ἔτοι ἢ ὑπὲρ
 τὸν Ἐωσφόρον φαντασθῶτες, ἐτόλμησαν νὰ ζυγοσα-
 τίσεν τὰ θεῖα μυστήρια, ἢ θέλησαν νὰ ἐξερευνηθῆν ἢ
 αὐτὰς τὰς προαιωνίους προόδους τῆς προσκυνητικῆς ἢ ἀ-
 καταλήπτου Θεότητος. Καὶ ἐπειδὴ οὐκ εὔρον αὐτὰς
 συμφώνως μετὰς φιλοσοφικὰς τῶν ἀρχαῶν, ἀπεκή-
 ρυσαν ὅλην ὁλῆ τὴν Θεότητα, ἢ τὸ σέβας πρὸς τὸν
 ἀληθινὸν Θεόν.

Ὁμοίως ἢ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον ὁ Διάβολος οὐκ ἀρνεῖ-
 ται, ἀλ-

ται, ἀλλὰ μὲ πολὺν φόβον ἔλεγε πρὸς τὸν Ἰησοῦν
 ,, Οἶσα σε τίς εἶδ' ἅγιος τῷ Θεῷ (Μαρκ. α'. 21.)
 Καὶ πάλιν, ,, Τί ἐμοὶ ἢ σοὶ γέ τῷ Θεῷ, ἦλθες ἰδοὺ
 πρὸ καρῶ βασιλεῦσαι ἡμᾶς; Αὐτοὶ δὲ χειρότεροι ἢ ἀ-
 πὸ αὐτῶν τὸν Διάβολον ὀνομάζον ὄχι ἅγιον τῷ Θεῷ,
 ἀλλὰ ἀπατεῶνα, Φεῦ, τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἢ μύθους
 ἢ μωρολογίας τὰς ἀγίας τῆς Γραφᾶς ἢ τὰ Εὐαγγέ-
 λια, ὧ τῆς ἀθεότητος, ὧ τῆς φρικτοτάτης ὕβρεως
 ἢ βλασφημίας. Ἀπατεῶνα τὸν υἱὸν τῷ Θεῷ, τὸν σω-
 τῆρα τῷ κόσμῳ; Ἀπατεῶνα τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν τὴν
 κυρίαλήθειαν; Ἀπατεῶνα τὸν ποιητὴν τῶν αἰῶνων, ὃν
 ὁμνῶν πᾶσα ἡ κτίσις, ἢ φρίτθωσιν αἱ ἄνω δυνάμεις;
 Μωρολογίαι ἢ μυθοπλασίαι τὰ ἱερὰ Εὐαγγέλια; Ἡ
 μεγάλη ἢ ἀρρήτος οἰκονομία; Ἡ Ἐκκλησία; Τὰ
 Μυστήρια πάντα; Ἡ κρίσις; Ἡ ἀνταπόδοσις; Τὰ
 ἐλπίζομενα ἀγαθά; Ἐξάπαντος ὁ ἄδης μέχρι τῆς
 σήμερον, διὸ ἐξέρασεν ἀκόμι τέτοιας θανατηφόρας ἀ-
 ποφορίας, τέτοιας τριμερᾶς βλασφημίας. Καὶ πῶς οἱ
 τῆς γῆς κλόνοι; πῶς τὰ χάσματα; πῶς οἱ κεραυνοί; Ὅν-
 τως ἀπειρῆς, ὄντως ἀνείκαστος, ἢ ἀνέκφραστος ἢ μα-
 κροθυμία, ἢ φιλάνθρωπία τῷ ἁγίῳ Θεῷ, ἢ τῷ μο-
 νογε-

νογούμεν αὐτῶ κατὰ τὸ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Καὶ ἡμεῖς ἐν ἀκρίβει τὰς βλασφῆμίας αὐτὰς τὰς
 γινόμενάς ἐγράψωμεν τε καὶ ἀράψωμεν κατὰ τὴν πατῆρος
 ἡμῶν, ὡς εὐσεβεῖς καὶ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ χρεωσώμενοι,
 καθὼς ἐξ ἀρχῆς ὑπεσχέθημεν, ἵνα ἀπολογηθῶμεν,
 ὅσον δυναμέθα, ὑπὲρ τῆ ἀληθοῦς χριστιανικῆς ἡμῶν
 Πίστεως. Ὅχι τάχα πῶς ἔχει χρέαν ἀπὸ τὰ δικά-
 μας ψελλίσματα ὁ κατὰ πάντα ἀνευδὲς Θεός, καὶ ὑ-
 πὸ τῶν Ἀγγέλων ὑμῶμενος. Ἀλλὰ διὰ τὴ γυνὴ ὁ
 λόγος ἔτος ὡσάν προφυλακτικόν τι ἰατρικόν εἰς τὰς
 ἀπληρέστες ἰαντίον τῶ δηλητηρίῳ πιεῖ. Ἴσως δὲ καὶ
 εἰς τὰς ἐχθρὰς τῶ Χριστοῦ πρόξενος ἀληθοῦς μετανοίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Ἐν ᾧ φανερεῖται ὅτι ὑπὲρ ἄνθρωπον ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ
 αὐξήσις τῆς χριστιανικῆς ἡμῶν Πίστεως. Ὅθεν
 συναγεται ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ταύτης ἀρ-
 χηγὸς εἶναι φύσεως ἀνωτέρας καὶ θείας,
 καὶ ὁ λόγος αὐτῶ ἀλήθεια αἰώνιος.

Φεῦ τί ἀναγκαζόμεθα νὰ κάμωμεν; Ἀναγκάζει
 ἡμᾶς

ἡμᾶς ἢ τῶ νῦν αἰῶνος ἀσέβεια ἢ γράφωμεν τὰ ἄπο-
 λογίαν ὑπὲρ τῆς ἀγίας τῆ Χριστῆ Πίσεως. Ἐγράφα-
 μὲν ἀπολογία οἱ παλαιοὶ τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλοι
 ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς Πίσεως. Καὶ Εὐσέβιος ὁ Παμφί-
 λος ἐπαριθμεῖ ἐξ ὀνόματος πολλὰς τοιαύτας, ἐξ ὧν εἰς
 τὴν διθεῖος Ἰεστίνος ὁ Φιλόσοφος ἢ μάστις. Πρεπόντως
 δὲ ἐποίησεν τὰς τοιαύτας ἀπολογίας, ἐπειδὴ ἦτον ἡ χρι-
 στιανισμὸς ἀκόμα εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς, ἢ οἱ Χριστιανοὶ ἐ-
 καταγερζήτο συμφάνως ἀπὸ τε Ἑλλήνων ἢ Ἰουδαίων.
 Ὅθεν ἢ ἀναγκάζοντο νὰ ἀπολογῶνται, ὅτι εὐλόγως
 ἢ τὸν ἑλληνισμὸν, τὴν πατριώαν δηλαδὴ φρονησίαν,
 ἀφῆσαν, ἢ τὰ τῶ Ἰουδαϊσμοῦ δὲν ἀκολοῦθον μὲ ὄλον ὁ-
 πῆ κρατῶν τὰ εἰσελάτῃς. Ὅτι ἢ Πίσις τῶ Χριστῆ εἶ-
 ναι Φῶς (Ἰωάν. κεφ. ἀ. 9. 17.), ἢ τὸ Εὐαγγέ-
 λιον ζωὴ ἢ ἀλήθεια. Ἡμεῖς δὲ ἀναγκάζομεθα ὑπε-
 ρον ἀπὸ τῶσδε ἢ τῶσδε αἰῶνας νὰ γράφωμεν ἀπολο-
 γίαν ὑπὲρ τῆς θεότητος τῶ Ἰησοῦ. Καὶ ἢ αἰτία τῆς
 πάντῃ κατὰ ἄλλον τρόπον, περιττῆς ἀπολογίας ταύ-
 τῆς εἶναι ἢ κακία τῶν ἐχθρῶν τῆς ἀγίας ἡμῶν Πίσεως.

Ἄς ἰδῶμεν ἐν κατ' ἀρχὰς τί λέγουσιν οἱ πάντολ-
 μοι ἔτσι; Θέλουσι πῶς νὰ ἐσάθῃ τάχα πλάνοσ ἢ ἀ-

πατεών ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός; Λοιπὸν ὡς ἀ-
 ποκριθῆν οἱ κριτικώτατοι, ἀν' ἐσάθη ποτε εἰς τὸν κό-
 σμον καὶ κείνας ἀπατεών, διδάσκαλος ταπεινοφροσύνης,
 σωφροσύνης, ἐπιτηκείας, ἢ ἀπλῶς εἰπεῖν αἴτιος εἰς τὴς
 ἡπατημένους καθεῖς ἕδρας ἀρετῆς, καθὼς τῇ ἀληθείᾳ
 διδάσκαλος πάσης ἀρετῆς ἐσάθη ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ἄς
 εἰπῆν ἂν εἶναι δίκαιον νὰ ἀποδίδωνται τριαυτὰ μεμπτὰ
 ὀνόματα εἰς ἐκεῖνον ὅπῃ δὲν ἐσυγχώρει εἰς τὴς μαθητάς
 τε (Ματθ'. κεφ. ε'. 28.) ἕτε νὰ βλέπεν εἰς πρό-
 σωπον γυναικῶν μὲ περιέργειαν. Εἰς ἐκεῖνον ὅπῃ ἐ-
 σπῆδαζε νὰ ἀνεβάσῃ τὴς μαθητάς τε (ὁ αὐτὸς κε-
 φάλ. ε'. 21.) εἰς τὴν τελειότητα τῆς ἀρετῆς, διδά-
 σκων νὰ διανέμωσι τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν εἰς τὴς χρεῖαν
 ἔχοντας, ἢ νὰ εἶναι πάντοτε μεταδοτικοὶ ἢ φιλόπτω-
 χαι. Πῶς πλάγιος ἢ ἀπατεῶν ἐκεῖνος ὅπῃ ἢ μὲ λόγια,
 ἢ μὲ τὰ ἐδικόν τε παράδειγμα ἐξεμάκρυνε τὴς μα-
 θητάς τε ἀπὸ τὰς δημίωδεις ἢ ταραχώδεις συνανασσε-
 ρσας τῶν ἀδελφῶπων, ἢ ἐκ τῶ ὠαντίς τὴς ἐδίδασκεν
 (Ἰωάνν. κεφ. ε'. 29.) νὰ ἀγαπῆν ἢ νὰ καταγίνων-
 ται εἰς μοναχὴν τὴν μελέτην τῶ Θεῶ ἢ τῶν θείων λό-
 γίων; Πῶς ἡμπροεὶ ποτε νὰ ὀνομασθῆ πλάγιος ἐκεῖνος
 ὅπῃ

ὅπῃ προσάξει (Ἰωάν. κεφ. ἡ. 44.) να φείγην κά-
 θε λογιῆς ψευδὸς οἱ ἄνθρωποι, ἢ ἀπροτιμῶσι τὴν
 ἀλήθειαν ἀπὸ ὅλα τὰ συμφέροντα ἢ ἀρέσκοντα; Πῶς
 πλάνος ἐκεῖνος ὅπῃ ἢ τὲς ἀληθινὲς ὄψεις ἐμπροδίζει
 (Ματθ. κεφ. ε. 34) ἢ πολλῶ μᾶλλον τὴν ἐ-
 πιουρκίαν, λέγων. "Ἐγὼ δὲ ὑμῶν τὸ ναί, ναί, ἢ τὸ
 οὐκ, οὐκ; Καὶ ὅταν ἐκτείνη τὴν χεῖρα ἢ κρατῶν τὸν
 λεπρὸν τὸν καθαρῶσι, ἔπειτα τὸ προσάξει να μὴ
 τὸ εἶπῃ κἀκεῖνος; (Ματθ. ἡ. 3), ,, "Ὁρα μηδεὶ
 εἶπῃς. Ἀκόμι ἢ ὅταν ἀνοίγη τὲς ὀφθαλμοὺς τῶν τυ-
 φλῶν ἔτα μετ' ἐμβροθείας τὲς παραγγέλη λέγων
 (Ματθ. κεφ. θ. 30), φυλαχθήτε να μὴ τὸ μά-
 θῃ κἀκεῖνος; ,, Ὁρᾶτε μηδεὶς γινώσκέτω. Ὁμοίως ἢ
 ὅταν δείχῃ τὴν δόξαν τὴν ἐπάνω εἰς τὸ θαλάσσιον ὄρος
 εἰς τὸν Πέτρον ἢ Ἰακώβον ἢ Ἰωάννην (ὁ αὐτὸς κε-
 φάλ. ιβ. 9.) ἔπειτα καταβάιντων ἐκεῖθεν τὲς προ-
 σάξει λέγων,, Μηδενὶ εἶπητε τὸ ὄραμα ἕως ἂν ὁ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ; Αὐτὰ ἢ τὰ τοιαῦτα
 ἔργα ἢ παραγγέλματα πλάνε ἢ ἀπατεῦνος εἶναι ἰ-
 δια, ἢ ἀνθρώπου ἀληθινῆ ἢ ταπεινόφρονος; Λοιπὸν
 τί ἔργον ἔπραξον, ἢ λόγοι εἶπον, ἢ τρόπον ἐμεταχει-
 οῖσθε

ρίσθη ὁ Χριστὸς πρὸς ἀπάτην ἢ γέλασμα τῶν ἀνθρώπων, δὴ νὰ ἀρμόσῃ εἰς αὐτὸν τῷ πλάνῳ τὸ ὄνομα; Πλάνος ἐσάθη ἐκεῖνος ὁ ψευδοπροφήτης (βασιλ. γ' κεφ. ιγ'. ιδ.), ὅσις ἐκατέπεισε τὸν ἀνθρώπον τῷ Θεῷ, ἢ ἐγύρισεν εἰς τὴν πόλιν ἢ ἔφαγε ἢ ἔπιε, ὅπῃ εἶχε προσαγῆν ἀπὸ τὸν Θεόν, ἕτε νὰ φάγῃ ἕτε νὰ πῖν ἐκεῖ, ἀλλὰ μόνον νὰ ἐλέγξῃ τὸν Ἰερουσαὴμ ἢ νὰ φεύγῃ ἐκεῖθεν. Ὁθεν ἢ δὴ τὴν παρακοήν τε ἔσειλεν ὁ Θεὸς λέοντα, ἢ τὸν ἐθανάτωσεν εἰς τὸν δρόμον, ὅταν ἐπέσρεφον εἰς τὴν πατρίδα τε. Πλάνος ἦτον Ἀνανίας ὁ ψευδοπροφήτης (Ἰερεμ. κεφ. κβ. ιι.) ὅσις ἀρπάσας ἀπὸ τὸν λαιμὸν τῷ Προφῆτῃ Ἰερεμίῃ τὴν ξυλίνην ἀλυσσον, τὸ σύμβολον τῆς αἰχμαλωσίας τῶν Ἰουδαίων ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων ἀνδρῶν μετανόησεν, τὴν ἐστῆντριψεν εἰς τὰ ὄμματα ὅλε τῷ λαῷ τῆς Ἰερουσαλήμ λέγων. Οὕτως εἶπε Κύριος. ἕτω συντρίψω τὸν ξυγὸν βασιλέως Βαβυλῶνος, ἀπὸ τῶν τραχήλων τῶν ἐθνῶν, ἢ ἀκολέθησε μάλισα ὅλον τὸ ἰναντίον. Ἀπλῶς ἢ καθ' ὅσον εἶπεν. πλάνος ἢ ἀπατεῶν εἶναι ἐκεῖνος ὅπῃ ἄλλα ὑπόσχεται ἢ ἄλλα γίνονται. ὑπόσχετα λαμπρὰ εὐτυχῆ ἢ χαρμόσυνα. ἢ ἀκολέθησεν κακὰ

συμφε-

συμφορὰ πάθη ἢ ὄλεθροι Ἀληθῶς πρέπει νὰ θαυ-
 μαζῆ τινὰς ἢ νὰ ὑμῆ τῷ Χριστῷ τὴν καθαρωτάτην ἢ
 λαμπροτάτην ἀλήθειαν. Διατὶ ἐλέπομεν ὅτι εἰς ἐ-
 κείνας ὅπῃ ἐκάλεσε νὰ τὸ ἀκολεθῆτεν, ὄχι μόνον κα-
 κία καλόν, ἢ καμμίαν ἐγκόσμιον ἀνάπαυσιν αὐτῶν ἐ-
 ταξεν, ἀλλὰ μάλισα σαφέςατα τοῖς ἔπω ὅλα τὰ
 εἰατία. „ Ἐν τῷ κόσμῳ θλίβη ἔχετε (Ἰωάν. κε-
 Φαλ' 15. 3.). Τὸς ἐπρόσάξε νὰ ἔχεν ἀκτιμοσίτην
 ἐσχάτην (Ματθ. κεφ. 6. 10), ὡσε μῆτε δῶ
 χιτῶνας νὰ ἔχεν, ἔτε καὶ ριζὸν νὰ βασάζεν εἰς τὸν
 δρόμον. Τοῖς προέειπε ὅσα πικρὰ ἢ τρομερὰ ἔμελλον
 νὰ πάθην διὰ τὸ ὄνομά τε. „ Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποσέλλω ὑ-
 μᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων. γίνεσθε οὖν φρόνι-
 μοι ὡς αἱ ὄφεις, ἢ αἰεταῖοι ὡς αἱ περιστεραὶ. Προσέ-
 χετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων. παραδώσῃ γὰρ ὁμᾶς
 εἰς συνέδρια, ἢ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μασιγώσῃ-
 σιν ὑμᾶς. ἢ ἐπὶ ἡγεμόνας ἢ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἐ-
 νεκεν ἡμῶν, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς ἢ τοῖς ἔθνεσι. Παρα-
 δώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον ἢ πατὴρ τέκνον
 ἢ ἐπαναθήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, ἢ θανατώσῃν
 αὐτοὺς, ἢ ἔσοσθε μισόμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνο-

μά μᾶ (ὁ αὐτὸς αὐτόθι. 16. κτ.). Σχεδὸν τὰ ἴδια ἀναγινώσκωμεν, ἢ εἰς τὸν Εὐαγγελιστὴν Λεκάην (κεφαλ. κα. 12.). Πρὸ δὲ τῶν πάντων ἐπιβαλλῶσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν, ἢ διώξουσιν παραδιδόντες εἰς συναγωγὰς ἢ φυλακὰς ἀγομῶνες ἐπὶ Βασιλεῖς ἢ Ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μᾶ... παραδοθήσεσθε ἢ ὑπὸ γονέων ἢ συγγενῶν ἢ φίλων ἢ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν. ἢ ἔσεσθεμισθέντες ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μᾶ... Γώρα πῶς ποτε πλάνος, πῶς ἀπατεῶν ὁμιλεῖ ἢ ὑπόσχεται παρησία τὰ κακὰ ὅπῃ ἔχεν νὰ πάθῃ ἀπὸ αἰτίαν ἐδικήν τε. ἢ οἱ δῆλοι τε, ἢ οἱ μαθηταὶ τε, ἢ ἢ ἀπλῶς οἱ φίλοι τε, διὰ νὰ ἔχεν ἀφορμὴν νὰ τὸν ἀκολοθῆν ἢ νὰ τὸν ἀγαθῆν; Πισευσάτε μοι ὅτι ἀφροσύνη λογίζεται βέλαια ἐσχάτη τὸ νὰ φρονῆ τις ἢ νὰ λέγῃ τὰ πάντα ἀσίμβετα ἢ ἀνακόρθα.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀρμόζει νὰ λέγωμεν ὅταν θεωρῶμεν τὸν Χριστὸν ὡς ἄν ἓνα ψιλὸν ἀνθρώπον. κρίνοντες δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ζωὴν τε, ἢ ἀπὸ τῆς λόγου τε, ἢ ἀπὸ τὰ προσάγματά τε. ὅτι ἅπαγε ἓνας τοῖστος ἀνθρώπος οὐκ εἶναι δυνατόν νὰ ἐσάθῃ πλάνος ἢ ἀπα-

Δ

τεῖ

τῶν καθὼς συκοφαντεῖται. Ἀλλ' ἡμεῖς δὴ ἔχομεν νὰ
 μένωμεν ἕως ἐδῶ, ὅτι ἐδὲ ἀνθρώπος ψιλὸς ἦτον ὁ
 Χριστός. Ἡμεῖς πιστεύομεν ὅτι ἦτον ἢ Θεὸς ἀληθινός,
 τὸ ὁποῖον μάλιστα ἀρνέονται ἢ χλευάζουσιν οἱ ἄπιστοι.
 Ὅθεν ἢ ἐξ ἀνάγκης πρέπει ἢ εἰς τῆτον νὰ μεταβῶμεν
 τὸν ἀγῶνα, τετέσι νὰ ἐξετάσωμεν τῇ αὐτῇ βουθεσίᾳ
 ἢ χάριτι τὴν αἰδίον ταύτην ἀλήθειαν. Ὅτι δηλαδὴ
 ὅσα ἐλαλήθη περὶ τοῦ Χριστοῦ, ἢ τὰ ὅσα ἐποίησεν αὐ-
 τὸς ἐπὶ γῆς ἢ ἐδίδαξεν, ἦτον ὅλα Θεῷ πρέποντα ἢ
 σωτήρια. Καὶ λοιπὸν ἄς ἀρχίσωμεν.

Πρῶτον ἐκ τῶν θείων Προφητῶν.

Ομολογῶμεν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ὅτῃ δέχομεθα ἢ
 τιμῶμεν τὰς θείας γραφάς, ὅτι ὁ Φιλάνθρωπος Θεὸς
 ἦκτω κινῆμενος πρὸς τὸ τιμιώτατον αὐτῷ πλάσμα,
 τὸν ἀνθρώπον, ὅτῃ δὲ τῆς παρακοῆς ἀπώλεσε τὸ
 ἀρχαῖον ἀξίωμα, εἶχεν ἐξ ἀρχῆς ἀποφασίσει τὸ νὰ ἀ-
 νακαλέσῃ αὐτὸν πάλιν εἰς τὴν κρετέραν τε δόξαν. Καὶ
 εἰς τῆτο τὸ μέγα ἔργον δὴ ἦτον ἱκανὸς ἔτε ἀνθρώπος
 ψιλὸς ἔτε ἀγγελος, δὴ τῆτο ἀπεθασίσει νὰ εἰλήτῃ τὸν
 μονογενῆ τε υἱὸν νὰ λάβῃ σάρκα, νὰ γυνῇ ἀνθρώπος.

ἢ σαρ-

ἢ σαρκωθεὶς ὑπὲρ λόγον, νὰ κατορθώσῃ ὡς Θεὸς
 τῷ πεσόντος τῆ ἁμαρτίας ἀνθρώπου τὴν ἀπολύτρωσιν.
 Οὕτως ἀπεφάσισε μὲ τὴν προαιώνιον τε βελὴν. Ἄλλ'
 ἐπειδὴ τὸ νὰ γυνῇ ὁ Θεὸς ἄνθρωπος εἶναι ἓνα μέγα ἢ
 φορικτὸν ἄκροσμα, ἢ ὅσα περιέχονται μέσα εἰς τὴν θεί-
 αν αὐτὴν οἰκονομίαν, ἕλα εἶναι μυστήρια ἀπόρρητα. Διὰ
 τῆτο ὁ πάνσοφος ἢ πανάγαθος Θεὸς ἐνέπνευσε τῇ θείᾳ
 αὐτῇ χάριτι κατὰ διαφόρας καιρῶς, ἢ γενεάς, εἰς
 ψυχὰς καθαρὰς ἢ ἀγίας, ἢ προεφήτευσεν περὶ τῶ
 μεγάλῃ αὐτῷ μυστηρίῳ, ποῖος ἓνα ἢ ποῖος ἄλλο. Ὁ-
 θυν ἢ προφητεία τῶν ἁγίων αὐτῶν Προφητῶν δὲ εἶναι
 γυνήμα νοῦς ἀνθρώπινος, ἀλλὰ εἶναι ἔμπεισις τῷ
 ἁγίῳ Πνεύματι. Καὶ μὲ συντομίαν, ἢ προφητεία
 εἶναι λόγος Θεῶ τὸν ὁποῖον ἐντυπώνει μέσα εἰς τὴν κα-
 θαρὰν ψυχὴν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Ἔτω λέγει ῥητικῶς
 ὁ Θεὸς Ἀπόστολος Πέτρος. (Επιστολ. 6. κεφ. 1.
 21.) ,, Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη
 ποτε προφητεία, ἀλλ' ὑπὸ Πνεύματος ἁγίου φερ-
 μωσι ἐλάλησαν οἱ ἄγγελοι τῷ Θεῷ ἄνθρωποι. Οὕτω
 λοιπὸν οἱ Προφῆται θείῳ πνεύματι ἐμπνευσθῶτες
 προεφήτευσαν τινὲς μὲν τὰ κατὰ τὴν ἀπόρρητον γέν-

νησιν τῷ Ἰησοῦ, ἄλλοι δὲ τὰ τῷ Θεῷ εὐπτισματος ἄλλοι τὴν τῷ Ἠρώδῃ ρεφεκτοίαν, ἢ τὴν τῆς Θεοτόκου μετὰ τῷ παιδίῳ φυγὴν εἰς Ἄγυπτον. Ἄλλοι τὴν αὐτῆ πολιτείαν, τὴν τῶν μαθητῶν κλήσιν, τὸ κατὰ πόλεις ἢ κώμας κήρυγμα, τὰ παράδοξα ἔργα τῶν θαυμάτων, τὴν κατ' αὐτῆ μαίαν ἢ εὐθόνην τῶν ἀρχιερέων ἢ Φαρισαίων, τὴν τῷ Ἰεσοῦ προδοσίαν τὰ φρικτὰ πάθη τῷ σώματι. ἢ καθόλου ἐπεὶ τὰ περὶ τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ οἱ θεοὶ προφῆται σαφῶς ἢ ἀμυσία προκατήγγειλαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἢ τὴν θείαν ἀνάστασιν, ἢ τὴν ἀνάληψιν, ἢ τὴν τελευταίον ἢ τὴν τῷ ἁγίῳ πνεύματι εἰς τὸς ἰεροῦς Ἀποστόλους ἐπιπέτησιν. ἢ τὸ θαυμαστότερον ὅλοι ἐξίστη μὲ μίαν πνευματέμφορον ὁμοφωνίαν. δηλαδὴ ἢ ὁ Μωϋσῆς ἢ ὁ Δαβὶδ, ἢ ὁ Ἠσαΐας, ἢ ὁ Ἰερεμίας, ἢ ὁ Βαρούχ, ἢ ὁ Ἰεζεκιήλ, ἢ ὁ Δανιήλ, ἢ ὅλοι οἱ δώδεκα Προφῆται, ὅσα δὲ τῷτο τὸ τέλος προσέφητευσαν, ὅλοι εἰς ἓνα ἢ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον ἀποτέινσαι τὰ προφητεύματα.

Τώρα ἔτος ὁ Χριστὸς εἰς τὸν ὄπαϊον ἡμεῖς πιστεύομεν, ἢ ἐλπίζομεν, ἢ ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἐπιγρᾶ-

πνευματικὰ, ἢ κηρύττομεν, εἶναι ἐκεῖνος ὁ θαυμασὸς ὄρος, εἰς τὸν ὁποῖον ἀναφέρονται, περατῶνται ἢ περικλείονται ὅλαι ὅλων τῶν θείων Προφητῶν αἱ προρρήσεις. Γίνεται δὲ τῆτο φανερόν ἐκ τῶν θείων Εὐαγγελιστῶν. οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀξίόπιστοι ἐξηγηταὶ τῶν προφητικῶν λογίων, προσαρμόζοντες εἰς κάθε ἔργον τῆς οἰκονομίας, τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς παλαιᾶς προφητείας, ὅπῃ δὲ τῆτο τὸ τέλος προείρηται. Οὕτως οὖν ὁ Ἰερὸς Ματθαῖος συχρᾶ ἐξηγεῖ τὴν ἀποπλήρωσιν τῶν γινομένων λέγων, Τῆτο δὲ ἔλεον γέγοικεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν ὑπὸ Ἡσαΐας, ἢ ὑπὸ Ἰερεμίας, ἢ ἄλλου τινος Προφήτου. Καὶ πάλιν ἄλλος Εὐαγγελιστῆς, ἢ ἐπληρώθη ἢ γραφῆ ἢ λέγουσα. ἢ τὰ ἐξῆς ὡσαύτως. Τώρα αὐτοὶ οἱ ἴδιοι Προφῆται ὅπῃ προείπον ἐν Πνεύματι, τὰ σωματικὰ ἢ ἀνθρώπινα τῷ Ἰησοῦ, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐν ταυτῷ λέγουσιν αὐτὸν ἢ ἱὸν Θεοῦ ἢ Θεὸν ἀληθινόν. Ταῦτα λέγει Ἡσαΐας ὁ μεγαλοφρονότατος Προφήτης (κεφ. θ'. 6.)::, Παιδίον ἐγενήθη ἡμῖν υἱός, ἢ ἐδόθη ἡμῖν. Ἐἰ ἡ ἀρχὴ ἐγενήθη ἐπὶ τῷ ὄρει αὐτῷ. ἢ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτῷ μεγάλης βελῆς ἀγγελος, θαυμασὸς σύμβουλος, θεός

ισχυρός, ἐξουσιασῆς, ἀρχὸν εἰρήνης, πατὴρ τῶ μέ-
 λοντος αἰῶνος. Ἰδὲ τὸ γεννηθὲν ἡμῶν παιδίον Θεὸς
 ισχυρός, ἐξουσιασῆς, ἀρχὸν εἰρήνης, πατὴρ τῶ μέ-
 λοντος αἰῶνος. Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς Προφήτης (κε-
 φαλ. ζ. 14.), Ἰδὲ, φησὶν, ἡ παρ' ἑνὸς ἐν γαστρὶ
 ἐξεί, ἢ τέξεται υἱόν, ἢ καλέσσοι τὸ ὄνομα αὐτῶ
 Ἐμμανὴλ. Τὸ ὄνομα τῆτο εἶναι Ἑβραϊκόν, ἢ ὁ Εὐ-
 αγγελιστῆς Ματθαῖος τὸ ἐξηγεῖ, μεθ' ἡμῶν ὁ Θε-
 ὸς. ὡσεὶ ὁ τεχθεὶς ἐκ τῆς Παρθένου υἱός, ὁ αὐτὸς ἦτον
 ἢ εἶναι Θεὸς ἀληθινός. Ἄς ἀκρίσωμεν ἢ ἄλλον Προ-
 φῆτην (Βαρ. κεφ. γ'. 35.), Οὗτος ὁ Θεὸς ἡμῶν
 ἔ λογισθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτόν. ἐξεῦρε πᾶσαν ὁδὸν
 ἐπισήμης, ἢ ἔδωκεν αὐτῆν Ἰακώβ τῷ παιδί αὐτῶ.
 ἢ Ἰσραὴλ τῷ ἡγαπημένῳ ὑπ' αὐτῶ. μετὰ δὲ ταῦ-
 τα ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη, ἢ τοῖς ἀνθρώποις συνανε-
 σεράφη. Ἰδὲ σαφέστατα ὁ Θεὸς ἀόρατος ὢν τὸ πρό-
 τερον, καθὼ Θεὸς ἀύλος ἢ ἀπερίγραπτος, μετὰ
 ταῦτα σάρκα λαβὼν, ἢ γενόμενος ἄνθρωπος, ἐπὶ
 τῆς γῆς ὤφθη ἢ τοῖς ἀνθρώποις συνανεσεράφη. Ἄς
 ἐπισυναψώμεν ἀκόμα μίαν μαρτυρίαν, ἢ ἀρκεῖ ἡ
 μῶν, ὅτι ἐπὶ σῶματος δύο, ἢ τριῶν μαρτύρων σταθί-
 σεται.

σεται πᾶν ῥῆμα, ἢ αὐτὴ εἶναι ἡ μαρτυρία τῆς Προ-
 φήτης Μιχαία (κεφ. ε. 2.), , Καὶ σὺ Βηθλεὲμ
 οἶκος τῆς Ἐφραθᾶ, μὴ ὀλιγοσὸς εἶ τῆς εἶναι ὡς χιλιάσιν
 Ἰῶδα, ἐκ σὲ γὰρ μοι ἐξελεύσεται, τῶ εἶναι εἰς ἄρχον-
 τα ὡς τῷ Ἰσραὴλ (τὴν κατὰ σάρκα γέννησιν, ἢ τοῦ
 τὸ ἀνθρώπινον σύνθεσι μὲν αὐτὰ), ἢ αἱ ἔξοδοι αὐτῆς ἀπ'
 ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος (αὐτὰ εἶναι τὰ τῆς Θεότητος
 αὐτῆς διλωτικά). τὰ ὅποια καθὼς ἐξηγεῖ ὁ Ἱερὸς
 Θεοδωρητος Κίριος, εἶναι ἀπαράλλακτα μὲν τὸ προ-
 οίμιον τῆς Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης, , Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λό-
 γος ἢ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν. Ὁμοιάζει, λέγει,
 ἀκόμα ἢ μὲν ἐκεῖνα τὰ τῆς Προφήτης Δαβὶδ, δι' ὧν ὁ
 Θεὸς ἢ Πατὴρ λέγει (Ψαλμ. εἰ. 3.), , Ἐκ γὰρ ῥε
 πρὸ ἑωσφόρου ἐγέννησά σε. ἢ αἱ ἔξοδοι αὐτῆς ἀπ' ἀρ-
 χῆς ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος. Λοιπὸν ἀρχετὰ ἔγινε φανερόν
 ἐκ τῶν θείων Προφητῶν, ὅτι ὁ ἀληθινὸς ἔστος Μεσσίας,
 ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν εἶναι ἀπλῆς, ἀλλὰ
 διπλῆς ταῖς φύσεσι. δηλαδὴ τέλειος ἄνθρωπος, ἢ
 τέλειος Θεός. Καὶ ὁ μόνον ἐκ τῶν θείων Προφητῶν.
 μὲν ὅλον ὅπως ἡμπερῶσαν νὰ ἀρκέσεν ταῖσ' αὐταὶ μαρτυ-
 ρίαι. ἀλλὰ διὰ περισσοτέραν πληροφορίαν, χωρὶς νὰ

παραβλαψωμεν ποσῶς τὸ ἀξίωμα τῶν ἁγίων Προ-
φητῶν. Θέλομεν παραστήσει ἐκ περισσίας, ἐξ ἄλλων
τόπων ἔτι λαμπροτέραν τὴν αὐτὴν ἀλήθειαν. Καί
λοιπὸν.

Δεύτερον ἐκ τῶν παραδόξων σημείων ἢ Θαυ-
μάτων τῶ ἱεῶς Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὅλη ἡ βίβλος τῶν θείων Εὐαγγελίων εἶναι γεμάτη
ἀπὸ ταῦτα ἐξάστια ἔργα. Τὸ νὰ πενάσῃ ἢ νὰ φά-
γῃ. τὸ νὰ διψῆσῃ ἢ νὰ πῖν, τὸ νὰ κοπιάσῃ ἢ νὰ κα-
θίσῃ πρὸς ἀνάπαυσιν, τὸ νὰ δειλιάσῃ τὸν θάνατον,
ἢ νὰ ὑδρώσῃ ὡσὰν θρόμβος αἵματος. αὐτὰ ἢ τὰ τα-
ῦτα εἶναι πάθη ἢ ἐνέργειαι, ἴδια φύσεως τῆς ἀν-
θρώπινης ἀδιάβληται. Ὡς τῆτο εἶχεν αὐτὰ ἢ ὁ Κύ-
ριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὡς ἀληθῶς τέλειος ἄνθρω-
πος. Ἀλλὰ τὸ νὰ μεταβάλλῃ τὴν φύσιν τῶ ὕδατος
εἰς οἶνον κάλλιψεν (Ἰωάν. κεφ. 6. 9). τὸ ὅπτιον
ἐσαθῆ τὸ πρῶτον τῶν θαυμάτων τῶ. Τὸ νὰ προσάξῃ
τὸν παραλυτικὸν νὰ συγκώσῃ τὸν κρασθατὸν τῶ ἢ νὰ ὑ-
πάγῃ. ἢ εὐφῶς ὁ πρῶτον παραλυτικὸς νὰ βάλῃ ἐνώ-
πιον πάντων εἰς ἔργον τὰ πρόσαγμα (Μάρκ. κε

Φαλ. β. 11.). Το να καθαρίζη τες λεπράς με
 ένα μόνον λόγον (Λευκ. κεφ. ιβ. 14). Το να χα-
 ρίζη τὸ Φῶς εἰς τες πρώην τυφλὰς (Ιωάν κεφ 9. 7)
 Το να θεραπεύη λωλὸς κωφὸς κωλὸς ἢ ἕτερος πολ-
 λὰς (Ματθ. κεφ. ιβ. 30.). Το να θρέψῃ πολ-
 λὰς χιλιάδας. ποτὲ μὲ πύτε μόνον, ἢ ποτὲ μὲ ἑ-
 πτὰ ἄρτας (Ματθ. κεφ. ιδ'. 19.). Το να πε-
 ριπατῆ ἐπίνω, εἰς τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης, ὡσαν-
 ἔωάνω εἰς τὴν περεάν γῆν (ὁ αὐτὸς αὐτοθ 25.). Το
 να προσάξῃ τες ἀνέμους ἢ τὴν θάλασσαν, ἢ εὐθεῶς
 να καταπάουσι ἢ να γίνεταὶ γαλίνη. (Μάρκ κε-
 φαλ. δ. 39.). Καὶ τέλος πάντων ἐκείνη ὁπῶ προ-
 ζενεὶ τὴν ἄκραν ἐκπληξεν δηλαδὴ τὸ να ἀναστήῃ νεκροῦς,
 ἢ μάλισα νεκρὸν τεσσαράων ἡμερῶν, ὁπῶ ἤδη ἦταν σθ-
 σηπτὸς ἢ ἐσράμει. (Ματθ'. κεφ. ε. 41. ἢ Ιωάν.
 κεφ. ια' 39. 44.). Αὐτὰ ἢ τὰ τοιαῦτα εἶναι ἔρ-
 γα Θεοῦτάτα φύσεως, ὄχι κτισῆς, ἢ ἀσθινῆς.
 ἀλλὰ φύσεως ἀκτίστῃς θείας ἢ πανθ' οὐνίμῃς.

Καὶ ἀγκαλὰ θέλει εἰπεῖ τινὰς ὅτι ἢ οἱ προφῆται
 ἔκαμαν πολλὰ τοιαῦτα παράδοξα θαύματα, ἢ νε-
 κροῦς ἀνέστησαν καθὼς ὁ Ἡλίας πρότερον (βασιλ γ.

κεφ. ιζ'. 22.), ἢ ὁ μαθητὴς αὐτῷ Ὁ Ἐλισσαῖος ἕ-
 τερον (βασιλ. δ'. κεφ. δ'. 44.). "Ὅμως ἡ διαφο-
 ρὰ εἶναι μεγάλη. ὅτι ἐκεῖνοι ὡς ὄζλοι, ἢ ὡς ὄργανα
 ἐπιτήδεια τῆς θείας δυνάμεως, δεόμενοι, καθὼς φά-
 νεται, ἢ προσευχόμενοι, ἢ εἰσακκόμενοι ὑπὸ τῷ Θε-
 ῷ, ἐνήργησεν τὰ παραδόξα ταῦτα. ἦγεν δεληκῶς. Ὁ
 δὲ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, δεσποτικῶς, με ἑνα-
 μόνον λόγον, "Θέλω καθαρίσθῃσι." Ἄρουντε τὸν κρά-
 θατον ἢ περιπάτετε. Φημῶσθῃσι, ἢ ἐξῆλθετε ἀπ' αὐ-
 τῶν. "Ὁ Θεὸς ἢ ῥητῶς σημειῶναι ὁ θεῖος Μάρκος
 (κεφ. α' 27.) "Ὅτι οἱ παρόντες ἐθαύμαζον ἢ ἔλε-
 γον, τίς ἡ διδασχὴ ἢ καινὴ αὐτῆς, ὅτι κατ' ἐξουσίαν ἢ
 ταῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, ἢ ὑπα-
 κέουσιν αὐτῷ. Πλὴν ἐδὲν θαυμαζόν. ὅτι ἢ Θεὸς ὢν
 τέλειος ἰσότητις με τὸν ἀναρχον αὐτῷ πατέρα, δὲν
 εἶχε χρεῖαν πάντοτε νὰ προσεύχεται.

Τρίτον ἢ ἐκ τῶν λόγων ὅπῃ προεῖπε ἢ
 ἔλαβον ἐν τῷ ἰδίῳ καιρῷ ἐμπρά-
 κτως τὴν ἕκαστην.

Προφητεία ὀνομάζεται ἢ τῶν μελλόντων προαγόρευ-
 σις.

σις ἢ προφητεία εἶναι καθὼς εἶπομεν ἀνωτέρω, λό-
 γος Θεῶ. Ὅτι μόνον τῶ Θεῶ εἶναι ἴδιον τὴ προγνώσκῃ
 τὰ ἐσομένα. κατὰ χάριν δὲ οἱ Προφῆται. Ἐπει δὲ
 κατὰ τῶς Θεολόγους εἰς τὸν Θεὸν μόνον εἶναι ὅλα πα-
 ρόντα ἢ ἐνεσῶτα, μέλλον δὲ ἕδν. Βλέπομεν δὲ τι
 ὅσα ἀνευθεῶς ἢ δεσποτικῶς προεἶπεν ὁ τῶν κρυπτῶν
 γνώσης Ἰησοῦς Χριστὸς, ἔλαβον ὅλα ὡτελῆ τὴν τελείω-
 σιν. Προεἶπεν εἰς τῶς μαθητάς τε πῶς τὴν νύκτα ἐ-
 κείνην ὅπῃ ἔμελλε νὰ πασθῇ, θέλεν διασκορπισθῆι,
 ἢ νὰ τὸν ἀφήσων μόνον. Προεἶπεν εἰς τὴν Πέτρον ὅπῃ
 ἐκαυχῆθη νὰ σαθῇ μετ' αὐτῶ μέχρι θανάτου, πῶς
 θέλει τὸν ἀρηθῆι τρεῖς Ἰουραῖ. πρὶν νὰ φωνάξῃ ὁ ἀλέκ-
 τωρ. Προεἶπε τῶς διωγμῶς τῶν μαθητῶν, ἢ τῶς μέ-
 χρι θανάτου αὐτῶν κινδύνος. Προεἶπε τῶς διχασμῶς
 τῶ γυν τῶν ἐσομένων Χριστιανῶν. ὅτι δηλαδὴ ἀδελ-
 φὸς ἀδελφὸν θέλει παραδώσει, ἢ πατὴρ θῆλει ἐπα-
 ρασῆι κατὰ τῶ υἱῶ, ἢ υἱὸς κατὰ τῶ πατρός, ἢ πωθε-
 ῖα κατὰ τῆς νύμφης, ἢ νύμφη κατὰ τῆς πωθεῖα
 ἀτὸ αἰτία ἐδίκην τε. Προεἶπε τὰ φρικτὰ κακὰ τῆς
 Ἰερουσαλὴμ ὅπῃ ἔμελλον νὰ πάθων διὰ τὴν χριστοκτο-
 νειαν τῶν. Γῶρα ἐρωτῶ ἔμεινε καὶ ἕνα ὅπῃ ὡ καρῶ δὴ
ἔτελεί-

ἔτελείωτε θαυμασίως; δὲν ἔγνων ὅλα αὐτά; ναὶ θαυμάσια. ὅλα ἐπῆραν θαυμάσιον τέλος πρὸς πληροφροῦν τῆς θεϊκῆς τῆ Ἰησοῦ προγνώσεως.

Ἄλλ' ἐγὼ μὲ τὸν Θεῖον Χρυσόσομιν ἐπιστηρίζω τὸν λογισμὸν μὲ κατ' ἐξαιρετικὸν εἰς ἐκείνην τὴν προφητείαν ὅτι δεσποτικῶς ἢ ἀδυσάκτως ἔκαμε δὲ τὸν ναὸν τῆ Σολομῶντος. ἴθι ἢ θέλω τὴν διηγηθεῖ Ἰδιαιτέρον. ὡσάν ὅτι εἶναι ἀξιοδήγητος. Ἦκουσαν οἱ μαθηταὶ ὅτι ἀφ' οὗ ὁ Χριστὸς ἐτάλαντο ἢ ἐκλαυσε τὴν Ἱερουσαλήμ, διὰ ἐκεῖνα ὅτι ἐμελλέν ὡς ἀγνώμων νὰ πάθῃ, εἰς τὸ τέλος εἶπε ἢ τῆτο, Ἰδοὺ ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. Ταύτην τὴν ἐρήμωσιν τῆ ναὸ ἀκούοντες οἱ μαθηταὶ, ἐληπήθησαν. Ὅθεν ἢ πλησιάσαντες ἔδειχναν εἰς αὐτὸν τῆ ναὸ αὐτῆ τὰς οἰκοδομάς. ὡσάν νὰ ἔλεγον. Ὡ Κύριε ἢ δὲν λυπείται ἢ καρδιά σε νὰ παραδώσῃς τέτοιον ἠρώϊον ἢ θαυμάσιον ναὸν εἰς ἐρήμωσιν ἢ ἐσθῆλωσιν; Ὁ δὲ Χριστὸς τοῖς ἀπεκρίθη. Ἐλέπετε αὐτὰ τῶ ἐξαιρετικὰ κτίρια, διὰ τὰ ὅποια ἐσεῖς θαυμάζετε; Να ἴδῃ σᾶς προλέγω, πῶς θέλει ἔλθῃ καιρὸς νὰ μὴ μείνῃ λίθος ἐπάνω εἰς ἄλλον λίθον, ὅτι νὰ μὴ καταλυθῇ. Βλέπετε ταῦτα πάντα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν.

ὑμῖν, ἐμὴ ἀφεθῆ ὡς λίθος ἐπὶ λίθον, ὅς ἐμὴ καταλυθῆσεται (Ματθ'. κεφ. δ'. 2.). Ἐλασὼν ἡ προφητεία αὕτη τὴν τελείωσίν της. Ἀλλὰ πῶς, τὸ εἶναι ἐκεῖνο ὅπῃ θέλω τῶρα νὰ διηγήθῃ διὰ νὰ τὸ μάθῃς ἢ ὅσοι Ἰσραῆλ δὲν ἀναγινώσκουσιν.

Ἦσαν πρὸ καιρῶ οἱ Ἑβραῖοι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Βασιλέων τῆς Ρώμης. Κατὰ θεῖαν δὲ ἐγκατάλειψιν διάτε τὸν παράνομον φόνον ἐκείνους, ὅς ἀμαρτίαν ἐκ ἐποίησεν ἐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ σώματι αὐτῶν, ἢ διὰ τὴν μέχρι τέλους ἀμετανοησίαν των ἀπεσάτησαν ἀπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν ἐξουσίαν, ἐσίκωσαν ἄρματα ἐναντίον τῶν ἐξουσιασῶν, ἐφόνευσαν ὅλους τὸς ἐκείσε εὐρεθῶτας Ρωμαίους. ἐτοιμάζονται δὲ οἱ ἀνόητοι ἢ εἰς πόλεμον. Τοιχοτρόπως σκοτίζει ἡ ἀμαρτία τὸν ἄνθρωπον, ὥστε νὰ μὴν ἠμπορῇ νὰ διακρίνη τὰ σωτήρια ἀπὸ τὰ ὀλέθρα. Λοιπὸν ἐσρατευσαν κατ' αὐτῶν αἱ Ρωμαϊκαὶ δυνάμεις, ἀρχιερατήγουν ἔχουσαι τὸν Οὐεσπεσιανόν, μὲ τὸν μόνον τὸν Τίον. Τὸ θεοκτόνον πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐσυναχθῆσαν ἀπὸ ὅλην τὴν περίχωρον, ἢ ἐκλείσθησαν μέσα εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, μὲ ἐλπίδα πῶς νὰ εἶναι τὸ κάστρον ἀνίκητον. Πρὸς τέτοις ἦτον ἡ κόμα

κείνα μέσα ἢ ὅλον ἐκείνο τὸ πλῆθος ὅτι εἶχε συνα-
 χθεῖ ἀπὸ ὅλην τὴν Οἰκουμενὴν, διὰ τὴν ἑορτὴν τῆ Πα-
 σίχα. Ἐφθασαν τὰ Βασιλικὰ στρατεύματα, ἐπο-
 λυόρησαν τὴν πόλιν κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆ Πα-
 σίχα ἢ πολυορκία ἐξεμάχρυνε πολὺ, διὰ τὴν τυσματι-
 κὸν οἱ ἀποστάται δὲν ἔσεργον νὰ παραδώθῃν, διὰ νὰ μὴ
 προσκυνήσῃν τὴν ἀπεριτμήτως. Ὁθεν ἐξ ἀνάγκης
 ἔφθασαν εἰς αὐτὰς τὰ κατὰ, ἢ ἡ ἀνάγκη ἐκείνη, τὰ
 ὁποῖα ὁμῶν Ἰησῆς προῆπεν, ἰδὲ Ἰώσηπος τὰ Ἰσραῆλ,
 ἢ ὁ ἀναγνώσκων δὲν ἠμπορεῖ νὰ μὴ Φρίτῃ. Τέλος
 πάντων ἢ Πόλις ἐκυριεύθη ἀπὸ τὴν πολεμίας ἔκαυ-
 σαν πολλὰ μέρη τῆς Πόλεως, ἢ κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα,
 καίεσι ἢ τὸν περιφθιμον ναὸν. Μετὰ ταῦτα προσάζει
 ὁ Γίτος (ὅτι ὁ πατήρ τῆ Οὐεσπεσιανὸς ἐκράχθη ἀ-
 πὸ τὴν σύγκλητον εἰς τὴν Ῥώμην διὰ νὰ βασιλεύσῃ) ἢ
 νὰ κρημνίσῃν ἢ νὰ κατασκάψῃν ὅλην τὴν Ἰερουσα-
 λὴμ. Λοιπὸν δυνάμει τῆ προσάγματος τέτῃ, ἐκρη-
 μνιταν ἢ τὸν περιβόητον ἐκείνου ναὸν, κατέσκαψαν ἢ
 τὰ ὀσπήτια ἢ τὰ τειχόκασρα, ὡσεὶ ὅτι νὰ μὴν ἠμπο-
 ρῆ τῆς νὰ γνωρίσῃ, πῶς ἦτον ἐκεῖ ποτε κτισμένη
 πόλις. Καὶ λοιπὸν ἰδὲ πῶς θαυμασίως ἔλαβε τὸ πέ-

ρας ἢ Θεῖα ὄντως τῷ Ἰησοῦ προῤῥησις .

Λοιπὸν ἂν ἡ Προφητεία εἶναι ἴδιον μόνον τῷ Θεῷ ,
ἢ κἀνύνα κτίσμα δὴ δύναται νὰ προγνωρίζῃ , ἢ νὰ
προλέγῃ ὀκνητῶ τὰ μέλλοντα , πρέπον ἄρα ὡς Θεὸς
ἀληθινὸς νὰ δοξάζεται ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός ,
ὁ ἐξ ἰδίας φύσεως , ὡς πιστεύεται ἢ συμπεραίνεται ,
βλέπων , ἢ προλέγων τὰ μέλλοντα .

Τέταρτον ἢ ἐκ τῶν θαυμάτων .

Θαύματα ἐδὼ λέγω ὅχι ἐκείνα τῷ ἀγίῳ Εὐαγγελίῳ
ὅπῃ ἀμέσως ἔπραξεν ὁ Χριστός . ὅτι περὶ ἐκείνων εἴρη-
ται ἐν τῷ δευτέρῳ ἐπιχειρήματι τῆς αὐτῆς προτάσεως .
Ἀλλὰ λέγω ἢ ἐννοῶ ἐκείνα ὅπῃ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτῷ
ἔκαμαν οἱ Ἀποστόλοι , ἢ μετὰ τῶν Ἀποστόλων οἱ Θεῖ-
οι Μάρτυρες , ἢ καθ' ἑξῆς ὅλοι οἱ τῷ Θεῷ ἀθροῦται .
Οἱ ἄπιστοι ἀκρόντες θαύματα , γελῶν . Ἡμεῖς ὁμῶς
οἱ Χριστιανοὶ , οἱ φοβούμενοι τὸν Θεόν , ἰξεύρομεν ὅτι ἂν
ἀνηθῶμεν τὴν ὑπαρξιν ἢ ἐνέργειαν τῶν θαυμάτων ,
ὁδὸ πίσις ὀλότελα συνίσταται . ὅτι ἢ διὰ τὴν σκληρό-
τητα τῆς τῶν ἀκρόντων γνώμης , ἢ διατὶ τὰ ὑπὲρ τῶν
Ἀποστόλων κηρυττόμενα ἦτον μυσήρια ὑπὲρ φύσιν , ἢ
δὴν ἴ-

ὁ δὲ ἦτον δυνατὸν νὰ ἀποδειχθῆν μετὰ τὰς ἐγνωσμένας νό-
 μους τῆς Φύσεως, ἐξ ἀνάγκης οἱ Θεοὶ Ἀπόστολοι ἐμε-
 ταχειρίζοντο τὴν ἐράνιον δύναμιν, ἢ μὲ σημεῖα ὑπερ-
 φυσικὰ ἢ τὸν νῦν ἐπειθον, ἢ τὴν γνώμην μετέβαλλον,
 ἢ ἐπίστευαν οἱ πρόωην ἀπιστῶντες εἰς τὰ λεγόμενα.
 Ἐκεῖνοι δὲ ἐξεληθόντες ἐκήρυττον πανταχῶ τῷ Κρί-
 στευμένῳ, ἢ τὸν λόγον βεβαιῶντος διὰ τῶν ἐπακο-
 λεθθέντων σημεῖων ἀρῆν. (Μάρκ. 16. 20.). ὥστε
 ἐξ ἀνάγκης τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ ἔχει ἐπακολοθεῖν-
 τὰ ἢ ἀχώριστα τὰ θεῖα θαύματα.

Τώρα ἐγὼ σοχαρίζομαι περιττὸν ἢ πάντῃ ἀμήχα-
 ρον τὸ νὰ ἐπαριθμήσω ὅλα τῶν Ἀποστόλων, τῶν Μαρ-
 τύρων, ἢ τῶν λοιπῶν θεραπεύοντων τοῦ Χριστοῦ ἢ Θεοῦ
 τὰ πολλὰ ἢ ἐξαιρέσια θαύματα. ὅπως ἔγνων, ἢ γί-
 νονται ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Θεοανθρώπου αὐτοῦ Ἰησοῦ εἰς
 ὅλην τὴν Οἰκουμένην. Φθάνει νὰ εἰπῶ πρὸς ἐμπέδωσιν
 τῆς ὑπιδέσεώς μας, ὅτι ἐν μόνῳ τῷ Φοβερωῷ ἐκείνῳ
 ὀνόματι, τὰ δαιμόνια ἐδιώκοντο, τὰ νοσήματα ἐθε-
 ραπεύοντο, οἱ Χωλοὶ ἀνορθῶντο, οἱ τυφλοὶ ἀνέβλε-
 πον, οἱ μογγιλάλοι ἐλάλθον, οἱ νεκροὶ ἀνεστήθησαν, ἢ
 τὰ λοιπὰ ἐξαιρέσια τῶν θαυμάτων ἐν ἐκείνῳ ἐγίνοντο

τῷ ὀνόματι. Τόσον θεμιτόν, τόσον σεβασμιόν, ἢ τι-
 σὺν φοβερόν ἐσαθῆ ἢ εἶναι τὸ Ἰησοῦς ὄνομα, τῷ Κυ-
 ρίῳ ἡμῶν. Καὶ ἄλλοι μὲν πολλοὶ ἔλαβον τῆτο τὸ ὀ-
 νομα. ὁμῶς τὰ δαιμόνια, τὰ σοιχῆα, ἢ τὰ κτίσ-
 ματα εἰς καὶ ἴνα ἀπὸ ἐκείνης δὴ ὑπετάσσοντο. ἐπει-
 δὴ καθε ἴνας ἀπὸ αὐτῆς ἦτον ἕνας φίλος, ἀνδραπος.
 δὴ ἦτον ὁμῶς ἢ Θεός. Ἐν δὲ τῷ ὀνόματι τῷ θεανθρώ-
 πῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, ἢ πρὶ τῷ σαυῶ. ἢ τῆς ἀναστα-
 σεως κάποιοι ὅπως δὴ ἦτον μαθηταὶ τῷ Χριστῷ, ὅτε
 εἶχαν ἀκολουθήσει εἰς αὐτόν, ἐθεράπευον τῆς δαιμονι-
 ζομένους. ὡν τὰ δαιμόνια ὡς ἀπὸ ἀσραπῆν φοβόμενα
 ἐφυγαδεύοντο. λοιπὸν ἀκόλουθον εἶναι τὸ νὰ ὁμολογῶ-
 μεν ὅτι ὅλα αὐτὰ Θεῷ ἦσαν πρέποντα, ἢ σωτήρια.
 Ἰκανῶς ἄρα ἐμφανῆς ἐγίνετο, κἀντεῦθεν ἐκ τῶν θε-
 ῶν γραφῶν, ἢ πρότασις μας. ἄς μεταβῶμεν ἐν ἢ εἰς
 ἄλλον ἐπιχέρημα.

Πέμτον, ἢ ἐκ τῷ π' αὐτισμῷ τῆς Πί-
 σεως τῷ Χριστῷ.

Πλατυσμόν ἐννοῶ ὅχι καθὸ ἢ μέχρι τῆς σήμερον
 πλατύνεται ἢ ἐξαπλώνεται εἰς τὸν τετραπέρατον κό-

σμον ἢ πίσις τῷ Χριστῷ. διὰ τὸ δὲ ἵναί τοσον θαυμα-
 σὸν ἂν εἰς δεκάετη ἀλώνας ἢ ἐπέκεινα ἐκάνθη εἰς τὴν
 σῆτον. ἀλλ' ἐκείνον ὅπῃ ἐγένετο εἰς ὀλίγον καιρῷ ὀλίγη
 μα. ὄχι μόνον κατὰ πᾶσαν τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικρά-
 τειαν, ὅπῃ τότε ἦτον ἡ μεγάλη βασιλεία τῷ κόσμῳ,
 ἀλλὰ ἢ ἔσω ἀκόμα ἀπὸ τὰ ἐκείνης ὄρια, εἰς ἑσπερί-
 ας ἢ βασιλεία βαρβαρικά. Ἀλλὰ τῆτο διὰ τὸ ἵνα
 καθὼς ἦτον ὄντως θαυμασὸν, πρέπει καὶ ἐκθέσθαι
 αὐτὸ μὲ τὰ περιστατικά τε. Καὶ ἐν πρώτοις εἰς σαφ-
 εῶμεν τί λογῆς ἦτον ὁ κόσμος ἐκείνον τὸν καιρῷ. Ἐ-
 βασι αἱ πόλεις, αἱ κῆραι, ἢ τὰ χωρία δὲ ἦτον κα-
 θὼς εἶναι τὴν σήμερον, ἦτον γέματα ἢ ἔσω ἢ ἔσω ἀ-
 πὸ κάθε λογῆς εἰδωλα. εἰδωλα ὄχι μόνον μὲ ἀνθρω-
 πῖνας μορφάς, ἀλλὰ ἢ μὲ μορφάς ἀλόγων ζώων,
 ἀκόμα ἢ τῶν εὐτελεσιῶν, ὅ, τι λογῆς εἶναι αἱ κρη-
 κόδειλοι, ἢ τὰ κνώδαλα. τὰ ὅποια ἢ ὡς θεοὺς ἐπρο-
 σκύνον, ἢ θυσίας εἰς αὐτοὺς ἐπρόσφερον. Ἀπὸ αὐ-
 τὰ ἀπεκρέμαζον τὰς ἐλπίδας τῶν εἰς λιμῆς, ἢ λοι-
 μῆς, ἢ ἀνομιρίας. ἢ ἀκόμη ἀπὸ αὐτὰ ἐξεδέχοντο
 τὴν θεραπείαν τῶν κακῶν, ἢ τὴν λύσιν τῶν ἀναγ-
 κῶντων. εἰς τέτοιον θαυμὸν ἀζόφος τῆς ἀθείας ἐσκα-

τισμους είχε τες ανθρώπους, ωσε δε ε' οχι μόνον αλ-
 γα ζωα η εκατόμβας ε'δουσίαζον εις αυτες τες Θε-
 υς, αμη ακομα η ανθρωπους, η οχι μόνον ζωας, α-
 λλ η αυτα Φευ, τα φίλτατα τέκνα. Και εκ τε-
 τε γίνεται φανερον πόσον αυτοι ητον προσηλωμενοι εις
 αυτες τες ψευδωνυμους Θεους. Και σοχαξοθε οι ι-
 διωται ρόνον, η χυδαίοι, οχι βεβαια, αλλα μαλιστα
 στρατηγαι, Υπατοι, Τοπαρχαι, Δυνασαι, Βα-
 σιλεις, Αυτοκρατορες. Τετοιαις λογυς ω βραχυλο-
 για ητον οι τότε ανθρωποι, η η εθνικη αυτων θρη-
 σκεια, οταν δε Αποστολοι τω Χριστω εμελλον να ευ-
 γαν εις το κηρυγμα.

Ας εξετασωμεν δε η την ζων η πολιτεια, η τα
 ηθη των ανθρωπων αυτων, οποια ησαν. Και αυτο
 ειναι φανερον. Κατα την θρησκειαν παρομοια επρεπε
 να ειναι η τα ηθη. Εδελωκτη η ανόσιος η θρησκεια,
 Εδελωστα παντως η τα ηθη. Φθάνει μόνον να εξα-
 ρωμεν, πως Θεος ειχον προσάταις η εφορες των ιδι-
 ων αυτων παθων. Εις την μεθην ειχον τον Διονυσον
 εις την θυμον η τας αιρατοχυσιας, τον Αρην εις
 την κλεψη η εις τα ψεματα, τον Ερην εις τας

παρκαὶ ἡδὲ αἰς τὴν Ἀφροδίτην ἢ καθ' ἕξιν ἔτι
 γυναι τόσον ἦτον ὅτι ἀνδραποὶ ἐκείνοι ἐπίρρεπτεῖς εἰς τὰς
 ἀρέξεις τῆς ζωῆδος φύσεως, ὡσεὶ ὅτι τῆ λογικῆ ἢ αἰ-
 νάμης ὀλίγον ἐχρησόμενοι εἰς αὐτὰς, μὲ τὸ νὰ εἶχον
 κατὰπλακωμένον ἀπὸ τὰ πιάθη, τῆς ψυχῆς τὸ ἡγε-
 μοϊκόν. Ἦτον λοιπὸν θηρία μὲ ἀνδραποῖν μορφήν, ἢ
 ἐπίρρεπτεῖς εἰς τὰς θυμῆς, ἢ εἰς τὰς φόνε, ἢ ἐπίρρεπτεῖς
 εἰς τὰς ἀρπαγὰς, εἰς τὰς πλεονεξίας. Ἐπίρρεπτεῖς εἰς
 τὰς λαγυρίας ἢ ἀσειγείας, εἰς κώμους ἢ μέθας, εἰς
 ὕβρεις, εἰς χελωτάς, ἢ εἰς χωρῆς, εἰς θεατρομανίας,
 εἰς δοξμαίους, εἰς φιλαρχίας, εἰς μεγαλοφρήμονας,
 Ἀκρατεῖς, ὕεφ, φανει, λαίλαρχοι, ἐκδικητικοὶ, φθο-
 νέροι, χαίρεμακοὶ, μνησικακοὶ ἢ τὰ παραπλήσια.
 Καὶ τριαίτη ἦτον τότε ὡ περιλήλει ἢ ἢ πάλι τῆ
 κόσμῳ ἀκαταστασία, μὰ λην ἢ κατ' ἕσασιν ὁ βυβλ.

Τώρα δὲ αἰς σοφῆσ θυμον ἢ τὰς Ἀποστόλους τῶ
 Χριστῷ ὅτι εὐγῆκαν ἀπὸ τὴν Τερραλήμω, διὰ νὰ με-
 ταβαλλεν τὸν κόσμον τῆτον ἀπὸ τὴν πολυθεΐαν, εἰς
 τὴν λατρίαν τῆ ἐνὸς Θεῷ, ἢ νὰ ἀλλάξεν τὰ ἔθνη τῶν
 ἀνθρώπων εἰς ἄλλα εἰσροπή, ἢ κόσμια. Αὐτοὶ ὡς
 τῆσον ἐν μ. δώδεκα, ἔχον ὅμως δώδεκα μυριάδες, ἢ

δώδεκα χιλιάδες, ἢ καὶ δώδεκα ἑκατοντάδες, ἀλλὰ
 τὸν ἀριθμὸν δώδεκα. Καὶ ὡς τόσος ὀλίγος ἀριθμὸς
 τί ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ εἰς ἓνα τόσον ἄπειρον κόσμον;
 Ἀλλὰ δὲν φθάνει ὅτ' εἶναι τόσον ὀλίγοι, ἀλλ' εἰς
 τὸν ἴδιον καιρὸν εἶναι ἢ πᾶμπτωχοι. εἶναι παραγγελ-
 μένοι ἀπὸ τὸν Διδάσκαλόν των νὰ μὴ θασῶν ἐπάνω τῆς
 ἕτε ὄσολόν, ἀλλ' ἕτε καὶ ράβδον ἢ τερβάν. Δια-
 ἂν εἶχον θησαυρὸς τινὰς χρημάτων, ἂν ἢ ὀλίγοι,
 ἠμποροῦσαν καὶ μὲ δῶρα νὰ ἐλκύσω τῆς πτωχότερης,
 ἢ νὰ κάμων κόμμα ἢ σύστημα ἀρκετὸν μὲ τοῦτον τρό-
 πον. Καθὼς ἀπαράλλακτα ἕκαμαν εἰς τῆς ἄπειρα-
 σμῶες χρόνους οἱ ἀπὸ τῆς Δέσεως ψευδαπόστολοι.
 Ἀλλ' οἱ Ἀπόστολοι τῷ Χριστῷ ἦτον ἢ τόσον ὠθεῖς,
 ὡς ὅτ' ὕπερβητο πολλάκις ἢ αὐτῷ τῷ ἐπιστοίᾳ ἄρτε.
 Εἶχον ὁμῶς ἀκόμη ἢ τρίτον ἐμπῶδαν. τὸ ποῖον; τὴν
 ἀμάθειαν. ὅτι ὄχι μόνον γεγυμνασμένοι δὲν ἦτον, ἕ-
 τε πῆσαν εἶχον καμμίαν Γραμματικῆς, ἢ Διαλεκτι-
 κῆς, ἢ Ρητορικῆς, ἢ Μαθηματικῆς, ἢ ἄλλης τινὸς ἐ-
 πισημῆς, ἀλλ' ἦτον ἢ παντελῶς ἀγράμματοι. Φθάν-
 νει νὰ ἐπῶ πῶς ἦτον ψαράδες διὰ νὰ φανερώσω ἀρκε-
 τὰ τὴν ἰδιωτέαν των. ὕπερον ἀπὸ ὅλα αὐτὰ, ἢ ἕτε

γλωσσαν ἄλλην δὲ ἰξεύραν, ἔξω ἀπὸ τῆν πατριῶν,
 ἦγον τὴν Ἑβραϊκὴν. Καὶ πῶς λοιπὸν ἔχεν νὰ ἐλακεί-
 σεν, ἢ νὰ νικήσεν τὰ δώδεκα ἄτομα, τὰς ἀπειρο-
 πληθεῖς μυριάδας τῆ κόσμου; Πῶς οἱ πτωχῆτατοι
 τὲς ἔχοντας τὰς θημιώας, τῆ πῆστι; πῶς οἱ ἀμα-
 θεῖς ἢ ἀναλφάβητοι, τὲς ΦλοσίΦες ἢ Ρήτορας;
 Πῶς οἱ μονόγλωσσοι τὰ πολύγλωσσα γυνή τῆς οἰκ-
 μῆς; Τίς δὲν βλέπει, ὅτι εἷνα ταῖστον εὐχέρημα,
 κατὰ φυσικὸν λογαριασμὸν σχεδὸν πλησιάζει εἰς τὸ
 ἀδύνατον;

Ἀλλὰ διὰ τὰ Φανῆ ἔτι μᾶλλον λαμπρότερα τῆ
 κηρυττομένη ἡ δύναμις, Ἄς συλλογισθῶμεν ἀκόμα
 κατὰ εἰς τὰ εἰρημνῆα ἐμπόδια, ὡς ἐκ μέρους τῶν Ἀ-
 ποστόλων, ἢ τὰς δυσκολίας ὅπῃ ἐσυναντῶσαν, ἐκ μέ-
 ρους τῆ κόσμου. Γνωστὸν εἶναι πάντως εἰς ὅλας, ἢ καθ
 εἷνας τὸ ἰξεύρει ἀπὸ λόγου, ὅτι ἡ πίστις εἶναι εἰς τὴν
 ὑπόληψιν τῶν πιστῶν ἀνθρώπων, τὸ πλέον σεμνὸν,
 τὸ πλέον τίμιον, ἢ πλέον θείον ἀπὸ ὅλα τὰ πράγμα-
 τα τῆ κόσμου. Ὅθεν ὑπολαμβάνων ἕκαστος ὅτι ἡ ἐδική
 τε πίστις εἶναι ἢ πλέον καλλιτέρα, ἢ ἀληθετέρα ἀπὸ
 καθὲ ἄλλην, δὲν ὑποφέρει νὰ ἀκῆ ἄλλον νὰ τὴν κα-

τηγορη ὡς φειδῆ ἢ ἐσφαλμένην· ἢ ἰδὲ γυνάται ἐκ
 τῆ ζήλῃ μάχη ἢ πόλεμος ὑπὲρ τῆς ὑβριζομένης ἢ ἀ-
 θετημένης Πίσεως. Καὶ ἀληθινὰ ποῖα γλῶσσα δύ-
 ναται νὰ διηγηθῆ τὰς ἐπαναστάσεις τῶν λαῶν, τὰς
 ὁρμᾶς τῶν ἐθνῶν; τὰς δεινασίας τῶν πάντων; τὰς δι-
 νειδίους, τὰς ὑβρεις, τὰς διωγμῶς, τὰς λιθοσμῶς,
 τὰς πληγὰς, τὰς θλίψεις, τὰς φυλακὰς, τὰ ἄλλα
 πάντα, ὅσα ἢ μέχρι θανάτου ἔπασχαν ἐκεῖνοι οἱ νέ-
 οὶ κήρυκες, ὅπῃ φανερὰ ἢ χωρὶς προκάλυμμα ἐδί-
 δασκον τὰς ἀνθρώπους, ὅτι οἱ Θεοὶ ἐκεῖνοι ὅπῃ ἔω-
 τότε ἐπροσκύνεν διὰ Θεὸς, δὴ εἶναι Θεοὶ, ἀλλὰ εἰ-
 δῶλα, ποταπὰ ζῶα, ἢ ἄλογα, ἢ οἱ περισσότεροί
 τῆς φαντασίας ἐπίναι; Καὶ ὅτι ὕψις εἶναι ὁ ἀληθινὸς
 Θεὸς ὁ πρῆσας τὸν Οὐρανὸν ἢ τὴν γῆν· τὸν ὁποῖον οἱ
 σθενεροὶ Ἰσραῆλ ἐσαύρωσαν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἢ με-
 τὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέστη ἀπὸ τῶν νεκρῶν. Καὶ ὅσοι τὸν
 δεχθῆν ἢ τὸν πιστέυσαν δίδει εἰς αὐτὰς συγχώρησιν ἀ-
 μαρτιῶν, ἢ ζωὴν αἰώνιον. Τώρα ὕψις τὸν κήρυγ-
 μα, ὅλας μὲν τὰς ἀσχαίους Θεὸς ἐφαύλιζε, ἢ κα-
 τέκρινεν ὡς Δευδωνύμους. Καὶ ἐκ τῆς πάντας ἐκήρυττε
 διὰ Θεὸν ἀληθινόν, ὕψις ἢ μόνον, ἢ τῶτον ἐσαυρω-

μένον. ἢ ντεῦθεν εὑρίσκειν ἀντίπαλον οἷον τῷ κοσμον. Πᾶς ἔν ἦτον δυνατόν ἄνευ τῆς ἀνωτέρας δυνάμεως νὰ προχωρήσῃ παραμικρὸν, ὅχι ἢ υἱὸς οὐ γὰρ νὰ λαβῇ ὡς πολλότατον πλάτυσμόν. Ἡμεῖς βλέπομεν ἐμπράκτως ὅτι μόνα ἐκεῖνα τὰ πράγματα προκόπτουσι ἢ αὐξάνουσι, ἢ προχωροῦν εἰς τὸ ἔμπροσθεν, ὅσα τιμῶνται ἢ ἐπαινῶνται. Καὶ πάλιν ἐκ τῆς ἰσότητος ὅσα καταγογγύονται, κατατρέχονται ἢ πολεμῶνται, ἐκεῖνα ὅχι μόνον νὰ αὐξήσων ἢ νὰ πλαντυθῶν δυνάμει, ἀλλὰ τέλος πάντων, ἢ ἀπὸ μιᾶς σβύνονται ἢ ἀφανίζονται.

Ἀλλὰ ἢ ἡ φαυλοσύνη τῶν τότε ἀνθρώπων ἐπροξενῶσεν ὅχι ὀλίγον ἐμπόδιον εἰς τὸ θεῖον τῆτο κήρυγμα. ὅτῃ δὴ ἀνέγειν οὐδὲν πλατείαν εἰς τὰ σωματικὰ θελήματα, ἢ εἰς τὰς ὀρέξεις τῆς σαρκός, ἀλλὰ μάλις ἀπορῖζεν ἀποχὴν τῶν ἡδονῶν, ἀρετὴν ἢ ἐγκρατείαν. Ἐπειδὴ ἢ ἠμποροῦμεν νὰ σοχασθῶμεν πόση δυσκολία ἦτον ἀνθρώποι εἰς τὸ ἄρην κακοθέσασθαι, νὰ δεχθῶν τῆς Εὐαγγελίας τὰς νόμους, ἢ νὰ εἰσέλθῃ νὰ κάνῃν πόλεμον μετὰ τὰς ὀρέξεις τῆς σῶματος. ὡσεὶ ὅτῃ οἱ ἀκρατεῖς, νὰ γίνῃν ἐγκρατεῖς. οἱ ἄνωτοι σώφρο-

νες . οι αδύφαγοι . η λαιμαργοι . η γευται . οι αρπα-
 γες η η πλεονεκται . ελεημονες η ακτημονες . οι μισε-
 μενοι η αδικεμενοι . ευεργετικοι των αδικετων . η α-
 μησικακοι . Και ενι λογω . οι γηινόφρονες η κτηνώδεις
 να καταπαθεν ερανόφρονες η αγγελόδοιοι ; Ημεις βλέ-
 πμεν εις το αγιον Ευαγγέλιον οπε πολλοι από τας
 Ιουδαίαις . οπε επήγαν δια να ακολουθήτην τον Χρι-
 στον . εσαφισαν εις τα οπίσω λέγοντες . Βαρός εστιν
 αυτε ο λογος . τισ δυναται αυτε ακειν . Και με ελον
 οπε οι Εβραϊοι . ητον οπως δήποτε γυμνασμένοι από
 τα Μωσαικά η Προφητικά εις την θεασέθειαν . Πολ-
 λω μάλλον οι εθικιοι . λαός ακαθεκτος . γνός α-
 δάμασον . η αιετον εις τα ίδια θελήματα ;

Επειτα τέλος πάντων . τί εδιδασκον οι Αποστο-
 λαι ; ότι ο Θεός ο άτερος . ο απεριγραπτος . ο απε-
 ριόριστος . η τω παντι άχώρητος . έχωρήθη εν μήτρα
 γυναικος . η εγενεν αιθερωπος . Οτι η γενήσασα αυ-
 τω η παρθύος ητον . η παρθύος εμενεν . ότι εσαυ-
 ρώθη η απέθανε η ετάφη . η τη τρίτη ημέρα ανέ-
 στα . η ότι ολοι οι ανθρωποι εχουσι να αναστηθουσιν .
 αυτα η τα παραπλήσια εδιδασκον . τα οποια όλα
 είναι

εἶναι μυθήριον τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως. ἀχώρητα εἰς
κάθε ἀνθρώπινον νῦν. ἢ μάστιγα εἰς παῖδας ἢ σαρκι-
κῆς νόας, καθὼς ἦτον οἱ τότε ἄνθρωποι. Λοιπὸν οὐκ
ἦτον ὀλίγον ἐμπόδιον εἰς τὸν πλατυσμόν τῶ κήρυγμα-
τος, ἢ ἡ ἀκαταληψία τῶν ἐρασίων δογμάτων.

Χάρις δὲ τῷ παντοδυνάμῳ ἢ ἀπειροσόφῳ σωτῆρι.
μὲ ὅλα τὰ τόσα ἢ τόσα κωλύματα, ἢ ἐμπόδια, τὸ
κήρυγμα τῶ Χριστιανισμοῦ εὐρέθη ἐντός ὀλίγου καιροῦ ἐ-
ξαπλωμένον εἰς ὅλον τὸν ἐγνωσμένον κόσμον. Ὅτι θε-
αληθὲς τῆτο, εὐθύς ἐν πρώτοις αὐτὸς ὁ μέγας Ἀπό-
στολος Παῦλος μαρτυρεῖ λέγων, „Μαῖνεγε, εἰς πᾶσαν
τὴν Γῆν ἐξῆλθεν ὁ Φθόγγος αὐτῶν, ἢ εἰς τὰ πέρατα
τῆς οἰκεμένης τὰ ρήματα αὐτῶν, „ (Ρωμ. κε-
θαλ. ε. 18.). Καὶ εἶναι τῆτος ὁ πλατυσμός τάχα
ἕνας μέτριος; δώδεκα ἄνθρωποι εἰς ὀλίγον καιρὸν να
περάσεν τόσας ἐπαρχίας, να ἐπιστρέψεν εἰς τὴν εὐσε-
βειαν τόσα ἔθνη, ἢ να φυτεύσεν εἰς τόσας Πόλεις ἢ
Βασιλείας τὴν νῦν Πίσιν τῶ ἐσαυρωμένῳ Ἰησοῦ; Καὶ
ὄχι μόνον εἰς Πόλεις μικρὰς ἢ ὀλίγον πεπαιδευμένας.
ἀλλὰ ἢ εἰς τὴν Ῥώμην, εἰς αὐτὴν ἐκείνην τὴν καθε-
στῶσαν τῆς Ῥωμαϊκῆς Βασιλείας, καθὼς ἢ ἔξω κατὰ
τὰ ὄρι-

τα ὄρια τῆς βασιλείας αὐτῆς ἦγεν εἰς Παρθίας ἠὲ Μι-
 δας, ἢ Ἐλαμίτας, Πέρσας, Ἴνδους, ἢ ἕως εἰς τὰς
 Βρετανικὰς ἡσας; Καὶ οἱ δώδεκα αὐτοὶ ἄνθρωποι πτω-
 χοὶ, ἀμαθεῖς, μονόγλωσσοι, ἀπὸ τὰ περικαθάρ-
 ματα τῆ κόσμου, καθὼς ὁ θεὸς Παῦλος (Κορινθ. α.
 κεφ. δ'. 13.) μὲ τὸ ὄνομα τῆτο, ἐφάνερωσε μὲ
 πόσῃ περιφρόνησιν, ἢ ἐξουθενήσιν οἱ ἄνθρωποι ἔλε-
 πον τὴν Ἀποστόλου. Τὸ νὰ ἐξακλωθῇ λοιπὸν τόσον ὀ-
 γλήγορα, ἦγεν εἰς μίαν ἡλικίαν, τὸ κήρυγμα τῆ Χρι-
 στοῦ, ἀπὸ τῆς τόσον ἐξουθενήσεως ἐκείνης, ἢ ὑπερα ἀ-
 πὸ τόσα ἢ τόσα ἐναντιώματα, ἢ ἐμπόδια, ποῖος
 Πίρων, ποῖος Σέξτος, θέλει εὐρεθῆ ὅτι νὰ μὴν ὁμο-
 λεγήσῃ, πῶς ὄντως θείας ἢ ἀπορήτε δυνάμειος κα-
 τέρθωμα εἶναι τὸ ἔργον τῆτο; Κατὰ ἀλήθειαν, ἢ Τῆ
 Κυρίου συνερχέντος ἢ τὸν λόγον βεβαιῶντος διὰ τῶν ἐ-
 πακολυθέντων σημείων (Μάρκ. κεφ. 15. 20.) εὐ-
 δοκίμησε τῶν ἀποστόλων τὸ κήρυγμα, ὅπως θείας δυ-
 νάμειος μαρτυρεῖ αὐτὸ ἢ ὁ μέγας Παῦλος (Ῥωμ.
 κεφ. 16. 19) γράφων, ἢ Ἐν δυνάμει σημείων ἢ τε-
 ράτων, ἐν δυνάμει Πνεύματος Θεοῦ Ὁμοίως ἢ ὁ Ἰε-
 ρὸς Λημῆς (Πράξ. κεφ. 16. 13), λέγων, ἢ Ἰκα-
 ρὸν μὲν

νόν μὲν ἐν χρόνῳ διέτριψαν (ἦγεν Παῦλος ἢ Βαρνά-
 θας ἢ Ἰκοῖν) παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ Κυρίῳ τῷ
 μαρτυροῦντι τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτῆς, ἢ διδόντι ση-
 μεῖα ἢ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν . . . Ἐ-
 κείνη ὄντως, ἐκείνη ἡ πανσθενὴς ἢ παντεργὸς δύναμις
 ἔκαμε νὰ νικήσεν οἱ ὀλίγοι τὰς ἀπείρας μυριάδας τῶ κῶ-
 σμου . Ἐκείνη ἀνέδειξε τὰς ταπεινὰς ἢ ἀσήμους, ὑψη-
 λὰς ἢ περὶ φανείς, τὰς ἀμαθεῖς ἢ ἀγραμμάτους, σο-
 φῆς ἢ ῥήτορας, μᾶλλον δὲ πανσόφους τὰ ἀληθέσειον
 ἢ θαυμασιώτερον . Ἐκείνη ἢ τὰς μονογλώσσους πολυ-
 γλώσσους ἐποίησε, ἐρανόθεν ἢ εἶδει πυρίαν γλωσσῶν
 καταπέμψας τὸ πανάγιον Πνεῦμα . Ἐκείνη ἢ τὴν
 θηριωδίαν, ἢ ἀγριότητα τῶν ἐθνῶν ἐξημέρωσε ἢ ἐτα-
 πείνωσε . Τὰς πεπωρωμένας ψυχὰς εἰς εὐαισθησίαν
 ἢ ἀγαθὴν συνείδησιν μετέβαλε . Καὶ ὅλα τὰ σκολιὰ
 ἢ τὰ τραχέα εἰς ὀδὴν λείαν ἢ εὐθείαν μετεσκεύαζε .
 Πῶς; ἢ τί λογιῆς; ἢ ἢ ὀνόματι τῶ Κυρίου Ἰησοῦ πολ-
 λά ἢ ἐξαισία εἰτελέσσα τὰ τεράσια . Ὡσε ἀνίσως
 τὸ ὄνομα τῶ Ἰησοῦ ἔχει τόσην δύναμιν ὅπῃ δὲ αὐτῆ εὐ-
 θὺς νὰ λάβῃ τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων τὸν παρά-
 δῶξον ἐκείνον πλατυσμόν . ἀνίσως, λέγω, τὸ σεδά-

σμίων ὄνομα τῷ Ἰησοῦ εἶχε τόσην ἐξουσίαν ἢ ὑπέρθεον
 δύναμιν, ἐκείνοι ὅπῃ τολμᾷσι νὰ ὀνομάζωσι πλάσμα
 ἢ αὐθεὶν τὸ Εὐαγγέλιον, ἢ ἀπατεῶνας τὸν Ἰησοῦν αὐ-
 τὸν, πρέπει νὰ λογίζανται αἰσύνετοι, μὴ δυνάμενοι νὰ
 συλλοχῶσθῃν ὅτι τὸ νὰ κηρυχθῆ ἢ νὰ πλατυθῆ ἔν-
 τος ὁλίγου εἰς τόσαύτην ἔκτασιν ἢ Πίσις τῷ Ἰησοῦ, ἢ
 θελε λογισθῆ ἀδύνατον. ὅτι τὰ τόσα πολλὰ ἢ με-
 γάλαι ἐμπέδια, ἂν δὲν ἐγένετο μὲ δύναμιν τινὰ ὑπερ-
 φυσικὴν αὐθεὶν ἢ ἀνωτέραν.

Ἐκτὸν ἢ ἀπὸ τὸν αὐθεὶν ἢ διακαῆ, ἐρωτᾷ

ὅτι οἱ θεοὶ Μαρτυρὲς εἶχον πρὸς
 τοῦ Ἰησοῦν Χριστοῦ.

Δὲν εἶναι πιθανὸν ὅπῃ νὰ μὴν ἰξούρη τὲς μανιώδεις ἐκεί-
 νας ἀπογμῆς τῶν τυράννων ἐναντίον τῷ νέῳ κηρύγματος
 τῶν Ἀποστόλων. Καθαλὴν δὲ Σατανᾶς μὴ δυνάμενος
 νὰ ὑπεκινή τὴν αὐξήσιν τῷ σωτηρίας τῶν κηρύγμα-
 τος, ἀπέπερῃ ὅλους ἢ ἰδιώτας ἢ ἄρχοντας, μᾶλλον
 οὐ τὲς Αὐτοκράτορας τῆς παλαιᾶς Ρώμης, εἰς τὸ νὰ
 εἰσέλθῃ ἐναντίον, νὰ κινήσῃ μέγαν πόλεμον κατὰ τῷ
 Χριστιανικῷ ὀνοματός, ὅτι νὰ μὴ παύσῃ ἢ καταργηθῆ

μέχρι

μέχρι τέλος ἡ λατρεία τῶν ἰσχυροτάτων Θεῶν, τῶν
 τὸν εἶπεν τῶν δαιμόνων καὶ ὅτι κατὰ τὸν Ἀπόστολον
 (Κορινθ. Γ' αὐτὸ κεφ. ἀνθ' ὃ), εἰθεὶς τὰ ἔθνη, δαι-
 μονίαις θύει, ἢ εἰ Θεῶν. Καὶ λοιπὸν πρῶτος εἰθεὶς
 γῆς Νέραν ἐρπνευσθεὶς ὑπὸ τῆ διαβόλου, εἰθανάτω-
 σε τὰς δύο κορυφαίας τῶν Ἀποστόλων Πέτρον ἢ Παύ-
 λον. Τῆτον ἐμμῆθη Δομετιανὸς ὁ τῶ Θεοκρατορῶν
 ἀστυγμῶν ἢ αὐτὸς κινήσας. Μετὰ τῆτον Τραϊανὸς, ἔ-
 τα Σεβῆρης. καθ' ἑξῆς δὲ προβάλλουσα ἡ μανία εἰς τὰς
 Δεκίους, Διοκλητιανὸς, Μαξιμιανὸς, Μαξεντίους,
 Λικινίους, τὰ τέρατα δηλονότι τῆς ἀπανθρωπίας ἢ
 ὠμότητος. ἀναψε φλόγα μεγάλην ἢ φερόν εἰς ὅ-
 λον τὸν κόσμον. Καὶ τίς δύναται ἐδῶ νὰ παραστήσῃ ἰ-
 κανῶς μίαν ποιαυτὴν παγκόσμιον σύγχυσιν; ὡς τὸσον
 φερόν κλείδου εἰς τὴν ποιῆται χειρῶνα τῆς Εκκλησί-
 ας Πατρῶν εἰς τὰς πλατείας τῶν Πόλεων ὅλης τῆς
 Ρωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἀνεγινώσκοντο βασιλικὸι ὀρι-
 σμοὶ προσάπτοντες εἰς ὅσους εὐρέσκοντο ὅτι κατεφρό-
 νεν τὰς πατρώας Θεῶν, ἢ εἰσέβοντο ὡς Θεὸν τὸν ἐσαυ-
 ρομένου ἀπὸ τῆς Ἑβραίας εἰς τὴν Ἰερουσαλήμ, εἰς ἀ-
 πὸ τὰ δῶκα ἢ νὰ προσφέρωσι ἢ αὐτοὶ εἰς τὰς πατρω-

ος Θεός τας νενομισμένας θυσίας, ἢ ἐξάπαντες θα-
νατέμενοι. ὡς ἐχθροὶ αὐτῶν τῶν Θεῶν. Δὲν ἐκλεί-
ψεν ὅλοι ἀπὸ τὸν κόσμον.

Τέτων ἀναγινωσκουσῶν εἰς ἐπήκεον πάντων. καί
μὲν ἀσεβεῖς ἐξαγρῶντο ὡς θηρία ἀνήμερα κατὰ τῶν
Χριστιανῶν. ἔτρι δὲ ἔσεκον ἡμεροὶ εὐθυμοὶ ἢ χαίροντες
ὡσαν νὰ ἐπροσκαλῶσαν αὐτὰς εἰς εὐθυμίας ἢ ξεφαν-
τώματα. Καὶ πολλάκις μοναχοὶ ἐπαρρησιάζαντο ἡμέ-
τέσην προθυμίαν, ὡσαν νὰ ἦτοκ ὄργανα εὐφρασύνης
ἢ ἀγαλλιάσεως τὰ πρὸ ὀφθαλμῶν κολασηρία. Ἄλ-
λά τίς δύναται νὰ παράσῃ τὴν πληθὺν τῶν βασάν-
ων, ἢ τὴν ἀμάτητα τῶν βασανιστῶν, ἢ τὴν ὑπερθαύ-
μασον καρτερίαν τῶν θείων ἀθλητῶν; Μόνα τὰ ἰνά-
ματα. Χριστιανὶ, τῶν κολασηρίων ἐκείνων ἀκρόμωνα,
προξενῶσι φρίκην εἰς τὸν ἀκρόντα καὶ πῶς ἀνθρώπος
ἀπὸ τῶς νὰ ὑποφέρῃ ἐμπράκτως τῶν πολυμόρφων ἐκεί-
νων ὀργάνων τὰς ἀνηλεῖς, ἢ δορυμυτάτας κολάσεις;
Ὅμως οἱ ἅγιοι μάρτυρες ὑπέμειναν αὐταῖς καρτερι-
κώτατα, ἢ μὲ χαρὰν ἅπαντες. Καὶ ὄχι μόνον δυσ-
γωνεῖς ἢ χυδαῖοι, ἀνθρώποι παχύδερμοὶ ἢ σκλη-
ρωτέρας κρᾶσεως, ἀλλὰ ἢ εὐγωνεῖς ἢ ἀξιωματικοὶ καὶ

σολισμῶν με καθε εἶδος παιδείσεως. Τοῖς ἑξῆς
 ῥομῶν τῆς Διονυσίως τὸν Ἀρεοπαγίτην, ἢ τὸν Ἀλεξάν-
 δρέα τὸν ἢ Ἀλεξανδρείας Φωσῆρα. Τριῆτον τὸν Πα-
 λαισινὸν Ἰσίδρον τὸν φιλόσοφον. τὸν Κυπριαὸν, τὸν
 Δημήτρον, τὸν Γεώργιον, τὸν Ἀρτέμιον. Τοιαύτες
 τῆς Θεοδώρου τὸν στρατηλάτην ἢ τὸ τυρῶνα. Τριῆτον
 τὸν Μερκερίον, τὸν βουδρήτορα καὶ ἕμενον Εὐστράτιον,
 ἢ ἄλλες ἀναριθμήτες. Ἀλλὰ τί τῆτες ἀναφέρω μό-
 νας ἐπεὶ ἀγκυλὰ ἢ τρυφεροὶ τὴν κρέσιν, πλὴν ἦσαν
 ἄνδρες; Ἠρίψουσιν εἰς αὐτὸν τὸν ἐξαισίον πόλεμον ἀπέ-
 μα ἢ αἰγυναῖτες. ὄχι τρεῖς, ἢ δέκα, ἢ πενήκοντα,
 ἀλλὰ πλῆθος πολὺ. ἢ ἔ μόνον προσέβηκῆαι τὴν ἡ-
 λικίαν, ἀλλὰ ἢ κοράσια τρυφερότατα. ἢ παιδία
 μικρότατα.

Ἰώτα ἐρωτῶμεν εἶναι ἴδιον τῆς ἀνθρωπίνης, ἢ
 μάλιστ᾽ αἰνῆς φύσεως τὸ νὰ ὑπομένῃ με φα-
 δρότητα τὰς βασάνων, ἢ νὰ δέχεται προθυμότατα ἢ
 μετὰ χαρᾶς τὸν θάνατον; Δὲν εἴρομεν ἡμεῖς ἀπὸ
 λόγεμας, πόσον φιλόζωος εἶναι ὁ ἄθροιστος; δὲν εἴ-
 ραμεν αὐτὸς τῆς μαθῆταις τῆ Χριστοῦ ὅτι, ὄντες ἀκό-
 μα ἀτελεῖς, εἰς τὸν καρὸν τῆ παιδείας ἀπὸ τέσον Φο-

θον κυριεύθησαν, ὡσε ἰπῶ οἱ μὴ ἄλλοι πάντες ἐσκορπίσθησαν ἐδῶ ἢ ἐκεῖ, ἀπὸ τὸν κῆπον. Οἱ δὲ Πέτρος ἢ μὲ ἀναθεματισμὸς τὸν ἠνήθη τρεῖς φορὰς ἀπὸ τὴν ἐρώτησιν μιᾶς παιδίσκης; Δὲ γνωρίζομεν πόσον καθ' ἑῶν ἀπὸ λόγους ἐπιμελεῖται, ὅσον δύναται, νὰ μὴ πάθῃ τὸ σῶμα τε καὶ κῆρα βλάψιμον, νὰ μὴ ἀρρώσῃ, ἢ ἂν συμβῇ νὰ ἀρρώσῃ, δὲν ἰξεύρομεν πόσα κάμνει, ἢ πόσα ἐξοδεύει διὰ νὰ ἀναλάβῃ, καὶ πρὸς καιρὸν τὴν ὑγιάν τε;

Λοιπὸν τί τὸ καιρὸν ἢ ξύον τῆτο θαῦμα; πόθῳ ἢ τόσῃ ἀνδρεία ὡς ἢ εἰς τὰ ἀσθενέστερα μέρη τὰ θήλεα, εἰς τὰ ἀπαλώτατα παιδιά, εἰς τὰ νήπια αὐτά; πόθῳ ἢ τόσῃ καταφρόνησις τῶν βασάνων ἢ τῆ θανάτε εἰς τρόπον ὡς ἐδῶ νὰ βλέπῃν νεῦρα σῶρευμένα διὰ δαρμῶς, ἐκεῖ τροχῶς μὲ τὰ ξίφη τριγύρω. ἐδῶ σαυρῶς ἐτοιμασμένως, ἐκεῖ σιδηρὰ ὀνύχια διὰ ξοσμῶς. ἐδῶ καζάνια μεγάλα ὡς μέσα καυχάζει ἢ πίσσα, ἐκεῖ σρέλαις ἢ σῆλαις ἢ βρόχως. ἐδῶ καμίνως ἀναμμῶς ἢ ἀσέξας ἢ τήγανας, ἐκεῖ θηρία ἢ γέντας διὰ σπαραγμῶς. ἢ ἔπειτα ἀφ' ἧ βλέπῃν αὐτὰ ὄλα, ἢ ἄλλα προσέτι παρόμοια, ὅχι μόνον δὲν ἰλυ-

κῶσι, ὄχι μόνον δὲ παγώνη τὸ αἷμα εἰς τὰς φλέ-
 ραι των, ὄχι μόνον ἡ καρδία των δὲν ἐξανασπάτε ἀπὸ
 φόβου ὑπερβολῆν, ἀλλὰ ἢ μὲ ἀπίστευτον θάρρος, μὲ
 ἀνείκασον ἀνδρείαν ἢ ἐτοιμότητα, εἰς ὅλα ἐπαράδεισον
 τὰς σάρκας των, τὰ τραφερώτατα ἢ ἀπαλώτατα ἢ
 εὐγενικώτατα ἐκείνα σώματα.

Καὶ δὲ εἶναι φανητιατμὸς καθὼς τινες τάχα ἀ-
 ποκρῶνόμενοι λέγουσιν. Ἐπειδὴ ἴδιον φρονίμω δὲ εἶναι
 νὰ προσάψη φανητίασιν. ἤγεν ἐπίδειξιν, κομποφα-
 νίαν, δοξομαίαν, εἰς ἕνα θεοφόρον Ἰγνατίον, εἰς ἕνα
 Πολύκαρπον Σμύρνης, εἰς ἕνα Ἀρεοπαγίτην Διονύσι-
 ον, εἰς Ἰεσῆον τὸν ὄντως φιλόσοφον, εἰς τὸν Ἱερομάρ-
 τυρα Χαραλάμπην, εἰς τὸν σεβασμιώτατον Διονύσιον
 τὸν Ἀλεξανδρείας, ἢ εἰς ἄλλας τοιάττω ἀιδεσιμωτάτους
 ἢ ἀπο τὴν πρεσβυτικὴν των ἡλικίαν, ἢ ἀπὸ τὴν βα-
 θυτάτην των σύνεσιν, εἰς κοράσια ἢ παιδία μικρὰ
 ὅ, τι λεγῆς ἐσάθη ὁ ἅγιος Κήρυκος ἢ ἄλλα.

Λοιπὸν τί ἦτογ αὐτὴ ἡ ὑπερφυσικὴ ἀνδρεία; Πο-
 θος, πρόθος, θεϊκὸς ἦτογ. ἔρωε φλογερὸς, ἔθεσις ἐν-
 θεος ἢ σωφρονεσάτη, ὅπῃ ἐξίσησι τὴν ψυχὴν, ἢ τὴν
 κάνη ὅλην θείαν, ὅλην ἔρανόφρονα. Τῆτο εἶναι ἐκεῖ-

νο τὸ πῦρ ὅπῃ εἶπεν ὁ Χριστός, πῶς ἦλθε γὰρ Βάλλι
 εἰς τὴν γῆν τὸ ὁποῖόν εἰς τὰς ἀσυνέτους τῶν ἀπίστων
 καρδίας δὴ εὐρίσκει ὕλην ἐπιτηθείαν δὴ γὰρ ἀνάψῃ.
 Καὶ ἂν ἦτον πύτε δεκά ὀλίγοι εὐαριθμοὶ οἱ Μάρτυ-
 ρες, ἴσως δὲν ἤθελον εἶναι τόσοι ἀπρεπτοὶ ἢ γελοιοὶ
 ἢ διὰ Φανητιασμῶ αὐτῆ ἀπόκρισις. Μὰ οἱ Μάρτυρες
 εἶναι τόσοι, ὅπῃ σχεδὸν δὴ ἔρχονται εἰς ἀριθμὸν. Καὶ
 πῶς ὅλοι ἐκείναι αἱ μυριάδες τῶν μυριάδων ἢ τὰ μι-
 λιάδια ἀπὸ Φανητίαςιν ὑπέφερον γὰρ θανατωθῆν; Δύο
 μυριάδες εἰς τὴν Νικομήθειαν καίονται, μέσα εἰς μίαν
 ἐκκλησίαν. ἢ ἔσερξαν γὰρ γύναι ἀπὸ Φανητία-
 σιν μόνη; Ἀπὸ Φανητίαςιν εἰς τὴν Ῥώμην, εἰς τὴν
 Ἀντιόχϊαν, εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν; Ἀπὸ Φανητίαςιν
 εἰς τὰς Γαλλίας, εἰς τὴν Ἀφρικὴν, εἰς τὴν Περσίαν;
 εἰς τὰς πόλεις τῆς Ἀσίας; εἰς τὰ τετραπέρατα ὅλης
 τῆς κόσμου; Χριστιανοὶ ἀδελφοὶ, κρίνατε. ἐγὼ ἀφῆνω
 εἰς ἐσᾶς γὰρ κάμετε αὐτὴν τὴν κρίσιν ἢ τὴν ἀπόφασιν.

Πλὴν ἂς κάμωμεν ἀκόμα μίαν παρατήρησιν με-
 ταξὺ Ἀποστόλων ἢ Μαρτύρων. Οἱ Ἀπόστολοι ἐχρη-
 μάτισαν αὐτόπται τῷ Διδασκάλῳ τῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 Τρεῖς χρόνους ἢ ἐπέκεινα ἐσυνανακρέφοντο, συνέρω-

γει, ὁμῶς περιήρχοντο τὰς πόλεις, ἀντάμα ἦσαν πα-
 ταχῶς. καθ' ἑκάστην ἤκουον ἀμέσως τὴν γλυκυστάτην
 Φωνὴν τῆς. ἢ ἔβλεπον πάντοτε τὸν σεβασμώτατον χα-
 ρακτῆρα τῆς Θεῆς αὐτῆς προσώπῳ. Αὐτὸς ὁ ἴδιος, ὁ
 Κύριος ἢ ὁ Διδάσκαλος ἐνέψε τὰς πόδας των, ταῖς ἔ-
 δωκε τὴν κοινωνίαν τῆς ἰδίᾳς τῆς σώματος ἢ αἵματος, με-
 τὸ Ἰδιόν τῆς χερί. ἤκουον ὅτι τὰ Θεῖον ἐκείνο εἶσμα τῆς
 ὠόμαζε ἢ φίλος ἢ ἀδελφός. λοιπὸν οἱ Θεῖοι Ἀπόστο-
 λοι εἶχον αὐτὰς τὰς μεγάλας ἢ ἰσχυρὰς ἀφορμὰς νὰ
 υπομύεν διὰ ἀγάπην τὰ πάντα. Καὶ μάλιστα ὁ
 Πέτρος, ἢ Ἰάκωβος, ἢ Ἰωάννης, ὅτι εἶδον ἢ τὴν δό-
 ξαν τῆς Θεότητός τῆς ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος τὸ Θαβώρ. Ὁ-
 θεν, ἢ ἐπειδὴ ἡ γλυκυστάτη τῆς Φωνὴ ἦτον πάντοτε
 ἔναυλος εἰς τὰς ἀκοάς των, ἢ οἱ τύποι ἢ χαρακτῆρες
 τῆς Θεϊκῆς τῆς μορφῆς ἦτον πάντοτε εἰς τὰς ὀφθαλμῶν
 των. ἢ ἡ λοιπὴ ὅλη χρηστότης, ἢ Θεῖα αὐτῆς ἀγαθό-
 της, ἢ Φιλανθρωπία ἔμενε ριζωμένη βαθεῖα εἰς τὴν
 μνήμην των. διὰ αὐτὰ μόνον, ἤμπορῆσε τινες νὰ εἰ-
 πῆ, ἢ ἀνεφλέγοντο πρὸς τὴν ἀγάπην τῆς, ἢ μυρίας
 ζωῆς ἂν εἶχον, ἦτον ἔτοιμοι διὰ αὐτὸν νὰ τὰς θυσιάζ-
 σωσιν.

Μὰ εἰς τὰς Μάρτυρας, πῶς ἢ πρόθω ἀναπτε τὸ
 θεῖον τῆτο πῦρ, ὅπῃ δὲ εἶχόν ἐκείνας τὰς ἰδίας ἀπο-
 μαῖς τῶν Ἀποσόλων, ἤγεν ὅπῃ ἔτε εἶδον, ἔτε συ-
 νεσφάφησαν, ἔτε τὴν φωνὴν ἤκουσαν τῷ Χριστῷ; Φανε-
 ρὸν ἔν ὅτι ἐκ τῆς θείας Πίσεως. Ἐπίσευσαν ὅλη ψυ-
 χῇ ἢ διαθέσει, ἢ ἡ πίσς αὐτὴ ἐγνώησω εἰς τὰς ψυ-
 χὰς τῶν τελειοτάτην τὴν γνώσιν τῷ μονογῶῳ. Ἐ-
 ἂν μὴ πισεύσητε ἐμὴ συνῆτε, λέγει ὁ Προφήτης Ἡ-
 σαΐας (κεφ. ζ. 9). Καὶ τὸ ρητὸν τῆτο καθὼς εἶ-
 ναι σύντομον. ἔτω σύντομα τὸ ἐξηγῆ ὁ Ἱερὸς Θεοδώ-
 ρητος Κύρος, λέγων. Ἐπισημασθε ὅτι διὰ τῆς
 Πίσεως τῶν θεῶν ἡ γνώσις. ἡ Πίσις αὐτὴ γεννᾷ τῶν
 θεῶν τὴν γνώσιν. ἡ Πίσις; τετέστιν αὐτὸς ὁ πισεύ-
 μενος Χριστὸς ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς διανοίγει τὸν νῦν
 τῶν εἰς αὐτὸν πισευόντων, καθὼς διοίνηξε ἢ τῷ Λακᾷ,
 ἢ Κλεόπα τὸν νῦν τῷ συνίεναι τὰς γραφὰς (Λακ. κε-
 φαλ'. κδ'. 32.) διανοίγει, λέγω, τὸν νῦν τῶν πι-
 σευόντων ὡς ἀληθεία εἰς αὐτὸν, ἢ καταλαμβάνει ἐ-
 κείνα ὅπῃ οἱ ἀπίστοι ἀρνῶνται. ἤγεν, πῶς αὐτὸς εἶναι
 ὁ μονογῶῳ ἢ τῷ Θεῷ, ἢ Θεὸς ἀληθινός. Ἰδοὺ πρό-
 θω ἐκεῖνο τὸ πῦρ τῆς θείας ἀγάπης ἀναπτῶν εἰς τὰς

Μάρτυρας . ή μετά Πίσεως ή προθυμίας εδυσίασθη
 ή αυτήν τήν ζωήν δια αγάπην τῷ Θεω θρώπῳ Ἰησοῦ
 Χριστῷ .

Ἄς σοχασθῶμεν ἀκόμα ή τῆτο . Βέβαια , ἐπιαι-
 νετή , ή θαυμασὴ εἶναι ή ἀνδρεία , ή καρτερία , ή ή
 μέχρι τέλους ὑπομονή ἐκείνων τῶν μαρτύρων ὅτι ἐπία-
 νοντο , ή ὡς ἀρῖα ἀκακα ἐσύροντο εἰς τήν σφαγήν ,
 μὴν ἔχοντες ἄλλο ἔγκλημα παρά τήν εὐσέβειαν . Ἄλ-
 λά πολὺ θαυμασιώτερον , ή πλέον ἐκπλήγλον τήν διά-
 νοιαν ἐκεῖνο φαίνεται , ὅτι πολλοὶ ή πάμπολλοι , χω-
 ρίς παντελῶς νὰ ζητῶνται , ή μακράν εὐρισκόμενοι ἀ-
 πό τῆς τόπης τῶν διαγμῶν , αὐτοπροαιρέτως , ή ὅλη
 ψυχῇ ή προθυμίᾳ , ἐκείθῳ κινῆμενοι , ἤρχοντο εἰς τὰς
 πόλεις , ἐπαρρησιαζοντο εἰς τῆς τυράννης , ἐκηρύττοντο
 μόνοι πῶς εἶναι Χριστιανοὶ , ή ἔτοιμοι νὰ πάθῃν κάθε
 εἶδος τιμωρίας , ή μὲρίς θανάτης νὰ λάβῃν , ἀν ἦ-
 τον δυνατὸν , δια τήν αγάπην τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ . Τῆτο
 κατὰ ἀλήθειαν ἐπροξινῆσε ή εἰς αὐτῆς τῆς Τυράννης
 ἀπορίαν , ή ἔκσασιν . Διατὶ τὸ νὰ πιασθῆν τῆς ὡς
 πταῖσαι , ή νὰ ὑπομῶν τὰ ἐπιφερόμενα , τῆτο εἶναι
 σύνηθες . Μὰ τὸ νὰ πηγαινῆ τιναις μόνοις νὰ καταδικα-

ξῆ τὸν ἑαυτὸν τε εἰς πάθη ἢ βιάνα, ἢ τελευταῖον εἰς θάνατον, πᾶ ποτε ἤκείτη εἰς τὰ τῷ κόσμῳ κριτήρια; Ἐπειδὴ ποῖος ποτε θεῖ εἰ εὐρεθεῖ τόσον ἀνόητος, ὡσε ὅπᾳ ἐκεσῖως νὰ παραδίδη τὸν ἑαυτὸν τε εἰς τὰ τόσα ἢ τόσα κολασήρια, ἢ τελευταῖον νὰ ὑπομῆν τὸν θάνατον χωρὶς ὑπὲρ ἄνθρωπον δύναμιν, ἢ ἐλπίδα ἄλλης ζωῆς αἰωνίης, ἢ κρείττονος;

Εἶναι δὲ θαυμασιώτερον ἢ τῆτο. ὅτι δηλαδὴ ὄχι μόνον ὅσοι βιάως ἐσύροντο εἰς τὰ μαρτύρια, ἢ μακρόθεν ἤρχοντο νὰ μαρτυρήσῃν διὰ ἀγάπην τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ, ὑπέφερον γενναίως τὰς βιάνας, ἀλλὰ ἢ οἱ παρόντες εἰς τὸ σάδιον τῶν ἀγώνων, ἢ βλέποντες τὰ πολυειδῆ, ἢ τριμερὰ ἐκεῖνα βασανήρια, δὴν ἔπαυον ἀπὸ τῶ νὰ παρρησιάζονται, ἢ νὰ λέγασιν, καὶ ἐγὼ Χριστιανός εἰμι, ἢ ἐγὼ Χριστιανή. Τῆτο, τῆτο βεβαίότατα δὴ δύναται τινὰς νὰ τὸ ἀναφέρει εἰς καὶ ἐνα ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα παραδείγματα. Πρέπει νὰ ἦτον δύναμις θεῖα. Καὶ κατὰ τὸν Προφητᾶνακτα, Ἄυτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τῆς ὑψίστης. Βέβαια αὐτὴ ἡ θεῖα δύναμις ἐφώτιζε τὸς πισεύσαντας. ἔκαμνε ἢ τὸς κρατηθῆντας νὰ ὑπομῶσι, ἢ τὸς μαχοῦν ὄντας

όντας να αυτομολῶσι. ἢ τὸ θαυμασιώτερον αὐτὸς, τὸς παρόντας ἢ βλέποντας τὰ θειὰ κολασήρια θευματικῶς να παρρησιάζονται. Καὶ ὁμῶς να λέγην συμφωνῶνα μὲ τὸν μέγαν Ἀπόστολον Παῦλον (Ρωμ. κεφ. α'. ἡ. 35.) Τίς ἡμᾶς χωρεῖται ἀπὸ τῆς ἀγάπης τῆ Χριστοῦ; θλίψις, ἢ εὐνοχωρία, ἢ λιμὸς, ἢ διωγμὸς, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; ἐδὲν, ἐδὲν δηλονότι.

Καὶ κάθε μέρος τῆς γῆς, κάθε κλίμα τῆς Οἰκουμένης, κάθε πόλις ἢ χώρα τῆ σύμπαντος κόσμου, κάθε αἰὼν, ἐφιλοτιμήθη να δασμοφορήσῃ τῷ βασιλεῖ τῶν αἰώνων πολίτας διὰ τὴν ἐράνιον Ἱερουσαλήμ. Οἱ ὁποῖοι ἢ νῦν, ὡς ἢ ἄλλοτε φλεγόμενοι ἀπὸ τὴν εἰς Χριστὸν ἀγάπην, ἢ ποθῶντες τῆ μαρτυρίᾳ τὸν εἰσφαινον, καταφρονῶσι κάθε γήϊνον αγαθὸν, πατέρας μητέρας συγγενεῖς ἀγρὲς ἢ πλέτη, ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι ἢ ὄρεσι ἢ σπηλαίοις. Χρείας δὲ καλέσης ὑπομένουσιν εὐχαρίσως πολλὰ ἢ διάφορα κολασήρια, σχεδὸν ἢ αὐτὸν τὸν σωματικὸν θάνατον. κηρύττοντες λαμπρῶς, ἀνδρείως, ἢ μεγαλοφώνως πάντες ἐνώπιον τῶν ἀθέων τυράννων. Ὅτι ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς

Χθές η σήμερον . ο αὐτὸς η εἰς τρεῖς αἰῶνας . Οὐ η ε
 λόγος ἀλήθεια αἰώνιος .

Οὐσα λοιπὸν η Πίσις τῶν Χριστιανῶν ὅλη θεία εἰς
 τὴν ἀρχὴν , θεία εἰς τὴν αὐξήσιν , θεία εἰς τὴν σερέω-
 σιν , πρέπει νὰ εἶναι ἀκόμα η σωτήριος τοῖς ἀθρο-
 ποῖς . Διὰ τῆτο η οἱ Ποιμῆες τῶν τῷ Χριστῷ Ἐκκλη-
 σιῶν χρεωσῶν νὰ φροντίζεν κατὰ πάντα τρόπον ὅπῃ
 νὰ διατηρηται η νὰ σερεῖται ἀπαρασάλευτος . Χρεω-
 σῶν ἀκόμη νὰ νεθετῶν ἀδιαλείπτως τρεῖς Χριστιανὸς εἰς τὰ
 τῆς θείας αὐτῆς Πίσεως , ἐλέγχοντες κάθε ἀσεβὲς η
 ἄθεον φρόνημα , η σερίζοντες τρεῖς Πίσεῖς εἰς γύμνασιν
 τῆς ἀρετῆς . Ἐνὶ λόγῳ πρέπει νὰ γίνωνται τοῖς πᾶσι
 τὰ πάντα , δὲ νὰ κερδήσωσι , κατὰ τὸν Ἀπόστολον ,
 τρεῖς ἀπαντας . Καὶ ε μόνον οἱ Ἐκκλησιαστικαὶ , ἀλλὰ
 η αὐτοὶ οἱ Βασιλεῖς , η Ἡγεμόνες πρέπει νὰ ἀγρυ-
 πνῶν πρὸς διατήρησιν τῆς εὐσεβείας , ἀποσοβῶντες τρεῖς
 ἐχθρὸς τῆς Πίσεως , η τὰς ἐςγράφας αὐτῶν η ἀ-
 γράφας ἐπιβλαβεῖς διδασκαλίας , ἂν θέλων μόνιμον
 η βέβαιον τὸν θρόνον τῆς αὐτῶν ἐξουσίας . Τῆτ' αὐτὸ
 ἐφανέρωσε συντόμως η ὁ κλεινὸς Κλήμης ὁ Σιδικαῖος
 Διδάσκαλος . τῷ εὔ λέγειν , ἐν τῷ κατὰ τὸ Παταίϊον

Δικέτω, με αὐτὸν μόνον τὸν εἶχον.

„E ondeggiando l' altar vacilla il trono”.
Τετέσι. Κλονεῖται δ' ὁ ἔξουσίας τῆς πολιτικῆς θρόνος,
τῆς ἀγίας κυρατωμένης Θεοσκέιας.

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ

Λοιπὸν, ἐπειδὴ ὁ σκοπὸς ἢ τὸ τέλος τῶ παρόντος
μὲ ταπεινῶ λόγῳ εἶναι τὸ νὰ σας συμβουλευσω ὡς ἀ-
δελφὸς τὸ κατὰ δύναμιν, ἢ νὰ σας νεθετήσω ὡς πρε-
σβύτερος τὴν ἡλικίαν, ὅπῃ νὰ φυλάττετε καλῶς τὴν
ἀγιωτάτην Πίσιν τῶ Χριστοῦ. Διὰ τῆτο σας παρακα-
λῶ νὰ ἔχετε πρὸ πάντων τὴν φόβον τῶ Θεοῦ ριζωμένον
εἰς τὴν καρδίαν σας, νὰ ζῆτε χριστιανικῶς, ἢ γινῆτε κατὰ
τὸ θέλημα τῶ Θεοῦ, ἢ νὰ ἀπέχετε ἀπὸ παντὸς μο-
λυσμῶ σαρκὸς ἢ πνεύματος. Τέτοιας λογιῆς θέλετε
μὴνι στερεοὶ εἰς τὴν πατροπαράδοτον εὐσέβειαν. Διότι,
ἀνίστως κατὰ τὴς θείας Πατέρας, ἢ καθὼς τὸ ζων-
τανὸν παράδειγμα τῶν νέων δημοκρατικῶν μᾶς διδά-
σκει, ὁ φαῦλος βίος, φαῦλα γυνᾶ δόγματα. Φανε-
ρὸν ὅτι ἡ εὐάρετος πολιτεία φυλάττει τὸν ἄνθρωπον, ἢ
δὲν τὸν ἀφῆρει νὰ ἀθετήσῃ τὴν εὐσέβειαν.

Καὶ

Καὶ ὄχι μόνον ἡμᾶς Φιλάτῃ ἡ ἀρετὴ εἰς τὰ εὐσεβῆ δόγματα· ἀλλὰ ἡ τὴν ἔξω τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας πεπλαημύνας, ὡσάν μία μαγνητικὴ δυνάμις, ἔχει ἐπιτηδεϊότητα νὰ ἔλκη εἰς τὴν ἀληθῆ Πίσιν τῶ Χριστοῦ. Καὶ κατὰ ἀλήθειαν οἱ θεοὶ Ἀπόστολοι, ἡ οἱ δεῦροχοι αὐτῶν, ἡ αἰτλῶς οἱ παλαιοὶ Χριστιανοὶ ὄχι ὀλίγες ἀσεβεῖς ἐπέσφουσαν εἰς τὴν Πίσιν τῶ Χριστοῦ μὲ τὴν ἐν ἀρετῶν πολιτείαν. Ἐπειδὴ ὅταν ἔσλεπον εἰς τὰς ἐκείνων ψυχὰς ἀναπταν ὄλαι αἱ φλόγαί τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης, ἡ ὄλως δι' ἡμᾶς ἦτον ἔλεος ἡ Φιλανθρωπία ἐξίσως πρὸς ἀπαντας, οἰκτιρόμονες, ἐλεήμονες, συμπαθητικὴ, μεταδοτικοὶ, μὲ ὄλην τὴν ἐλαφρότητα μὲ ὄλην τὴν χρηστότητα, μὲ ὄλην τὴν περθευμίαν, ἡ ἡμερότητα, ἐβεβαιῶντο ὅτι Θεὸς ἦν ὁ διδάξας τὴν Πίσιν αὐτῶν τῶν Χριστιανῶν. Ὡσε μὲ καθε δίκαιοι εἰς τῶν δυτικῶν Θεολόγων (ὁ Πάτερ Γενεζῆς ἐν τῶ προοιμίῳ τῆς μεγάλης αὐτῆ Μεταφυσικῆς) θέλει ὅτι κατὰ ἀλήθειαν ἡ ζωὴ τῶν παλαιῶν ἐκείνων Χριστιανῶν εἶναι ὁ ἀτφαλέστατος ἡ γνησιώτατος ἐρμηνεὺς τῆς χριστιανικῆς πνεύματος. Ὡσε τῆτο ἡ ὡσάν εἶναι θεὸς μαγνήτης ἐτράβιζε ἡ τὴν πάντα ἀσεβεῖς, εἰς τὴν ἀ-

τὴν ἀγιωτάτην Πίσιν τῷ Χριστῷ. Καὶ ὁ αὐτὸς Θεολόγος ὡς τῇ ἐλάτῳ αὐτῷ Μεταφυσικῇ λέγει, ὅτι ὁ πλέον ἑξαιρέτος τρόπος εἰς τὸ νὰ ἀπολογέμεθα, ἢ νὰ ἀποφράτσωμεν τὰ σώματα τῶν ἀθέων, ἢ θεῶν, δὲν ἡμπερῶν νὰ εἶναι οἱ λόγοι ἢ τὰ δόγματα πρὸς αὐτὰς τόσο ἰσχυρὰ, ὅσον τὰ εὐάρετα ἔργα. Καὶ γε εἰκότως. ὅτι, κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, λόγῳ παλαίει πᾶς λόγος. Ἰὼ δὲ τίς

Τώρα ἂν ἢ ἀπὸ τῆς λόγῳ μας δὲν πεισθῶσι νὰ ἔλθῃ εἰς μετάνοιαν οἱ ἄθεοι αὐτοί. ὅμως τῆτο δὲν ἔχει ἀμφιβολίαν, πῶς ὅταν μᾶς βλέπῃν ὅτι ζῶμεν ἢ ἡμεῖς, ὅπῃ καυχόμεθα ὅτι βουδῶμεν τὴν ἀγιωτάτην Πίσιν, παρόμοια μὲ ἐκείνης τρεῖς μὲ πλεονεξίας, μὲ φθόνου, μὲ ἐπιβουλίας, μὲ πορνείας, μὲ μοιχείας, μὲ δόλους, μὲ τρυφᾶς, μὲ ἀδελφονομίας, μὲ ἐχθρας θανασίμῳ, μὲ καταλαλιᾶς, ἢ ὅτι τὰ μετὰ θάνατον ὀλοτέλα δὲν βάνομεν εἰς τὸν νῦν μας. δὲν ἔχει, λέγω, ἀμφιβολίαν πῶς σηρίζονται εἰς τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν ἢ λέγειν, ὅτι ἡμεῖς βουδῶνομεν μὲ τὰ ἔργα μας, ἐκεῖνο ὅπῃ οἱ ἄθεοι αὐτοὶ δοξάζῃν. ἢ ἔτω λαμβάνῃν οἱ ἀπιστοὶ ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ἐδικὴν μας φαυλοβιότητα, νὰ βλα-

νά βλασφημῶσι πολλὰ ἑναντίον τῆ ἱερῆ Εὐαγγελίᾳ, ἢ τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἢ εἰς τῆτον τὸν τρίτον νὰ πληρῶται ἀληθῶς τὸ τῆ Ἠσαΐου τῆ Προφήτε (κεφ. 46. 3.) λόγιον, „ Δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται τὸ ὄνομά μου ἐν τοῖς ἔθνεσιν. Ἐκ τῆ ἑναντίᾳ δὲ ὅταν μᾶς βλέπεν ὅτι ζῶμεν κατὰ μίμησιν τῶν ἀληθινῶν Χριστιανῶν, ἢ τὰ ἡθίμας εἶναι ἀνεπίληπτα ἢ ἐπαινετὰ, ἂν ἢ εἰς αἰσθησὶν ἐκ τέτε δυν' ἔλθεν, ὅμως ἐββαίᾳ, ἕνα ἀπὸ τὰ ὀνό. ἢ μᾶς ἐπαινῶν διὰ τὴν πολιτείαν μας, ἢ τελαχισεν ἀποφρατίζονται τὰ ἀπύλωτα σῶματάτων, μὴν ἔχοντες τί νὰ κατηγορήσωσιν.

Ὅθεν ἂς σπεύδῶμεν ὅλοι νὰ ζῶμεν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα τῆς Χριστιανικῆς Πίσεως. Καὶ ἂν θελώμεν νὰ ἔμεθα ἀληθινὸι Χριστιανοὶ (καθὼς ἢ πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ θελήσωμεν) ἂς βαθύνωμεν εἰς τὴν θεωρίαν τῆ ἀγίᾳ Εὐαγγελίᾳ. Ὡ πόσον ἱερὸν, ὦ πόσον σεβασμῶν, ὦ πόσον ἐράϊον ἢ σωτήριον εἶναι, Χριστιανὸι, τὸ Βιβλίον τῆτο, εἰς τὸ ὁποῖον πισεύομεν, ἢ τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ ἀρχὴ ἢ τὸ θεμέλιον τῆς Πίσεώς μας. περὶ τῆ ὁποῖα λέγει ἕνας παλαιὸς διδάσκαλος ὅτι ἀδύνατον εἶναι ἕνας νὰ ἀναγινώσῃ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον

μετ' εὐλαβείας ἢ συνέσεως, ἢ νὰ μὴν ἀνάψεν εἰς αὐ-
τὸν φλόγαι ἀγάπης διὰ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ὅμοίως πρέπει κατὰ τὴν παραγγελίαν τῆ ἀνω-
τέρου διδασκάλου, νὰ ἀναγινώσκωμεν ἐπιμελῶς ἢ τὴν
ζωὴν ἢ πολιτείαν τῶν παλαιῶν Χριστιανῶν. διὰτὶ ἐκεῖ
εὐρίσκωμεν ἐμπράκτως τῆ εὐαγγελίᾳ τὴν τελείωσιν.
ἢ πρὸς τέτοις ἀδελφοὶ ἄς μὴ ξεμακρύνωμεν ἀπὸ τὴν
ἀνάγνωσιν τῶν ἁγίων Πατέρων, ἢ διδασκάλων τῆς
ἐκκλησίας, ἐπειδὴ αὐτοὶ θερμαίνουσι τὴν ψυχὴν πρὸς
τὴν μελέτην τῶν Θεῶν γραφῶν, ἐν οἷς εὐρίσκεται ζωὴ
ἢ αἰώνιος, ἰξείρω νὰ εἰπῶ διὰ βέβαιον, ὅτι πολλοὶ
σπερδαῖε ἀπὸ τὴν ἀκρὰν συνήθειαν ὅπῃ κάμνεν εἰς τὰ
ἐλληνικὰ Βιβλία ἢ μάλιστ' εἰς τὸν ὁδηγὸν τῆ βολταίρ
τὸν περιβόητον Λαγκιανόν, ὅτερον ἀηδιάζουσι νὰ πιάσεν
εἰς τὰς χεῖρας τῶν Βιβλίων ἐκκλησιαστικῶν. ἢ κατὰ
ἀλήθειαν εἶδωμεν, ὅτι τῆτο ἐσαθῆ ἢ εἰς πολλὰς αἰτίων
ψυχῶν θανασίμω πρὸς τὰ Θεῶν, τελευταῖον δὲ ἢ
ἀπωλείας τῆς ἐσχάτης, ἢ γεν ἀθ' ἰίας παραίτιον. Τὸ
ὅπιον δὲ συμβαίνει ὅταν οἱ νέοι ἐκ πρώτης ἀρχῆς ἀν-
δρονθῶσιν εἰς τὴν εὐσέθειαν, ἀναγινώσκοντες τὰ ἱερὰ
βιβλία. Διὰ τῆτο ἄς συνηθίσεν οἱ νέοι σπερδαῖοι τὴν
μελέ-

μελέτην τῶν θείων γραφῶν με λογισμὸς εὐσεβῆς . ὁμοίως ἢ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν θείων Πατέρων , ὡσάν ὅτε αὐτὲς μᾶς προσάζει ὁ Μωϋσῆς νὰ ἐρωτῶμεν εἰς τὰς ἀπορίας μας , διὰ νὰ μὴν αὐθαδιάζωμεν ἀντιλέγοιτες καταφρονητικῶς , ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀσεβῶς , εἰς ἐκείνα ὅτε δὴ καταλαμβάνομεν .

Καὶ τέλος πάντων ἐγὼ ὁ ταπεινὸς με ὅλον τὸν ἀδελφικόν μου ζῆλον συμβαλεύω ἢ παραινῶ πάντα μικροὺς τε ἢ μεγάλους , νέους ἢ γέροντας , ἀνδρας ἢ γυναῖκας , κοσμικοὺς ἢ μοναχοὺς , λαϊκοὺς ἢ Ἱερεῖς , ὅλους ἐξίσως συμβαλεύω , ἢ παρακαλῶ διὰ τὸν Κύριον . Φεύγετε ὡς ἀπὸ προσώπου πυρός τῶν βλασφημιῶν τὰς συναναστροφάς . ἀποκλείετε με σερεὸν μῖσος ἢ ἀπιστοφῆν τὰς ἀκοάς σας εἰς τὰς ἀθεωτάτας βλασφημίας τῶν ἀπίστων . Μὴν ἀκέετε τὸς δοκῆντας σοφοὺς , ἀλλὰ τὸς θείους Ἀποστόλους . μὴ τὸς φαυλοβιωτάτους ἢ ἐξωλεσάτους , ἀλλὰ τὸς σώφρονεςάτους , τὸς ἀσκητικωτάτους , τὸς ἀγιωτάτους . μὴ τὸς ἀμαθεσάτους κατὰ τὰ θεία ἀλλὰ τὸς θεοσόφους , ἢ πνευματοφόρους . μὴ τὸς θνητοψύχους ἢ ὑλόφρονες , ἀλλὰ τὸς κήρυκας τῆς ἀθαιασίας ἢ ἐρανόφρονας . τὸς ὁπαδοὺς τῶν θεαν-

θρώπε

θρώπων Ἰησοῦ, τῶ ὁποῖον τὴν θεότητα ἐβεβαιώθητε
 ἤδη ἢ ἀπὸ Προφῆτας, ἢ ἀπὸ θαύματα, ἢ ἀπὸ τὰς
 προφητείας τῶ θεῖου σώματος, ἢ ἀπὸ τὴν παράο-
 ξον ἔκτασιν τῶ κηρύγματός τε. ἢ ἀπὸ ἄλλα πολλὰ
 ἀληθῆ, ἢ θεόπνευστα ἐπιχειρήματα. Οὕτω μακρὰν
 ἀποδιώκεται ἡ ἀθεΐα, ἡ ἀδιαφορία, ἢ ἡ θνητοφυ-
 χία, τὰ πάσης κακίας αἷτια. μάλιστα ἢ πυρᾶται ἡ
 ψυχὴ, ἢ ὅλη ἀνάπτει ἀπὸ ἀγάπῃν τῆς θείας χρη-
 σότητος. Ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. ᾧ ἡ δό-
 ξα ἢ τὸ κράτος σὺν τῷ Πατρὶ, ἢ τῷ ἁγίῳ Πνεύμα-
 τι, εἰς τὰς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Ἀδελφοὶ εὐχεσθε, ἵνα ὁ Κύριος ἀποδώσῃ τὰς ἐ-
 παξίαις μισθὸς τῷ χάριν ἀδελφικῆς ἀγάπης,
 ἥτοι διὰ τὴν ὑμετέραν ψυχικὴν ὠφέλειαν,
 ἐκδόντι ἰδίαις ἀναλώμασιν εἰς τύπον τὸ
 παρὸν ψυχοφελὲς Βιβλίον.

Κεφάλαιον Α'. Περὶ ἐξουσίας, ἐν ᾧ ἐξετάζεται ἂν οἱ
ἄνθρωποι γεννηθῶσι, ἢ ἢμποροῦν νὰ εἶναι εἰς τὸν κόσ-
μον ἐλεύθεροι. σ. 14.

Κεφάλαιον Β'. Περὶ ἰσότητος. ἐν ᾧ ἐξετάζεται ἂν εἶναι ἡ βασι-
τεία ἰσοῦς ἐναντὶς ἐν τῷ πνεύματι καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, σ. 22.

Κεφάλαιον Γ'. ἐν ᾧ ἐξετάζεται ὁ ἀποστολικὸς ἡγεμονισμὸς καὶ ἡ ἐξουσία
ἀπὸ τῆς δημοκρατικῆς ἀνάστασης ἐν Χριστῷ. ὁμοίως καὶ ἐπερὶ
ἐκείνου καὶ ἄλλοι. σ. 35.

Κεφάλαιον Δ'. ἐν ᾧ θεωρεῖται ἡ ἰσοπέδια ἀνθρώπων ἢ ἀρετῆ
ἢ ἢ ἀξίας ἐν τῇ Χριστιανικῇ ἡλικίᾳ. ὅσον συνάμα
δι' ἡμῶν Χριστὸς ὁ ταύτης ἀρχὴν ζῆναι φέρεται ἀναλ-
φασ καὶ ὁμοίως, ἐν ᾧ ὁ λόγος αὐτῶν ἐκτίθειται αἰώνιος. σ. 43.

Πρῶτον ἐν τῶν οὐκ ἰσοπέδιον
Δεύτερον ἐν τῶν παραδοξῶν σημείων καὶ θαυμάτων τοῦ
Ἰησοῦ Χριστοῦ. σ. 50.

Τρίτον καὶ ἐν τῶν λόγων ὅτι προσίτι καὶ ἔλαβον ἐν τῇ
ἐκείνῃ πατρὶ ἡμετέρας ἐν ἑκείνῃ σ. 58.

Ἐκτὸν καὶ ἐν τῶν θαυμάτων

ἑβδόμῃ καὶ ἐν τῶν θαυμάτων τῆς Πίστεως ἐν Χριστῷ σ. 65

Ἐκτὸν καὶ ἀπὸ τῶν ἰσότητων καὶ διακονῶν ἑκείνῃ ὅτι οἱ δούλοι
καρτερῶν εἶχον πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. σ. 77

Ἐπίλογος. σ. 90.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000198218

1.7.1

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ